

اِنَّ الشَّيْءَ كَيْفَ وَالتَّوْبَةُ اَلْحَسَنَةُ
 Ref L-1-13

۱۹۰۳ میسٹر زرع
 کلیا دیوان مولانا

میں نے اپنے آپ کو جو طبع
 دیو پر الہامیہ

بسم الله الرحمن الرحيم

سببش آن که باین آفریده جهان آواره پس یافتند و درود انبیا العرب
 و هم که قدرت قدس قدس است باستان ابدیت و در آل امیران هر که وقت
 آنست که او در میان سخن حاکم حیر و اربع حقیقی سان حالی چه راقه کفیات
 دیوان درود احیاء انکما ثم کرم انی لظلم مولیایید عیون قطالید لادری طرف
 آنکس و در باره یک انوار سید امدادی جیسی لباس تیت تدوین دآمد خاکیاں رس
 استار چشمه دخی افرو و دخی آفتاب و درود کا آمد ظاهر و درود سببست که
 در یک کجای معانی آن تنگست و آن کس گشت است که گوگان لاله به
 مصایم ان سرور و در لاله ساد است اح رتک حکمتقای انبان ابرکمان
 حد است حرق ترم بر حیس مای نگاران تنه لاله دیس گ رنگ کل

د صریح سلم از توصیفش صمیمی شل ۵

دل افرو را نیست آراسته	فرورده ماه نیست ماکاسته
سرب نگاران گل سیرین	محس عروسان قدسی حین
سطور دل آویز او رژه دل	زمر عول مویاں حین و گل

سای قنیده و عرل نظر را ستان براده اند دار و دایمی و آتش رمایی جاستی دگر
 داده اند فصاحت گنجینه ایست که از برای ستان اندوخته اند - ملاحت حامه
 ایست که برالای ستان دوخته اند و این ستل ست رقصا و عریات و قصا
 فکر پذیر و آرا مزج سده حولا نگاه است و طبع مزج گرامی اما کیوان جراتش حای ۵

آردار عرش در صمیم فرود	اگر معانی نعرش در و جا
می رود در و در عرش عظیم	یش یا اومتاده مضمون را

تستیات نظر مطبوع و روش لکنت حوت حوت واقع شده که تستیات محول و ستادان
 ماسد است محالض که عمده رکن قنیده است سیار حوت افتاده از سخن سحان
 اکم کسی دین تیوه مام بر آورده مثل حکیم طهر فاریابی و حضرت امیر خسرو دهلوی و

حواہ سلمان سادھی و حیرت و حاتم الشعری تازی زبان مسمی۔ درمخ خیالات
 مار کیترا رموی ہمایہ صفاست۔ اگرچہ خیال سدی کاری بہت اما ایہہ سخن صاف
 ناکیرہ لے تکلف سرودن کاری دیگر بہت و آگے فصل آمدیو تیس یثار در عریات
 رمانی تیریں ترار آئے لال و میانی ہمہ سحر طالع مست۔ طرہ ساقاہ و وقوعی گویا
 پایہ من لہ مادہ اد و سیاں سورہ گدار راتانی دگر افرودہ مضامین قلی ہسرا
 لکھ سو حکاں فراق را آئی بر آتش میرد و خیالات تسکین بحث تہہ کا ماں وصال
 نظرہ گلویچکاہ انتظار متوق انگیر خلوت تنیاں رانی اختیار سارا رکند و آیات
 اضطراب میر صوت دیوار را ہجوم مسل بر خاک یامد دل بردیکست کجاں اتریر۔
 آری حائل عزل ہیں ستہ دیگر اصاف تعدد امیں قیاس بامد کردہ ہمیتہ
 تانہ ہاراں مرماں چمن عر لکھوائی و ملساں ستاں حوتس الحالی کسداں گلستان گل انگیر
 سخن اور تہات سبحاں لطف حیں طرار امکان نظر اور نظر نگیاں ماتد جامع
 ایں سہیہ سدہ سکین حادم الحفاط محمد نظام الدین سی ہادیوری رادعی حشرت
 مصفا رتدین ترتیب در سہ بکھار و سدہ و درودہ فراغت یافت دم آسایت ر

بسم الله الرحمن الرحيم

<p>آ که بخت روی گلنای بهاری را صفا مانه از صف حشیش عرصه ماع و بهاء طره یلای شمس آ میحت ماتک عسیر اضطراب فرای حاهای مریضان فرقا آتقن امور دل و باق عشق سینتال بر سرستان را باد صحرای عطر سیر از رای او کتاید دیده رگس روی</p>	<p>لوی گل آید رخسار لبت حلت سرا حامه از دگر حلیت لعل رگین بودا حره سلمای صبح آید است ما نور و صیا بقرار ای خوش دلمای اسیان وفا محبت افرای سرحد را رخس حاله فرا بر تمام حال روی رلف مشکین متکسا در هوای او سیرد مرغ اسیان در هوا</p>
--	---

مانند اریادتش دل در دل نماید بوی جان
 در مکان لامکانی محو تمییدش بک
 بر ساطیح رح چیده مهرهای دلیر
 فکریت هیچ آفریده که کلهه او رسد
 بر ما آراستند و انچهها ما حسنه
 ای فتاده آب حیوان از گداز بار
 بر مردوری رودس از لاله تنوع حال خود
 طائر عشق تو اندر باغ جان تیرسان
 میکنائی ماده بر عالم را احساس
 چون در در دهرادی یار یارهای تو
 بر سر تخت آوری یای یرید مد گهر
 این سم که مضطربان تنم در خاک حو
 سخت دل تنگم را و صلح جهان سست عید

آید از ما سلب لب لب جلد آب تا
 از رماں سیرانی گرم تسبیح حسنی
 بر سیط خاک بسته لغت های حوتما
 تاب حور تیدار کجا حسیتم تنیر ارکجا
 حل است این مکتبه سرشته راضی و کا
 دی دم عیسی دیدم در دم ماد صا
 لشکعانی در حین گلهای رگیس ار گیا
 رایت متوق تو در میدان دل یر حیم کتا
 میفتانی مشک را فاق را ملاح سا
 کس یار و دم ردن از اولیاد امیا
 مردم تنوع اسگی خلق شهید کر ملا
 این سم که راتک حوین سکیم در حو تن
 یر گله مدم اطوار رماں سوسا

رفت تیرس جان من در تلخی بیم دایم
 سر سر آوردم به عصیاں ارگیاں ہوں
 حد متی ہر گر کدم فایع ارحمت عرو
 گاہ گیم ہیجو ابرار حلت کردار ت
 ہر صاحب ار آہ سرد عین ہنگام یار
 رہتہ ام اوصی خاطر جاوہر ساک دنی
 حال من را در صمد پیش ہوں کہیں
 راہ رتیج و سیاہاں ہیں ہول ام وود
 دای ہیچوں میں عیسی و دراد تہر و دیار
 دست تہائی درج عیسی اسگے
 دسماں بحر ماس سر ریختن دکیں
 ستہ حوں میں ادین دسماں کیہ تور
 طاقت صظم مادار مالہائی لشکاف

تد گرامی عمر میں در سختی خوف در حا
 یای مکتادم رطعیاں در سیاہاں ہوا
 طاعتی ہر گر کدم حالی اردوی وریا
 گاہ مالم ہیجو رعدا شرم عمل سرا
 ہر تہار اشک گرم حین وقت التما
 ستہ ام اوصیہ ارحم ہا سوا
 نی دلیل نگارونی رسیق رہما
 یای میں سکتہ واقادہ اردتم صعا
 دای حوں میں نیکی اقادہ اریاراں حدا
 یاد صحتہای اس جہماں ماصعا
 دوستاں یوحنا ماس در یی سج دادمی
 دشمن خانہ ایں دوستاں یوحنا
 قوت صرم مادار درد دای جاگرا

گر کدور صیرت اتراد رحمت عالم ق
 صورت روح محرد مگر حتم صریح
 هر را موی کساں مار گرداده و عرب
 مر حارای تو گنجینه اسرار دل
 مر ہی تو حدیب که هم سوی هزار
 یاس امر تو کماست که یابا زنگ
 مدح هم سرار روضه انعام تووی
 این مسم ماده کس مصطفیٰ یاس ازل
 تنور دار مرده دحلہ چکام جہاں
 انداز مالہ من رلرلہ دکوں دکان
 بی مرض کستہ ام از شد ادیہ مرین
 بیچکس میت چوس عاجز دلش چیں
 ہمہ کس نی سب آورده رس حیرام

وردہ رای میرتس حرار لطف حمیم
 گشگو باے محل ستودگو تسیم
 مادر کرده ماگت اتات مدیم
 صد اردی تو آئینہ اواز قدیم
 مار گرد در سرکست نگر ار رہیم
 اسر کوه قناده سر مادیم
 تمام ہمہ ار گلشن خود تویم
 این مسم حرہ حق ساعر حرام قدیم
 سور ہار نص ستلہ تمام ہمہ حمیم
 لرودار گریہ من کنگرہ مرش حیم
 بی سقم گتہ ام ار کست اندویم
 بیچکس میت چوس یکس نی یاریم
 کہ چہ سرور گئے ارں مسکین تبیم

در تنه کاری من هیچکسی نیست تنیق
 حکیم گر حکم تلخی عسم دستگوار
 رده در گورم اریں ردگی تلخ ایکاتس
 عیش تیریں جہاں تلخ ترا در گد
 مصلحت نیست کہ اردل گلہ آید ریاں
 نذا لحد کہ محسود ہمسام رہر
 کار ہا کردہ ام دیکم و خواہم کرد
 لیک ما ایہمہ تاحۃ کس قدر مرا
 باطم حوں تہدہ از حتم و در حوں میں
 اندرین دور مگر علم خطائست بزرگ
 طعم از صحت احیا رول است بلول
 کاتکے سوی سرتحت سحر و مردم
 لطف کس لطف کہ طبع تو لطیف است لطیف

ردول انگاری من هیچکسی نیست رحیم
 حکیم گر بدہم تن رصا و تسلیم
 بودی از دور و ارل ما دیہی عرقیم
 مرد اسدگی سطلہ ما اہل لنیم
 گرچہ در حال میں از صطعد است الیم
 میتم حامد کس ایرد دانا است حلیم
 کہ کردہ است کسی سیر و ایام قیوم
 ارستہ ما رداستہ کسی در یتیم
 گرچہ در ظاہر ام از مصلحت وقت حلیم
 اندرین عہد مگر فصل گناہ نیست عظیم
 ولم از وقت احسا کلیم سرت کلیم
 جیدا تم بہ جہتم کدہ ہند متیم
 رحم کس رحم کہ دات تو رحیم است رحیم

گرد در شمس روی نه تنجاء صسم را	ارد بهت ہی تو مگام پرست
حر یک رد و صورت سود حامی دم را	ار بهیت توحید تو در دیده احو
را اما که رسر مار مد اسد قدم را	در طاحت امر تو دود بیگر تصویر
آواره تست افسر کیمس و جم را	ما حاک کف یای تو تدلیح حلق
تاں دگر امر و حدوت تو قدم را	حوں نو که رگل حیرد و تالش سہاید
ور خود تو ہر قطرہ رسد ماییم را	ار لطف تو ہر درہ ستود میرت حورید
در در طہیستاد و در راحتہ دم را	تا با سم اس لطمہ حور موخہ طوفان
نگر مہ ام از لوی جس لدت تسم را	آں مرغ اسیرم کہ سد حسرت دیدار
ار حواب را گیمتہ سکاں صدم را	ہر شرف کہ ردل مالہ استخیر کتیم
در ساحرم از در دی حمی ریختہ تم را	ساقی مئے سر حوتس کام دگران کرد
ار حلت مں سرح لود روی تسم را	دہ مشہد حوین طگراں بیت مدیلم
ترسم کہ بردار دل مں رونق تسم را	خو کردن مں ماسم دمسد م حیرج
زیر جاست کہ حوتس ساحتہ ام تلخی تسم را	واقف شدہ ار جاستی قدہ تم

اطالع شود از کوکب تحت سیس	مانام هم آخوش نشد سجده را
اگر تو به کم که مستکرم دای عالم	حصره خود ساحت ام نفس را
ار کرده را کرده بیتاں تدم اکول	یریم و مژه هر نفس اتک دم را
نومیدیم از رحمت حق میت لیکن	دامم که سرا و اریتم حنود کرم را
روی به که از بهد کتم جت به پیرب	یای به که سارم سپری راه حرم را
در حول تیم از حسرت خاک سرکویت	یریم و مژه مقتل از تنوق تو کم را
آرام گیر و دل و جنت رده من	ارطائر جنتی مگر آجوت سرم را
سیمیرم و در حای سبه اتم دیگریم	شکل که درین ره دم اصف تیم را
تا و که تلی شودم دل به مراقبت	ار و دور همی تو سر دم نقش قدم را
میسد که در صید که همد همد جرح	در چگل شسار عاں مرغ حرم را
طرز زی یاد کوش که انداره این توق	حد تو ساست در کف امدار قلم را

قصیده که در
حور و قاصد در
معه ۲۵ -

عمر ما دم دوست در دل ادر عدل ساعتی از لذت رحمت گشتم کامیاب -

هر چه آید از علم و اوده بودیتس نظر
 اشک حوین بر رحم اریاس می گشاید
 می کنم فعل بد و خواهم کوی در حوین
 آیم اندر قفس بر تن کمال اسمعایل
 گاه دایم انوری را دهن سلطان بهان
 مقتضای شوق من تکمیل یومانی علوم
 می کنم دائم خطا و سه ما شتم معقل
 هیچگاه هم میت خوف ارداویر و در حرا
 احمد مرسل که هر حمیده اش لوح الایین
 مادران سرب از خدمت او امحوی
 خاک در رفتار او امراد ملی آرد در گ
 او برادر است دست او آوا دل
 در بر رگی قدسیاں سر حطش بی آستانه

محمد

و آنچه رفت از تادی و تشریف الی حوین
 دایع حسرت بر دلم اریا دایام شتاب
 می کنم کردار رست و دایم امید تو اب
 ما شتم اندر وحدار لطیم طیر ساریا
 گاه حوایم بوسی را در حکم مالک قاف
 مستهای سلم من تا دلیل بر دانی کتاب
 می کنم هر دم کناه و می ترسم از عقاب
 یکر نام میت ترسم از تافع یوم الحسب
 اردگ گلبرگ فردوس برین سار طنا
 که مکاران تخم از طاعت او کامیاب
 مادر حش رهی او میدارد ستاب
 بحر و حار است لطق او هنگام طاب
 در لمدی آسماں خاک درش بی آستانه

۱	سر طائر را کند بر آسمان مرغ کباب	شعله قهرتس جو سوی آسمان سرگزشت
۲	بر سر دوش هوا چون کاهیدین نای جان	ار کجار گل زمین روصه آید هر شود
۳	ایں سه یو بدو هم کال بار گردار شتاب	اتسب او گر تنگ فد باد صرصر میر
۴	ار صد فیه یوسته حیرد سفته لولوی حیات	او کس گر گردار اریاں یریاں
	ایکرا اهدا دویم دتبع او اندر قراب	سینه دتس نگار و حمر او در پیام
	لعه خلقتش دوان امرای چون دی نگلاب	رتحه لطفش بهارا گیر چون اودی هست
	آفتاب از موحه بحر حلال او حباب	ما هتاب از شعله تمنع حامل او ترار
	حادث و ستر قدم دروئی بهاست ای عباب	مکن در و حوال روی عیاست ای
۱	حردۀ ماهها بحای قطره بار و اسحاب	یا مدار فیض اردم حال بحال واد بهار
	مار گاهش از برای عریاں نعم المآب	یشنگاهش از برای قدیاں نعم الملاد
	از رگ هر سگ حوست حشیمه لعل مآب	لعه ستمیر جو ریرش اگر اقد کوه
	امراں دقتی که آدم بود امد جاک آب	بور اومی نامت را فاق از عرش عظیم
	و تن و طیر از حشیمه العام عاش بهزیاب	ایں دس از حوال احسان عیش لہ واد

یار رسول اندر حقی میری چون می	مهر را دادیده روی راحت مرل خوا
ارستهای سریان دور و تش حول تال	ادعای حسودان - مدم و مضطراب
سخت محروم - رحریم بحق طاهر	یک یا بوسم - بر یا سم طیل و آب
سید رستم کاش رستم را مرستی مرهی	تسه کام کاش در کام کسی کی نظر آ
ما امیدم اردوان روید مال چویش	چار سارا حسنه قدادی دستاب
لست با خودی میم کی اورید و عمر و	مهران خودنی یا م کسی رتیج تال
دوستدارم کسدار سخت من احقر	سنگسارم کسدار قرمت من احقر
هر که ایم گیتی را بر میباید محسب	هر که ایم گیسان تر حرم و متان
ای دریایا کیدل داده و بهای مینار	ای دریایا کیتش و آرا دای بحساب
حرمی پیدا شد روی مرا ایچ روی	خودت لی حاصل شد گاهی مرا ایچ آب
رور و شب حال را لم یادیتنه ای نا	لی مراد تن توان ولی مراد وید و حل
ای که رحام عدانی می رود در دودل	ایچ کار اساتید در هم این سدا
در اسطراب سال من بهای کال من کوی	روی من میسدر دیدار مرده در سکا

حال همایگان اردو دآه مسیاد
 چه است کم کرد اگر گش مرق و قدال
 اضطرابی دارم ادر دل نه شد ستیم تا
 کس چه داد اید بر دل میرودین اضطراب
 بجز است هیچ از نفسی نیست ستیم
 آینه بختیهای من گرسایه بر ترقی نگد
 این رسم کریمکی هر لحظه آتم منظر
 آرمون کردم می یاران صادق را و
 حور ایم را عیار و یادم هیچ گفت
 تنهتی بر من همد اعدا گفت میرود
 فخرتال ایست کرد ارشاد مجبور می
 در جموتها همی سیم صلاح حقیقت
 میدهم دل را تسلی ریس خیال انصاف

ناره و ماروی تهرار سیل تنگدین اس
 تنگد آهم تهرار انسان بروی آفتاب
 اضطرابی دارم ادر حال که تنگدین حجاب
 کس چه سجد تا چه بر حال گدازین اضطراب
 آنگهی دارد مصاب از سختی حال مصاب
 عوطه در ظلمت رها را اول صبح آفتاب
 تاجیه می آید لمای بر سرم ریس انقلاب
 بریاد بر فک کامل حیا را این نام
 بهیو ابر کوفته سر میجویم من هیچ بول
 لمرم سار مد عیاران در حرف انصاف
 یول سر لاف عروسان با تدا ریج بول
 یول می یام کسی را میان سرا و احطاب
 بر بر ایاکت من نیست ناکس بختیاد

حیر گو ده ردانی لاف یکتائی مرل
 گاه و پا دارد و لیکس می سازد چون مرل
 اری بی اس ساک فکرمس فکرمسب
 کردم ارتدیرس تسمیرا تتراد طلوم
 فکرم رار ارل توفیق ایرد همسان
 سار دارد هست والا یم ارتعل حل
 در مقامات طبعی عقل من سرایه دار
 ار لسان من ہی ریرد سوال بد سوال
 ار صفای نظم من افتد محل آن لال
 قدر دانی کو که سجد قیمت کالای من
 هم بدکان من ار قنط خریار گهر
 ار برای سدگان آستان حسری
 مانود راحت نشاط افرا برم روزگار

ادیرس من چیمکس ماس راز اسباب
 زانخیر دارد و لیکس می سیرد حق ستار
 در پی نظم باک رای من ای سوال
 کردم ار مالیک من تمیز لای حرا
 هتم را تا آمد تا نیدیر داں همکاب
 در جهان فصل رادم فصل کردم آستان
 در مقالات ریاسی طبع من کامل حساب
 ار رمان من ہی حیرد حواب اد حواب
 یار ساین تعمرست بایه حرست یا در حواب
 گفته دانی کو که واد معوج محرم اسرار
 تند گهر ایم کس حیداکه تند می آستان
 میکند طریری دعای رود ادا مستجاب
 تا نو دمخت روان فرسایدین در حواب

نیکو است را در راحت در جهان باد و سرو

در سنگالت را در محنت هر زمان باد اعدا

سحر که نسل نظم کند عوالت کمالی
دین حین مسم آن طوطی سحر تنگی
مسم که طع میرم سینه میستاد
یکدر مطلق شیریم انگین سحر
بیاں من طرب افرازا دور و تنی
و در صحرای طعم هار و دوسری
کلام من سلاست جو موج دریائی
صفر لعل با هم جیاں تر و ریاست
صبر کلاک میخادم مرا گیرد
رند نعره آهست سعدی و حسود
سمند طع لمدم اگر که در حلال

ز خود روید همه طلال ستانی
کردت سرح روح طوطی گلستانی
سجوریاں سخن حسله های لورانی
بیاید از سحر لوی راح یکسانی
رمان من گهر افتال جو ارمیانی
یکدر دست شرم رلال حیوانی
حیال من لطافت جو در حلالی
که آفتی ردا در ریاض حیوانی
دم قصیده طراری رگور حاقانی
اگر سرم سخن سر کسم عر لحوانی
مستد حصار نیم او سحر کیوانی

دست من قلم میکند و اسحق
 رسد که مرغ خیالم لمذیر و درست
 محمد سرنی کر طویایه حویس
 اگر بحاری ارجمتس بارد
 اگر فتد نظر او حیت مامیا
 حور و حوین نصیحت گوشت استوا
 جو آگینه ستای ستود ستانی
 لفرق دتمس روئین تن اردو تخت
 پروگار سعادت فرای او ماتد
 رفسر معدلتق آسمان میلرود
 اگر حمایت عامتس بروی کار آید
 روح ستانی ستییر تیر او گوئی
 عمر حصر حطقتس ما نقش بر آب

جو طائران بوارن لحن ستانی
 رسد لنگه مارگاه سلطانی
 فرار سرتس بر آید لقریب یردانی
 دمد ررگ و مرش لاله های تنانی
 یتیرگی مکدر در آه آب حیوانی
 زمردگان تسود گفتگوی روحانی
 رور حبه اوردوی خاک طللمانی
 رفرق تافتدم آید فرور مرانی
 رواں در هر گیاه حیتسه ما حیوانی
 جو شخص مرهمه اندر تن رستانی
 تیر ترره رده آهوی سیامانی
 فلک رهر یوستد کلاه مارانی
 حلال یدیر مکدر در موت طوسانی

در رخ ارسخایت کاک میت محب
 تنهت ها گرا رستم روسته الدن تو
 دو دجو خوش نامر تو سدا سکدر
 کف تو بر سر گیاهان کد گهر ریری
 را التفات تو بر جرح سایه اندازد
 سیک نگاه تو صد ساله شکلات جهان
 من آن مریس مراقم رساله های دربار
 حدار کوی تو بر من رستقاری دل
 ولم تکیک مدار و ریح و بخوری
 ریح هره من میت حیرت انگیزی
 نگاه گاریم از حدت و معاد افند
 خوش آرم آن که تو مده نورد و حجت
 بر آستان تو سایم حسین متوقی انج

که تا سحر بر آید آرد در رکابی
 تقویا ه فردت ماه کعبانی
 پر دجو طیر حکم تو صورت مالی
 چنانکه ماد سحر در حیس گل فتالی
 ههای همت من در دم بر افتالی
 مژه هم رده رده و هد آسالی
 که من من استماد حکیم یو مالی
 جهان رود که مردان تار و ردالی
 تم قشور گیر و در در حصالی
 رده هر قسمت من میت حریر فتالی
 که در دم اتری میت اریستانی
 چو باد تیر رود ماقه ارحدی حوالی
 کام دل رسم از لطفهای پهلانی

هیمه تاهاراں حسا دل سحری	کشد در جیمستان ہزار دستاں
شگستہ مادر رخ سحاب جہت تو	چو روضہ ہای حیاں روضہ سلماں

دوست در وقت آن حسرو جوان طرا	داستم بہ ہر شب شمع صفت بود گدا
نستم چون یرطاؤس را فغان ترا	نستم ہر سیمو گل افغان کف آفتار
شوق و صلتش ردلم تنہا حسرت ایگر	سورہ حرش بہ ہم آتش غیرت انداز
اصطراب دلم آورد موسی ستانی	کہ مگر لوی اراں گل بہ شام آید بار
ار ریامیں و گل دلالہ بسیریں مہیں	بود آراستہ ماحی چو عروس طار
حار جیش نیست گلشن حاوید ہمار	گلزمینش مثل روضہ فردوس طرا
حوش نوایاں ریاضاں ہمہ در مسج	حوش صفیراں جہیں در ہمہ جامعہ طرا
سل دلندہ گدا گداں ران رگدا گ	قمری سوختہ آوار کتاں بر آوار
لعمہ طوطی حوش لہجہاں متوق ایگر	لہجہ مرغ شب آہنگ مل صبر گدا
ماگہاں علعلہ بر حاستہ اطراف جہیں	اکا مد آن یہ وہ پیش حرم عرت دما

نصاحت ر صیحاں سیری افرون
 حسد و عالیہ دیباں خطا و کتیر
 گوشت آمت کیتھر صدہی و تنات
 سد مدت سہمہ یر حوی دریمانی دس
 ازلطامت ر قش روح ناپاں نظر
 کف یای ستاں رگ گلرگ قند
 چوں مہ چار دہ ار روی ر لکند نقاب
 حد فیراں لست ارجلوہ گلہای جیس
 سم کردی گمہی ہوش ربای اترسم
 تسکوہ کم گمہی گاہ مودم از سر
 رحت رست ردل صبر سکون درایم
 قطرہ قطرہ سرق ترم جکیدتس حین
 گفت مگر در سر من کہ سادا اگر د

ملاحمت ر یلیحاں ہستی متار
 سرور سلسلہ مویاں طرار و تیرار
 مژہش محشر ستر کردہ عتوہ ذار
 عصو عصوتس ہمہ یر توحی دما دما دار
 کہ تلمذ یہ صراحی سے لعل تیرار
 ریر یایش لودار عکس گل اریا امدار
 ست مار آمد و شست نصیحت حمتت مار
 لر لر در ان قش اریم سیم عمار
 ہم گفقی سخن روح سرار مار
 گنہ کم سخی گاہ کردم ر سبار
 سوی او ساحتہم ارتوق دل دست درار
 آرمای رفت بخت حالتی اربا دیار
 ار کیہ گاہ حواسیں مستہر لکم گدار

استاد دوسرا احمد مرسل که رود	سجده رسیده ادب و سحر چار باب یا
آ که اندر شب معراج بهمراهی او	بر فرد بخیرت حرمل ایمن در پروا
بچه و بچه خورشید همتا کند	ذره را که کردار محبت حیث اعرا
سایه حقش اگر سرستخته افتد	عکس را آئینه شکل که رو آید بر او
پیر و پسر اگر به میت داده نکند	کل ایمن در خاک کند سر نهاد
باد بر پره کاسه بود در صحرا	تار دیوان رسالت بود خطه
مار پیوسته شود از اتر تا لیفت	ریره ریره نشود سیم اگر در
اولیا این دم عرض کرامات کند	ایچه کرد و داری این پیش سوال اعجاز
مادست با گرانسین میج تو بود	نامه ام چون جبین حلد مرین نظر
ظاهر فکر مردم چو شود مال فتان	مار کسگره عرش نماید رود
روده ام گوی ملاعت طلیعان یمن	چیده ام رود صاحت یسجیل حنا
صیت مشکین رقیهای من اندر تار	سور شیرین سخنهای من اندر امو
نغمه مسرود گردان بهایه قدس	نغمه سلسله حسان

تسواران فلک تار گدوم رسد	رحش اندیشه چو تارم یستیب و لهرار
ار صریح سلم نعمه سرایم به حین	هوست مرعوله دویان حین یروار
ار سرمدق رعد لوسه دستم سلمان	کر توم رقد رعای سخن حله طرار
یحودار نعمه من نعمه سرای آمل	مست از مرمره ام در مرمره سحر تیار
الظیم حال محنت من و ظیم حریاں متل	مکنت عمر سارا بود دوی بیار
در ره حرص و هوایم مدودای طلب	رد رسته و دور یرم سود روی بیار
طبع ستعظیم از قوت سر سیمه فقر	جاک ریجاک میدا حته در دس آر
فی تب و تاب ساند لیس آرم	تبع سال رعدگی من نوار سوز گدار
حالم آتفت تر از طرّه حیاں محنت	محنت تیره تر از کاکل ترکان طرار
کار سارا حشر از من معوم گیر	حال نوار اظسکر من محروم امدار
رسیدم سر سرل مقصود هوسور	حمر دامت به بجا صلیم دنگ تار
سرمه دیده حیران من ای کاش تنود	گردی از رگد رقا طله دست حجار
ای حش آن روز بیاوین که سال و پرتو	هوای تو کسم موسی مدیه روار

کاه از حیث رس مردم که دعوایم مار	بوی خاک سر کویث سدار دور و دور
مرص احوال کسم هم لطیف ای کار	یس هم روی ارادت مرین در قدس
یا ام از مرحت حاصل نوآرود ارار	ر من دل شده ظاهر شود آثار قول
که کسی از تعجب دل سخن متوق دار	طری آهنگ دُ خاک که ترطاد
تا کند مرغ جین در جیستان آوار	تا دمداد سحر خاں من مرغ جین
مثل قدس بحج تو بود لعمه طراز	طائر سدره مست تو بود مرغ مسج

او قدر عرش عظم خلل از مای من	گدردار جسر حیرت رین آدای من
صورت دیبا بر دار حلقه دیبای من	ار تف جسم چو سیاهی که راتش همد
حاده همچون موی آتش یزدی جری من	آستنی دارم بریر یا که می سجید بخویس
رقص سئل میکد بر خاک نقش مای من	اضطرا م ادرین ره نسکه میرید اتر
بر من شور نصیر آسمان فرسای من	صور اسرار بیل بیداری دمد آسمان
اگر مردی خاک افتد سایه الای من	طا' دم خورد سال برمدار حوتم

سدر را از روز مختصر بر دار هر گونه است
 سکه در معدوم سورهان گل داده است
 تراقت دل تعلقه از هر موی من سر رسید
 از میب تیوم از سکه میله رود بخت
 رگ گل مال سمد رگ رود اندر گلستان
 حده صبح قیامت میرد حوتن از شم
 سکه می الم خودار لدت کا هیدگی
 باد شاه عالم فقرم می از روییج
 ساحت ارض و ساما می پیام در حاسا
 مللاں مامدیر در یصحن بوستان
 تار دلف حور و صواں آورد در کارگاه
 ماده سر حوتن من از سکه یزید و او قناد
 نعمه ماهیدر بر دار سریر حامه ام

گر میشا سدا مال شب یلدا می
 می محمد ما س رقی از جا رگ حارای من
 مختصر سر و حیا مال تدبیر عنبای من
 گوشت در دقت مختصر بلایای من
 گر رلهایم بر آید آفتین حوای من
 تاجیه می آرد قیامت بر من فدای من
 حامه کون و مکان گشت رلای من
 حسن عیت عالمی در شهر ستعای من
 یای مهد حر لفرقه هست والای من
 گر رمد دکت صغیری لیل تیلی من
 از رای تار و بود حله حارای من
 می محمد هر دم رحای حویتی منیای من
 تعلقه حوریت حیر دار حیراع رای من

لعل تیر را در اندر گنجید صیبر
 زهرگرید صیبر آمل از تلخی شک
 پورگ کل این بویات صیبر
 رسته نگدسته نخلد آورد و روح اندر
 میفتد هر گام من رتیر جیل ملک
 حاتم صیبران کریمش مع او بود
 سایه دیوار قسرتن گرد آورم در صیبر
 اگر در همهای حال در رفته را لطفش معص
 حطش از هنگامه آید سگ عاره هم
 جرح خاک راه او را دید و گستاخیت این
 ای طیب در دولهای صیبران حریص
 در رویم مسته انداز ناخوشی احسان
 معصوم معصوم لکه ارد در ظلمت و تاریا

مخلص

اگر کدم عو له بیری لعل گویای من
 تنگ اقبال گرد و اطلالی تنگرای من
 همچو ساق سرتن تا ملک محمدرای من
 از پی تیرار دیوان قدس حرای من
 گوی این راهت اذیت مولای من
 قدیای در و حدار نظم جهان آرای من
 حیرت خورشید در حوش آید از لهای من
 دی داور دم میدار پس مودای من
 شکند هر گر حساب موحه دریای من
 سرتن گفتا تو تیای دیده میای من
 کائنات ساری یار دودل تیدای من
 قصد حاتم کرده انداز کشتی هدای من
 ماله میخیزد چو رخسار همه احتسای من

هم خواب از تره کتیا دیدم روی رود
 کتس من دست دهل ماکیت گرو و هم
 ریام خدمت تنایسته اردستم درج
 برین اردست خود صده میدارد قلم
 یاره لطفه تدار اماره میزدن یاس
 کل حنکی سیر اطلب نورگن ماریات
 حور دم از هر تویش در کن ماں
 شعله تنو تنم نمودن میرستید و
 هر چه ماست در دل من بر نام نگردد
 یست ایوان رمر حاصل امید من
 اگر خدا ما کرده حوام حرمیه ار خدا
 می بیم روحای خود چون طائر قله ما
 مال پیدا رم و دلکن چو مریان قص

میست خود در سال ما هم هر شیلی ای من
 طاعتم پرورده آسوتن عسیاهای من
 رمت عمر من - مد نص عسیال ای من
 کاتب اعمال من ار ترم عسیاهای من
 نظره آئی رحه گدنت استسقای من
 گر ساری یاره نی رگی من ای من
 مردم ارد در دو و حیرانی احیای من
 گو کور خاک بحدیم عصوی ار عسای من
 ایک بود چون تبع یهان من میدای من
 میست حوی تیر سر حوت نمنا ای من
 همچو طرزی در مدیه سر ماداخای من
 مضطرب میدارم مسکون مریای من
 میست افتاد نصن گلستان یارای من

شوق اگر است خود را هم پس امار دارد	در هوای کهنه گویت دل ستیای من
ای حوس آن ردی کریں مهرل منج	حد لطف تو در تیر کشتک لای من
اگر رانیم و سه وار شوق که سلطه من	حدا حاک در تو حمت الما وای من
اگر بدیوار و درت چند تن گردان من	اگر نگر در وصات گرد دل ستیای من
حال خود را سر سر گویم صد شعر و میار	نو که گرد در حریم شست تو حامی من
نقشه کوته بعد من حال را در حویش	بهر دران حالت بر آید جایم از لهای من

باش ای یحرمی هتیار	مست حوالی و ساله میدار
همراں کو فتد کوس رحیل	رهرواں آمدند در رستار
حیرت اسگری کریں سرل	کار روان فت کاروان سالار
دست یزیدول زاده بر سر و صور	مای نی کشت حاد ستر رار
هان هتس ری که اندران باری	که یروں شیر و اندرونش مار
میرنی دست و یاند ریای	که به میداس قعر او نه کنار

روح یوسف جرح مسوری
 از عرو و رستاب تو س تند
 بس شکستی دل یتیمیاں را
 عمر کو تہاہ و چوں تر سر قوس
 وقتے آوردہ مسد رو سے
 سُد دل متا ہ گیتے
 از رول سوی جو حین طاؤس
 نکدار کسے حیا ہر گر
 بر سحر بست کس اریں تان
 تب بھماں سڑی دل چہ ہی
 جد ماتنی رگٹ نوی رہیں
 دادہ تں تلج دستورِ جہاں
 از مساہی ہی کسی یراہیہ

ریماسے تسیدہ دربارہ
 میہماںی لقتلہ کُساں
 کہ کد آہ تان رعرش گراں
 مرگ نزدیک و رگہ اصرار
 کہ سدی را مدہ ارد در ہمار
 کہ بودہ لمریب و جاں آزار
 از درد دل سوی رتت چوں کفار
 نکند ما کسے وفار ہمار
 گل بچید ست کس اریں گلزار
 صبح ماید گزاستن ناچار
 جد ماتنی افرستن نگار
 در عم ستا ہاں تیریں کار
 بر عاصی ہیک نئی اہرار

در دلت گدردیتیا لے	ارست بریاید استعمار
ترے اکوں مردم دیا	حوسے آسیرا پر دقہار
اگر تکتی برور لشکر رگ	ق در کتادی محمد ملک تبار
مردید است آن راں اسد	کہ بر آئی محس در بیکار
تو اں رفت راہ جس تل	حر تو فسیق حضرت دادار
تو اں دید سر ل مقصود	حرست اید سید ارار
تلف ماصیاں برور حسرا	ساقی کو تراحمید محبتار
بہشت اراگ برید ریل	رستہ دکیل مار بر کسار
جون یہ میدام ایوانش	ار سر برستیاں قد و تار
بمقامی رسیدہ است کہ میت	سرتش را ما خلوی او مقدار
سائر ارمی او تو دماست	تامت ارا مرا و تو دیار
اگر کتدم را برختش او	اگر افساں دومر خاک چار
تگھدار بیم رحمت او	در رگ سگ ہیچوالہ شرار

مخلص

کشته داناں محل معے
 نعمت جاں گلشن قد سے
 بوی حلقش متام حلق کد
 ار حیاں صمیرا لوراو
 راحتسالتں چاں رمد لطمی
 راید ار عکس تیج اور سکم
 ارمار د مژدہ حور کشید
 ہمہ را از عطای ادراقت
 ای روحوت چاں چو کال گہر
 آہوار لطف تو ہر سرا گلں
 عدل تو حامی وسیع و تریف
 این سم در د مدحتہ سگر
 قسمتم بیت ریں چاں حرج

کردہ در وصف اولعمر اقرار
 رحمہ در بلخ اور سد ستار
 عمر آگین جو طلاء عطار
 سیدہ گرد دیو تیتہ نگلار
 کہ گیرد پہنچ حای ستار
 و تمش سرت گامتہ جو امار
 حیردار بحر طبع ادیو کار
 ہمہ را از سحای ادا درار
 دی لطف ریں جو امح وہار
 عمم اریتتی تو شرست کار
 عدل تو شامل صمد و کار
 این سم ستمد سیدہ نگار
 حاصلم بیت ریں حین بر حار

کارم امرور اترست اردوی	حالم اسال بدترست اریار
در دلم آہسای گر ما گرم	بر لسم المہ ہائے راورار
تب ہمہ تب رسورینہ من	تہر یزدود و کوی بر رستار
دودم ار سرچو تنگ کتہ رود	گر کسم صط آد آتش مار
تام تا صبح دید و حشر	صبح تا ستام روی مردیوار
در تیسیدں جو طائر سل	در میدں جو رحم حور و نکار
نہ مخرج تن کسے ہدم	نہ مخرج دل کسے حمحور
ہمدماں حود کو در من ماحوس	دوستان فی منب رس ہزار
بست غلیگس ترے رس در تہر	مست محروں تنے رس بدیار
بد ہد مونسے مرا تسکین	مخورد ہمدے مرا تیسار
دوستان کا تہد ماحوس	میں سیم بد دوستی آمار
اگرچہ یاراں مدہر سیار آمد	ار ہزاراں بے سیام یار
در عریبی متاد ام ایسا	حای رحم ست رعب دیار

عرص از تفریح تست ارم
گفته اند انوری و حاکانی
لیکن آن یوست معرآن نظی
بناج حکمت بها و هر سر سفر
ماهیه قطره ایم و او دریا
ماهیه دره ایم و او حورشید
سردار ام این قصیده شد

طرزی حسته را شعریه کار
همه بدین درن و قاضیه اشعار
که سائست چون در تهنوار
نور عرفان فتاده از گفتار
ماهیه را دیکیم و او بسیار
ماهیه حسته را ایم و او سیدار
اکتبه و اماں حریه الاسرار

فی لغت

نارفتای طسره حشر تان بهار
در موج رنگت نوی رده عوطه بوستان
گل حده ریر و عجمه تنگمه حده نوی
در اعر تو بزمه مرغان صبح حواں
هر صبح برم برم در اں ماد عطر میر

طوفان نوی سمر سار است و آشکار
در سیل و بهار سده عرقه مرعرار
گلزار مشکوی و دم ماد مشکار
در راع مانگ مال و عشاق سقار
هر شام گرم گرم روان از قطره بار

از ار قطره قطره یکد آب زدگی
 بر رز رگ گشت تصویر بر مرع
 در کوره تاج سوخته مالیده چون مال
 مارید تراله از بهاری سخن باح
 از دوق نمده سخی مرغان خوش بود
 در کج باغ مجلس رمال تادهر
 هر سوی ماسقان و فایته درجین
 انگام دساری هم قاه قاه در
 در موسم جبین غم از در سرائی خوش
 رستم سودی باغ سحر ادیان شهر
 انداستم گاه هر سوی وستان
 مرحوله موی دحور تراد و درسته حوی
 الهای او در دونه مادیم ریتس

از خاک توده توده در محال نگهدار
 سر رکب در سیفه فولاد بر تار
 در دست چوب متعلق آورد بر گن مار
 آگوی گسخت عقد گهرهای تا موار
 انگس رقص آمده طاووس مست دار
 بر طرف حوی روم حریبان تاد حوار
 بود و جام ماده رگس روی یار
 حو مان خوب چهره گن رمال کعبه دار
 فاستق مزاج مجبومی راودت از
 ماد وستان بوس و یار اال حکسار
 دیدم میانه جمعی صلحی نثار
 حور تید روی و با و حسین ویری سار
 رحسار اور سایه مزگان اودگار

در سیه ام است تار و مادک گاه
 دل در کج سلسله لب شکوی
 جستم سوی محرم در روی دلم بدست
 تند در حجاب از گمبخت استام
 آتشهاں برم بهشتی تراجیه بخت
 آرزوی ریں خیال گریه ہیں ہاں
 سلطان امیامی اولی العزم مسطفی
 ارام قصر مقتش آید ملک مرو
 از روی خلقت ارگل کاسد جیکہ گلاب
 اگر در سیاه تبار عم و الم
 حیدر سیاه روری اگر قیر در محل
 اگر برق تگم تگاورا ورا کسد یاد
 از شرق مار گرد و یاد ہاں بحای

مخلص

در کام من است کتہ فرو مالہای امار
 حان و کمند تیج و حم حد شکار
 رویم سوی ہدم و جستم سوی یار
 در روی مار گفتم کہ ای رہ ادوار
 ما دلہاں محفل فتدسی تراجیہ کار
 حواہیم را در حلیق سلطان کامگار
 کر ہر شق آفریدہاں آسردیگار
 بعد از ہزار قرن ریں میگول حصار
 بر یاد لطف اور حراں بتگند ہمار
 اقد شفاعت یترور شس رودر گار
 حیر و سیدیدہ دم سرور کشید در کنار
 ما کردہ گرم حار و وار یاد رقی وار
 در سرب را و لیں قدش حیر و اسرار

لعل تیر را در اندر گنجید صیبر
 زهرگرید صیبر آمل از تلخی شک
 پورگ کل این بویات صیبر
 رسته نگدسته نخلد آورد و روح اندر
 میفتد هر گام من رتیر جیل ملک
 حاتم صیبران کریمش مع او بود
 سایه دیوار قسرتن گرد آورم در صیبر
 اگر در همهای حال در رفته را لطفش معص
 حطش از هنگامه آرایه سنگ عاره هم
 جرح خاک راه او را دید و گستاخیت این
 ای طیب در دولهای صیبران حریص
 در رویم مسته انداز ناخوشی احاس
 معصوم معصوم لکه ارد در ظلمت و تاریا

مخلص

اگر کدم عو له بیری لعل گویای من
 تنگ اقبال گرد و اطلالی تنگرای من
 همچو ساق سرتن تا ملک محمدرای من
 از پی تیرار دیوان قدس حرای من
 گوی این راهت اذیت مولای من
 قدیای در و حدار نظم جهان آرای من
 حیرت خورشید در حوش آیدار لهای من
 دی داور دم میدار پس مودای من
 شکند هر گر حساب موحه دریای من
 سرتن گفتا تو تیای دیده میای من
 کائنات ساری یار دودل تیدای من
 قصد حاتم کرده انداز کستی حای من
 ماله میخیر دیو و بحیرار همه احتسای من

استکم رود و لمر که هضم درین رود
 همچون سید بر سر آتش جدر طے
 گنج صفت شود و تر آماصای جرح
 شود و شور کم رطبت گس بود
 طوفاں روح میت مانند رقطرہ
 آن عرقہ ام کہ میکشدش در طہ دریاں
 ماحوش و شور کحتی من مادر و پدر
 احاب من بکار تہا من آہ کش
 حیف این مسم بکار خود ارحمت مدخل
 ارکا و کا و فرقت احاب سیدہ رتین
 در تہر حویش در گروخت سفر
 حال رفته در کتاکش اندہہ میقیاس
 بی دیدہ چشم صورت امید و آردی

آہم کسدر حیرت آماں گرا
 ار تعلقہ ام اگر کھم فتد سترار
 گر کسرم میاۃ تب آہ تعلقہ مار
 گر شور با بیای من افتد و در گار
 گر بیل اشکم از سر میزگان کسدر گرا
 آن ماہیم کہ انگدش موج بر کنار
 همگیں ر تلح عیتے من حویش و دستار
 اعدای من بحال حراب من اشکار
 آہ این مسم بحال مدار حویش ترسار
 ار حار حار صحت احس دل و گار
 رحای خودیو قطرہ سیما بقرار
 دل حستہ در فتارتش عہماے متیار
 بی رود ہرہ گوشت را بک کتاد کار

طری مست عمر من ار سادی هان	حلی سرو حال من ار عیش و رورگار
شعله سوده است بصیم حریں و توعل ق	کاری تمام عمر مکرم حرایں دو کار
یا بوده ام مرگ سیریاں سیاه یوتس	یا مامد ام ماتم احباب سو گوار
اوار مرید و سده بخت بهانه حوی	فریاد ار دراری کستهای منتظار
فرسود طبع مار کم ار و ررتن سخن	مکتود بیج کارم ار اتعنا آندار
ما تاد مامده حاطرم ار حسرت هان	سید ادرفته کرم ار اهل رورگار
تدست و چند سال ر عمر عریس	درما حوتی ر وضع سیه رتم شعار
یا سم نبود مامده های رسامه کار	کامید قطع گردم ار لطف کردگار
دارم تنس روحیت که اندر میان گور	ما حوشت ررم دل و ماں ایسدار
آوج اگر مدینه سیسم نعم جویتس	ایوای گریه سد میرم سحال رار
رحمی کماں طرری دلرتس مستمد	لطف سحال سده دروین خاکسار
تا اگلند ملغمه ماں سوتان	تایر رسد رمرمه سحال ملاله رار
در کوسان ترحج تو مایه بی حراں	در لاله رار دین نو مایه بی سار

ای کوی و حوای رحواناں ممتاز
 در کدحمِ حدت سر حواں است
 چون صاگر سحری از سر کوی گد ری
 ستوانی که محسوس کند یہاں مانی
 یاد دل تو مراد تہ ہجراں موس
 دوش در توفیق قدم تو ریتالی دل
 توجہ دانی کہ تب ماچہ ماں میگردد
 رسید پای رشاد می ریت گوی
 بادشاہ عربی احمد مرسل کہ بود
 تشرہ بریں و برماں مے ماند
 سعہ از تربیتش بیچہ کد ماتاہیں
 امی را حسان بود مر قائل تاج حصول

تو دارد حواں حیں روی بیار
 در شکج سر رعت دل ترکاں طرار
 سالہا نو عی سیرار در دام آید بار
 کہ رصد یردہ بود لوی خوش تو عمار
 ذکر لطف تو مراد رحم حرمان سار
 گاہ در مار ہی ماحتمی گاہ سرار
 مادہ رور و شب اندر گر لعت مار
 سوده سرمد را دستہ مدہ نوار
 رسالت در رسولان معظم ممتاز
 تقدس را دل تانہ اندے اسار
 لک از تقویتش جیگ رد تر ہزار
 وی را عام تو برداں امید طرار

نقش چو ل مج راس تویر دارد دیوار
 آتش صرصر فقر تو بهد روی بکاک
 تدر استعارس از مج تواند شروان
 همچو مرماں اولی احیة گلشن بدس
 یزد بر روی کتد حور استی از سرم
 سعی روستم از لفظ بود و رفتان
 کتسم مست در ماں رینی قریب تاه
 طبع من تیر تر افتد ز عکس حواری تم
 سخن از سوز و دل گرم بر آید زبان
 سم آں مرغ قفس را که در مژده یری
 گشته یز مژده گل من سر آزار بهار
 اگر همین درد دلی هست مرا بر کویت
 سفر میروم در اهری میست مرا

سایه بی شمس ر حفظ تو کما دمار
 خاک از ریتی لطف تو کتد سر نزار
 قیمت نظم من از وصف تواند تیرار
 تا سر سدره کمر مرع حیالم یرار
 گر قباب از روح حور رسم گردد مار
 همچو تنم که ر قیدیل بود و زار
 مردم بر در سلطان رینی حتمت سار
 تمنع مژده ترمیت و دار بریش کار
 مست از غم که مرا مایه سوزست سار
 تواند که کسد تا سرتاس یر و دار
 ترسم احکام چه باشد جو بود این آچار
 که کدر روح من از سیکر چاک یر و دار
 بجه تذکیر رسم طی ره دور و دار

دوستاں کردہ بس رختِ مویہ آمار	حاجداں فی سستہ کمرِ رکیتم
یارِ ایں جمعِ جہِ جمعدہ چہستہ دار	یارِ ایں قومِ جہِ تو مدہمِ بخت و کبر
ہر قدر ہا کہ سیدِ مددِ مسِ غم و یار	آنقدر ہا سراسرِ اجلِ مرادِ سرور
واں دگر میدہم سید کہ با خلقِ سار	آں یکے میکدمِ طغر کہ بگیاہِ مری
تسرحِ ایں قسہِ یُرِ غمِ تہاں گلشنِ مار	حرفِ تہاں در دلِ مسِ او کاری گز
تا نو دقا فسلہِ بویِ ہمیں درنگِ تار	تا نو در مرمرِ مرعِ جیسِ توقاں گیر
ما در و ار تر اقا فسلہِ ستوقِ سار	ما داحساں تر ار مرمرِ عیشِ لب

درِ صویرِ سرا میلِ دمِ یکدوسہ دمِ را	ہر صبح کہ ارسیمہ کستم مالہِ غمِ را
اگر گریہِ ہر قطرہ دہمِ ستورِ شیمِ را	در مویہِ ہر مویِ کمِ علعلِ مختصر
تسردہ احساںِ ستومِ اہلِ کرمِ را	حرِ حواہشِ دستوارِ بیادِ علمِ را
رستورہِ مردِ یرمِ اگر ار مژہ کمِ را	یوں گلشنِ در حارِ ستودتورہِ گلِ گیر
رلبِ ستکِ در مرمرِ مرعِ ادمِ را	گر در مرمرِ پردارِ ستودِ مسلِ باغم

آن به ششام که اگر کس که دم دم
 دارم سخن و در حق حوا به فتائی
 چون سار به نادوس حرام چه ار مار
 در رم سخن ار اتر توحی تحسیر
 یگر دست متا به تکلیف قلم من
 آن آنم امر و جراحم که تراءش
 آن طار مدسم که رمد در حین قدس
 شاهسته دیں ادی کل احمد مرسل
 آن بیر رحشان رسالت که میکتس
 آن تمنع مرد راں موت که فروش
 ای حلقه مران تو در گوشت حلائق
 و لطف تو گرد دهمه جان اروی صحت
 ارمهی نعمت تو عیش جیاست

رحس یا انت کتم تحسین دم را
 ماد قلمم در کف من تاج نقم را
 رحاق مهدکک حدیث تم ویم را
 بر صحنه من رفس یری هست دم را
 دل می رود در دست سرالان حم را
 در اول شب خلوه دهم صبح دوم را
 گنابک تاسخی سلطان ام را
 کاراست نه توحید عرب را دحجم را
 تاج تحسین طور کند مال قلم را
 هتات دوا به برگ و رشتیه ظلم را
 وی حاشیه امر تو رود و تس انم را
 در کام کت سدا به همه ره ترک ستم را
 کر مرهیش ار به اسد و دم را

لب تو یار استه مستکنده دل
 تا ساحت دست سحار اگر افتان
 حیر و ورق در چه رخای کب ایریم
 لطف تو که ترسیت هر گل و حاری
 هر دره و لطف و کرمت هر درایه
 لب بودم حده و در دیده بود تک
 که گیریم و که حدم و آگاه ماتم
 دوران شکر و شهد کام و گران رحمت
 ما بدیم درین سرل دیران و رفیقان
 طرزی لب خود را شکایت چه کتانی
 هر مرگ تما کس از درد دل افعال
 آن کس که رصد آرد دیش یکد و رایه
 چون میگردد عمر چه در عیش و چه در غم

عدل تو را مداحته اساستم را
 تقویم کن ساحت معدل ویم را
 گر مایه و در شخ کف را د تقویم را
 میس تو بود تامل جس را د اتم را
 حرمس که سرا داریم لطف و کرم را
 مایکد گر آیه حتم ام تادی ویم را
 چون طفل داد دل من عیش و الم را
 در ساعر من بحیثه تلخا نه سم را
 آما و مودد همه ملک عدم را
 رین سیموه بود عار همی ابل و هم را
 در حسرت مایامت مریر از مژه کم را
 از مردم سیار جیس یانی کم را
 حریفی عالی همه پیش و همه سم را

شکست این طول ابل گری ارد	روحیت کسی تنگ مزاجی
ار سود و ریاض و دجانیست فروسو	در آب گس دفتر قایل سا
رو پای ظلم سکس و در راوی متس	میود و چه کونی در ارباب نم
دار کیساره دل ار عالم امکن	کایں ہستی موہوم تبدیل سہم
آدوح کہ دماغ و دل تنار نامہ فہت	تغری دوسہ گسیم و گسیم تکیم

در سبب
فصل
بر دقت
عدد و حروف
مدخل و مخرج
مساحت

در نسبت ائمہ و آل اطہار و موح اولیاد کما رہت قسید

سحر کہ خالیہ ساتہ مباح اذہر	در آہ ادر دم آن رنگ لہ
رداں مرد و حالت گرمہ حسر دل	حرد و مریب ادایتش روود، ہوسا
زماں سیکر نورایتش تغیر ترے	ق زکس روی فرد حایتش گردا
تخیلات پری اندر آمدی در تسم	تسورات فلک حلوہ ساتہ منظر
روی طرہ اوساحت جہاں مشکلیں	ردور سسرہ اوامام آسمان
ہی ہو دل افرور طرہا کم کم	ہی سرو و حکر سور شعرا لرد
اگر مہ رستہ مرا اعدام اور ستر پای	قنادہ لردہ مرا عسای اور یا اہر

د ویدہ بر رخت ار ویدہ قطره قطره شکر
 پیرس دجی قائم کہ عیسیٰ بن احوال
 نظر گفت کہ ای یاکدامن مسکین
 نکار دست دگانی چو ماتر اچہ راع
 کسی یہ سجدہ مار اچہ گمر در دل
 شدم مہر تو رسوای کو یہ و مارا
 عم رواں مستی نصیحت مامک
 کون علاج میم مگر کہ درد دراق
 نعر گفتن ای من ترا کیس مدہ
 گئی ریردہ یکبار مائدہ میروں
 سفر جگہ کی ماگہاں رتہر دیا
 اگر روی رودارتن دان میں اری
 یہ گفت گفت کہ حامو تن ای مرا میں

چکیدہ در رخت ار سترہ داندہ گمر
 یہ رویداد کہ میں گوئے گتہ مصطر
 بر مر گفت کہ لے ریدیا ر ساگوہر
 ر حال عمر دگا لے چو ماتر اچہ حمر
 کسی یہ داندہ مار اچہ میرو در سر
 ترا ہو رار میں قصہ میست ہیج حمر
 ملائی حال مستی مامت حواہر
 کون صلاح میم تعمیر راج سفر
 بر حق حواہ متس ای من ترا کیس حمر
 گئی رجاہ رہسا ر مار دہ بر در
 گدہ جگہ کی ایں رماں بگردہ
 اگر سوی تو دار جسم حال میں راتر
 یہ گفت گفت کہ دم دکتل ای مرا محو

اگرچہ حال تولی مس شود در عم اترا	اگرچہ کار تولی مس شود در حصہ تناد
جو اقتضای آلتی ہمیت میست مصر	جو سربوتت یسری حیثیت گریہ
کھالتے کہ گد ارم ہی رس مگر	کھالے کہ دارم حے مرا گدار
ہر کجا کہ تو ماستی ترا صمد یا در	ہر کجا کہ تو مالی ترا حد احاط
سوی مس گئے کرد و تدر پش نظر	سای حاست یس آنگاہ ار سر حسرت
جو گرد راہ سادہ کامی خود مسطر	جو بخت یای قادم کاک وہاوتس
نہ تو تیکہ دوم در پیس بدست و در	نظامتے کہ روم ہر ہتس وہ ولی راہ
ہاں دیدہ مس تیرہ چوں دل کا در	ہاں سببہ مس حیرہ ہجو تیر عریں
دلہ رمالہ آتش فتاں مس عمر	دلہ دیدہ حوالہ ماتس مس مرہاں
ری میاں رفعاں مستہ بر آدر	مرد دیاں رسر شکم فادہ در طوفاں
تکایتم ہمہ ار حسیج جبری بیکہ	تکایتم ہمہ ار سخت تیرگی ساہاں
حکمر گدار لیرم جو ہمیت یحدر	حکمر گدار لیرم جو مالہ یعقوب
دلی ایر دانا تول را تو ہر	علی عالی علی رسول را دانا

حمایت احدیتس طایفه موک
 بود ریک نظرش ریگش نس انجم
 تارک اندازد از مس آسمان سیرش
 اگر که ماد مسم است ه دیں صورت
 سر میرود دستم او سایه خاک
 رود آمدش همچو سیل از کسار
 تسکین رلف صبا مگر در روی تو کبود
 حجر حسم تو سار و قیام بر سراد
 هراچه رای تو باشد هاست ای قضا
 سرد رای میر تو با هتای طلم
 ز سحر علم تو یک قطره حکمت لقمان
 هیچ های رشتست ه داده اند تان
 رما د قهر تو صد تعلقه سر کشد از آب

حمایت حدیثس طلیعه سکر
 شود ریک گمش خاک سود حشر
 که حامد وقت مکش همی رآرد بر
 مگر که رقی مصور شده دیں بیکر
 ر سحر مگر درد دیا سے او مگرد تر
 هزار بر شدتس همچو شعله از آذر
 صریح فلک قصاست سود رای تو کمر
 عرص ر حط تو پایده امه حوهر
 هر که روی تو باشد دوست وی قدا
 نیست نور صیر تو آفتاب کدر
 ر قصه قدر تو یک ستره گند حشر
 هیچگاه ر شکت مدیده اندا تر
 ر صیص لطف تو صد سره رشید را در

ز بهیست تو تود چون ہی ظلم لقا
 توئی که لطف تو را درده جدا
 دریں دیار مراست، سنجکس سمجوار
 را آید از لب من معروضی جرح شکاف
 کمال من رسد از هر کراں غم آری غم
 سر یو محکم جا که ای خوش و پیور
 بحکم من شود از زنتیم لباس حریر
 نشاط طبع یامم بهیچ استیلم
 چنان گریم از دست هر سله دوار
 زده قیمت من نیست غیر حسرت دل
 ها که که جو من فاضلی جان لریس
 گنا گنا گم و ما کرده ام گه سرا
 هزار دایع را که میم بود در دل

ز سطوت تو رود حشر بر سر قفسیر
 مسم که یاسم از اید، ستامردن را
 مرد و گار مراست، سنجکس یابو
 تر او دار دل من ماله های گردون در
 کمال من رسد از آسمان شرابین سرا
 حروش تا گم تم فراسی حس و شتر
 بدست من شود از زنتیم رکال گهر
 کتا و کار سیسم بهی سیک کتور
 چرا سالم از حور حسیح دون بر
 ریح روح روی من نیست غیر حول حکر
 ستم سین که جو من کمالی حسین اتر
 سیا به کارم و ما کرده ام رعسیاں را
 هزار حار و دایم حلیک گ

یدر ترک من از مکتب صبح من راهی
 چاکه مایه دارم - دین ولی دیا
 در پنج عهد حوالی که گدرد و چون برق
 چون عمر عمر خواست گوماں من بعد
 رفت حال حریم در آردی ترف
 قرار حال من ایدول بودیم دهر اس
 تنیکب چند دهم حویش الیث لعل
 که چه یک تن مسکین بهمت سجد
 چون دل سحای ساندیه احتیاج الم
 نصیب کو که دگر حرمی کم از دو
 روم رهند مردن تا دامه گام کتاک
 مدعی که را مداع او چه یک چه بد
 بخدمت مادیه گردان دوق لی توتنه

زهر لسته دل از عار طووس مادر
 چایچه ستاید آمد من - حیر و تیر
 معان که آید سیری دوایه چون صرصر
 چو عیش عیش تناست گوسا تن دگر
 گدشتت عمر عریم در آماں خطر
 مدار کار من اکول بود خوف و خطر
 فریب چند دهم حویش را سوچک دگر
 به چه یکدل عکس رفت سیر
 چون عم سبای مادیه حطل و چه تنکر
 امید کو که دگر حوشت لی کم از سر
 تنوم نسوی کف سجود راه سیر
 نقادری که تقدیر او چه حیر و چه تیر
 سعی و منت بوداں شوق لی زهر

در کراتی همای صحت اعیار
 کسرتیکه چکدار نگاه وقت وداع
 به بوش عتوه تیرس لال تیرین کار
 ستوق کار فرائی که گدردار وصل
 مسلح مصلحتی کس بود در بی صحت گ
 سحوی که در روح در قس مردود
 کحلله که بود حلوه گاه تار و عروس
 بعیت صحت یاران متفق دهم
 موی که جسم آورد دست میدرد
 ققنه که کد دست ارد دست خدا
 در لری که استیده به یلوی اعیار
 محسته که گریه پاک هر یستیر
 یسه کامی کو حال سیر در سحرا

کاه گداری ستهای فرقت دلسر
 بر احتی که رسد در دواں به حصر
 به پیش عمره سیمین تال سیمین بر
 وصل هجر سائی که حو کسد مگر
 محک ساحت کس آستی بود در اثر
 ستوی که کسد حال ر سیه حایر
 کحره که بود پیش حامی بود دلسر
 رخ فرقت حوال مولس دهم
 گدیه که در دآورد دل کار
 کسد که دهر یار را یار حصر
 معاشقه که به حیدر راح وصل فر
 مهته که سیم گنج ماد آور
 به امرادی کو قسته مرد در فر

نہ سیکے کہ سر و آمد در ہر وطن
 کجاں میں کہ مدار دسری سورتیاں
 رور و دہر تو امیت ہیج حامی قرار
 ترجی کہ مرا میت طاقت دوری
 رمیض و صف تو یرم رامہ شک سیاہ
 شتر ہائے میں ادر سلاست تقسیم
 سم مرنی اترا قیاں سور صیر
 نہ در طبعی کس در رامہ ام ہتا
 مریم لہوں و علوم صدر الدین
 صفای لطف میں ارمیض مدد فیاض
 ہاں توانی، ورت این قصید کہ گفت

نہ سیکے کہ وطن ساحت ہر کجا سفر
 قطع میں کہ مدار دسری صف و سر
 بحر حریم تو امیت در رامہ قصر
 تملطہ کہ مرا میت تاب این شتر
 رمیض و صف تو یرم رامہ شک سیاہ
 شتر ہائے میں ادر سلاست تقسیم
 سم مرنی اترا قیاں سور صیر
 نہ در طبعی کس در رامہ ام ہتا
 مریم لہوں و علوم صدر الدین
 صفای لطف میں ارمیض مدد فیاض
 ہاں توانی، ورت این قصید کہ گفت

ای سلسلہ جہاں تشارت رکھائی

دل میکستی ار سیدہ موعولہ توانی

ارطیر تو یسید اردش مهر مراد	ار وضع تو رودش صفت لوح فرود
حال بخش حدیسی نگار دوست سراد	خوش میرسی از راه لب حده تناد
ماور کد طبع من از دوسه رانی	ماکت چنین مژده وصلش در رات
یا گفت خود آن حسرو حواں حانی	خود ساخته این سخن از هر تلی
کای طره متکیس تو در حالیه سانی	ای کاش ما و ما پر پامی بری ارس
خوشتید دود در مره گزوی نمائی	تا هید قدر فلک از مره سخی
دریده تیزی در رول در نظر آئی	چون تمع که ایروده مانوس نماید
در دیده خیالت جو کند علوه نمائی	از مسطره جور طسیر مار گردد
کس چون تو ندیدم مدلا دیر ادائی	خواں جهان گریه دل آویرا داید
در پیچ و خم توفیق تو دل گشته هوائی	از کشتکش درد تو حواں آمده رلب
ای شمع شب اسرور در دام تو کمانی	نی روی تو ستد تیره جهان در طرس
سختسای که حواں رلم از درد و حوائی	رحم آر که دلخسته ام از محنت جهان
آشفته تر از طسیره حواں حوائی	نی رلب دلا ویر تو ما ستد دل تنگم

در وادی ما کایم آورده و در شهر
 تقدیر گلدست مدیحال مدام
 جیف این مسم و سخی احوال عیری
 دیرست که رهبار به یلوه پشی
 این مارم هجرسی سینه حراتست
 مس کفیس اریادو عامل یتیم
 تا در سر تو حیثیت کر آزار عریاں
 تا هسته دیں همدی بادی که ظهورت
 ار تر میتن قطره کد محرس روتی
 ای حبه تو مظهر انوار سوت
 دار دل سراییده قدس ارتعش دل
 ار روی صمیر تو اگر بریده را قد
 ار هر تو حلقه سرده منتظر اسد

داری بحر یافا روستن کامروائی
 یامم بحیره تدریر این سدر مائی
 آه این مسم و تلخی بی رگت بوائی
 عمریست که یکبار در آعدتش بیائی
 رپ یتیم میداشت حیث طمع گزائی
 تو یحمر احوال مس ای توح جرائی
 در عهد تهستاه جان مار بیائی
 ر آئینه اسلام کد رنگ ردائی
 ار تقویتش کاه کد کوه رنائی
 دی سیه تو محفل اسرار حدائی
 حرل مدح تو سحر سرانی
 حدتید کموی تو در آید گدائی
 ای یحمر احوال صعیفاں تو کجائی

صدقہ لایحکم اندر دل نکست	حوت آکہ در آئی سر عقد کتائی
سجواست میج تو تراود لب مس	گا ہی سکیده لم ار مدح سرائی
سر صفی کسد حامہ مشکین رستم مس	چول رلف سروساں حین عالیہ سائی
دلکش روش مس روش حرمنی وقعی	طرر حوت مس طرر طوروی و سائی
حد حسرتی و حسرت آردہ و غالب	ریاکی نظم سحسم دادہ گوائی
صد گنج رود میم بہتہ مای	اماچہ کم نقد مرا بہتہ روائی
آرادی مس آئیمہ دوق ایری	حاموشی مس محتر بہتہ لوائی
تا ساحتہ حر ما الم حسہ دروے	تاحتہ حریا سنی سلسلہ جائی
طرری رادب ہر حوتی ہاں ہاں	تا جہودی بر سر شوریدہ لوائی

ملل ستم بہستان میرسم	طاثر شوقم بہراستاں میرسم
آردہ ام اما بخوریں لورم	قشرہ ام اما لعل میرسم
تعلہ یکیر کاہم وے	تا ملک ار ماداں میرسم

آفتاب آسمان میسرم
 مازستاه کستور آگاهیم
 ماهی سرخسته های آتشم
 فصل گل با چیده گل روستان
 ریخت مال دیر دلی با ای همه
 اک عرب هروم کرد ستون
 شته نشان سلطان صا کر معضاد
 گوئی اریس مذکت در حین
 تار خود او همی سر ارم سخن
 کامم از چشمنش تیرین سست
 اگر دم در در صد اتش بید اتنی
 عیبه ماں دل تنگم اما رده وی
 شاید از تر لب تو موار قطره

سنگم آید گستر و اں میسرم
 حار دارم گرمی و اں میسرم
 میسرم از آب حیوان میسرم
 حار صد حسرت بد اں میسرم
 تا سردی و اں رستان میسرم
 سرد استاه حراماں میسرم
 در سخن سخی سحماں میسرم
 غیرت مرغ سحر و اں میسرم
 در فتاں چو اں اریاں میسرم
 همچو طوطی تنگرا فتاں میسرم
 در میاں مارع رضواں میسرم
 همچو نو گل های حسداں میسرم
 تشنه لب را آب حیوان میسرم

<p> یس سوآن کعبہ حال میرسم طوطیم دستکرتاں میرسم درو مدم ہر دریاں میرسم ار رای عفو عسیاں میرسم در جھوٹی ہم حروماں میرسم </p>	<p> عمر ا مادم میاں ہمدو جین کام لچے دارم ار ہر دراق چارہ سار اگو تہ جیتے مں عوا ہتی دیگر میدارم مل نامہ یاسل دہ طوری رتوں </p>
<p> کر سرل حال کرد سفر تا فلہ عم نظارہ نو در قص کماں ر سطرارم آعتتہ نگما گک طرف خلخل نام اساب سرور طرف و سور ورا ہم تا فرق ر وہ عوطہ لطو جاں فرج عم اریض میسم ہست جین دلکش و حرم آوار کتیدہ گکے ریر و گکے عم </p>	<p> عید آمد و آوارہ در انگد عالم در سوق تاتائی مہ عید جو اطفال اندوہ بہتاب سواد تنب و بخور ساماں نشاط و مرج و حیش مہینا تا خلق مرد و مہ گمردا طس برج ار رتخ سجا ست و مں تارہ و سر در صحن جین و مہ سجاں سحر حیر </p>

چون شاہد مرست آوردہ سراجل
 ماصبح رواں اری نمی ہم ہر سرا—
 سر و سمن قطره فتاں اسرہاری
 در ماد سحر حاضیت ماد سیحی
 وقتست کہ رداں قلع حواری سکوت
 آید و محامکسدا کس واکس
 در گوشتہ میخانہ واد وصف رداں
 ہاں مطرب خوش بعمہ رن جیگیا بی
 آں مادہ گلرنگ مردیر کاظم
 ای شاہد خود رای جبین چہ دیتی
 امدار سمت آفت کیتہر دل دیں
 ار لطف تحت حامہ بوجامہ فالوس
 نس سمرہ حوریر عزگان تو مسمر

شستہ سرو ماں جیس روی ششم
 صد قافلہ بوسے ریا میں وسیر عم
 بر لالہ و گل ررم وراں مادہ مردم
 در آکستہر کیفیت مادہ در عم
 ہم رد در میخانہ بیایسد فراہم
 بوستہ می عیش و شہید رد دل ہم
 خود تختہ تہرست ست مقدم
 ہیں ساتی دست مد رطل دادم
 کر عکس شفق یوتش کدہ شہر عظم
 بر حیر و راگیر قیامت محم و حم
 طرہ سمت حامہ را امدار دو عالم
 در وصف رحمت مامہ بود دینہ معلوم
 بس حال عم آویر بر لعلیں تو مدغم

هر آنچه محاسن کشت برده در حصار
 در بیخ و خم رلف تو دل حسته و حال بر
 بی روی تو فرستم اگر از سهو محنت
 ای رلف تو از نسکه بحال آم از رست
 هستم بحیال تو حیا محو که دانی
 آرزوگی ساحت را در که تو دارم
 دانسته کم راه سلطه در سر کویت
 از درد فراق تو تنم حسته در بخور
 سرگشته ام از جور و حای تو چو گردن
 شاهنشه گیلاں که دم عرض کرامات
 آن محیی دین عوت دو عالم که تنگوش
 گریای مهد شخص و قارنس - تریا
 راه بهد داع رلفش سم آتیب

مخلص

آخر - همان محرم دیریم و بهیم
 در سلسله موی تو آن مسته و این هم
 در یاد تو تاسیه مستم بحکم
 انگشت کم در دهن امی دارم
 چون میگردم گم حری بیست در خودم
 تا مار بگوید و بدل ماتم حرم
 تقریب بود تایی ریست و تو آدم
 از شوق وصال تو دلم مضطرب و در هم
 از عدل تهتاه جهان دارم
 سر برده ز معسره بیسی مردم
 مراد و به شوکت کسری و کی و خم
 از مار گراش - تری کردم خم
 زهر کشد عساره زگرده ادم

از رخ گفتس روصه آفاق مطرا
 جسم ارا تر تر کیتش روح مصور
 اگر عرص دهد وسعت خود عالم فاش
 با سطوت او بیل دامن مور صعیف
 ازیری رقار سمه تش چه سرایم
 در آمدن و رفتن او از سر سرعت
 در سرل سراطه رسد مانگلویتش
 ای صیت حلال تو درین کالج مقرب
 در گلش دهر آب را از حیرج سارد
 رایده همه ماهی بدر و نعل مرصع
 اگر گلس مومین بود از فیض تو گردد
 اگر سایه حط تو مستد بریر کاهی
 دم لاله کسان میتش عرالان دوار

از بحر دلتس باغ جهان تازه و حرم
 خاک ارا نظر تر بیتش نور محرم
 در نقطه گنجد همه بیای دد عالم
 از بهیت او تیر عریں کلب معلم
 آید به گاسه اگر آن رق محرم
 مایکد گرا حرای گه می نشود صم
 در ساحت طلعان گرا رسیده کشدم
 وی دکر حیل تو راین رتد طارم
 از خط سیری تو اگر ابرکت دم
 ارا رسای تو اگر آب حوریم
 گلهاش همه گوهر و رگش همه دریم
 چون عکس لیل ارا آب روانش بودیم
 در دشت و درار حاصیت همد تویم

بر سینه آتش همد سینه میشد
 جیف این مسم آں ملل در ارجستان
 در قسمت من نیست بحر حشر و جزا
 رو ساحت او در سیاه تمسک و کبود
 سر بر دار استیاح من لاله حمرا
 حر عصبه و غم نیست مرا تنق محوار
 جنتیم من از هر طبیعت گری من
 ارتادی دل بود مگر ای قدرم هر
 ما حاضر تا دستود حشر تم فسر دین
 ما ای همه سوری که سحائم تر را کند
 در سینه به پیچید سس با دهرای
 آن طوطی مست کز سکن تاره نویم
 آن ملل مستم که مرعوله لوانه

را سا که سرگ گل تر قطره ششم
 کرا و صالین رسد بوی گلی هم
 در سال و ده من بود حشر نامم
 سر بر روده تنوال من ارحیب محرم
 از موج سرتکم کند ارتاح منم
 حر حشر دل نیست مرا بوس هم
 محموده ایام ولیا است چو ارقم
 سرقی مد رحمت و بهال گشت هادم
 گوروی زمین تو همه مستر کده هم
 ما ای همه دردی که دلم روتده در هم
 بوی اگر ارگشتن طمس کند تم
 سر حلت من ملل تیر از حور دم
 هر ملل این ماح به میتیم بر دم

آں حیرت رانم کہ بردام من ارکس
 ارست من سلطت فصل مفصل
 اگر دیده الصاف کتابد حریفان
 ایگاس که بعد از عطیہ طرزی
 اگر گردہ تو بودش دیده مور

چون تیتہ روعن حکید روعن روم
 ارکرت من ملکیت نظم نظم
 امروز ہر من اسم استاد مسلم
 سوی تو کہ عسرم میں دوسم
 ارحاک در تو بودش جہہ سوم

— ۱۰ —

گرچہ آید لطرر گیس چو طادس این گیس
 اگر چشم عور می رنگ لوی ہستس
 این حیس در می تو ویران تاراج حرا
 تادی دسج ہاں حوائجیالی تیش
 ہم کای حویث اساب تعلق داگدا
 آسمان ری گر میری تو تو گریاں تیج ڈا
 تیج میدالی کہ سرل گاہ مقصودت کما

مرگل دسیریں دریکالتس ماتہی متس
 حاصل آں نیست حرآرا حال دسج تس
 آتیاں حویث سدایدین واع درع
 تادار تادی مساتس دسج دسج دسج
 درہ تحرید تا ایس توی ارا ہاہر
 بی جیاں ری تا میری ار تو مالان مژور
 در عریسی ساحتی ہماں سرائی را طس

میس چون ساکس اگر محرم الی نقیشت
 فامیت ترطامند اگر یک حسن گ
 مظهرهای ارمیانی کماست کیست
 در رمان یک تن بیانی حالی اردودالم
 ارقصای آسمانی تاجیه رفته حسین
 در ریم دوستی تخم و فاستد سوخته
 زر اگر راست در رکاب سیار و دهن
 هر نفس باقی مرگ نوی معقول از هوا
 چو سبزی بخاری مردان دول
 حامه از تعریف و تاج گل حسن باغ
 شگفت همچون طالمهای گلنهای سحر
 حامه موگر طرار دست وصف خلق او
 در ریاض مرتضیانی بهار در بهار

عیبه مومین محدود در صا در حسین
 لعل رایید در دشتان و شوق ایدین
 در ریم گردد کار و در صدف در دل
 در جهان یک تن می فایع ابرج و غر
 ارمای ناگهانی تاجیه آمد حسن
 در وفائی دوستان هرگز سستی نرس
 اعتمادی را تا به تاسست ممتحن
 هر رمان باقی رحمتی آرم و دل سخن
 چون سلاطین در سلطان معین الدین حسن
 مامه از توصیف در روی عروسان حسن
 رسته ای اتکستی از لطف افراس
 از سر هر مویش آید کیمت مشک حق
 در صای رود صفتش می چمن ادر چمن

گریاید بر رانی نام او در سکه
 هر دایم دار و اثن دستان دستان
 از کم میشت رس سر سرتداع حجاب
 ملعل افکده لمانک سحر در و صه اثن
 دست بیایان شوق آید در دگاداد
 اودتا با سحت می نام رسیدا حصال
 هر چه رس گدرد در کتس بیایه میان
 دستت میدارم از اندیشه های جاگرا
 حار حین را اردطو فان هوا ارکتش ار
 این سم چون ملل تصویر یکمی جموتش
 از که جویم گر جویم از تو کام جویش را
 آن کی ما کل حنکم لویه فصل گل کد
 ای جیس سکر تانی تایا در حسی طاب

از پی قیظم رحیر در حای خود دوش
 رگردد ار درتش محروم تیج و دوش
 سرگر دیر شاح شعله چو شاح سس
 در چمن دایم مکه مرغان سحر حوال حین
 از سراق دروم در وین فصل تانار دوش
 بی سکیانی کمال ولی توامانی تر
 انچه رس میرود تر حش گسجد در سس
 و حسته میدارم از امدوه کاد لکس
 کتس را را میزید دایس حرا نی رس
 کرده یروار از حین تا همصیران حین
 از که جویم گر جویم از تو داد جویش
 در حین از بهاری ماگل و سر دوش
 طرز ی تیرین سحر اطلالی تکرشکر

ما که از میس هزاران گل در دشتان	ما که از تاثیر باران لاله رویدار دس
سرا دارا احسان تو گهرا جهان	نارده مادار سخاوت حمت قنایں حیر

سم که می گرم سوی چرخ میانی	نه بحر سرقه ام دیک جهان تماشائی
حرا گشته همه حال من بدخوی	تا گشته همه کار من ر خود رانی
رو در حستانم و عرض حال تو ام	ماں طفل دارم راں گویانی
را آن سرم که رحلت مروم بر من	گه کرده استیدم سری رسوائی
خیر قم که چه مکرده ام بر درارل	که میت قسمتم امروز حشر حکر حانی
اگر رتشنه لی رو کم دریای	جو آنگیبه تنو خشک موج دریائی
چو ر آفتاب گریم سایه بخل	ریج بر کد تن نداد و صحرائی
بیم مرا حستانس راه و دام	که در راه من حتم گشته دامائی
مرا سر بود حر هوای دلتادی	مرا دل بود سر بر تن آسائی
گاه میکم و میت خوف برامی	حظا میکم و میت بیم رسوائی

دلم مرد رسیماری هوا و هوس
 بهای ملت و دین بقتل عرمانی
 قصا بهاده بطعش تکلیف ایونی
 قتاده صیت حلالش گمسیلی
 و میکه رحمت عاشق تو و تسلی محس
 هوا می روضه او را تمیم و دوسری
 ره می پروان تو آئینه حد امیسی
 ز خاک کوی تو را به صفای احوالی
 جهان بکام تو ماتد اگر تو در جوی
 حیاں تنه که کتد لیل ارحای سکا
 ماتاج کست بر عیت اتفاق ام
 رالعات تو آن یایه یافته جرحی
 ز سست تو کهای رسیده سرمدی

مگر حکیم طریقت کد میجانی
 که وصف او سود حد بیج گویانی
 قدر و مید به طقتش و میجانی
 گدسته لگر حاش رقص میانی
 رد در خاطر عشاق است کیانی
 گدای در گه او را است کوه دارانی
 حی درون تو گنجینه تساسانی
 رگر در راه تو حیرد مروح میانی
 ملک رای تو گردد اگر تو فرمائی
 اگر مهور صیغه دهی تو امانی
 طریقت تو سرار سنگ بهتانی
 که قطره قطره او هست موح دریانی
 که یافت روحش معرفت مطر آنی

مستوق کوی تو آید رهروان طلب	چنانکه رلب طائران صحرائی
نصد یار واد حسروان وی یزین	راستان تو دارد همه فرسائی
مسم که رفته ساتار ولم نصد فرسگ	رنگه فوج قلق میک صت آرائی
سنان صسر یکیم همیر ودار دست	صدای را که مد قوت است کیسائی
رحیم خلق جهان او ماده ام ایگاتن	سوی من نظر اتفات مکنائی
چسبکه دامی آلوده هست طری	نه بحر عفو مگر تست متوی فرمائی

نقاسا ملک روح یون عروس دولی	و نه می سرگرد لیلای تطلعاتی
رهنائی در آن تفتل دارتم	نصرا می کشیدم حت ارجوس ریثائی
اگی مید آتم در سرهای مت حیاتی	اگی مید آتم در ل سرکوه جستانی
دود آکا بیم اراه ولی ارمسل مقصود	همیر فتم ره و سیراه ماسد یاس خیرانی
به همراه ریفتی تا تو داسان مرانکل	نه در میتم دلیلی تا روم راهی آسانی
تم لرزان جو سیدار دشت ام و دجرا	ولم در حون تیال از نیست سول نایابی

درآمد میر مردی ما گاهان اراده در ختم
 میای او قدام ار سر زاری و قیابی
 سرم بر استار یای در ختم کتیدار ^{لطف}
 در گشتم که ای حصیرهایونی در هم سما
 سوال آمد رسوال آور در آئین حسدی
 گفت آخ که ای هیوه گرد و دست پاکمی
 راه قله دیا و دیس ار سر می یونی
 هایون روصه سلطان نظام الدین المله
 اگر رتوره رادی گدر دما دگلتاش
 میدارد در لطف ایک نظر بر صیه ای
 کتد حار و رگیسوی در صحن گلشن
 رامدانی که گوید وصف تنهیران او
 کد ار یک توحه کاه را کوهی گران قدر

حیان نور صیرتس چون کالیشانی
 مودم حاکیایش دیده را کل صفا ای
 سلی داد دل را از تفقد ای صیهای
 سم گم کرده راهی سرقه دریای حیرانی
 حواب آمد رخواستش گشتم ار روی ادانی
 چه میخواستی ایس سیره رویها سخت بلانی
 مسوی کعبه هندوستان محل صیرانی ^{محل}
 که گشتار نور او ستراسر آفاق بوانی
 حس و حارش توعه گیش کلهای حسانی
 میار و سر بر و ران صیه ملا و سگلتانی ^م
 انیس کیر حاه حورماع و صوالی ^م
 ران او کد برتس چه تنهیر صفا ای
 کد ار یک نگاهی کوه را با قوت مانی

در لیسان غمش بر مصب قسراط و افلاطون

اگر دهمی از سرزگان در حریم بارگاه او

نصیر الدین جیراع دهنی آن گنجینه عرفان

شهباز سحر حسرو که خود سعدی و داود را

هم او ستاد عرفان یزدان مدح سحر

صیاد الدین ربی صاحب تاریخ فیروزی

شهباز نگاهی سوی طرری هم امداد

در یغایین سم آں لعل دیده روی گل

در یغایین سم برویک در آستان تو

مس ایحایم از حیرت که بحر مراد دل

ستوق آستان قدس حرم می تیم راسا

سحران توحیدان ریختن خون دل از مرگا

همیشه در بهاران تا کند قمری نو اسحی

مخلص

حلا ماں در تن راز تہ میری و سلطان

سررگی یافتند از حد متشن در علم سرفانی

که مصر بود آمد رسیده اتل سر بریدانی

دو گامی سیتس در راه سخن فتنه رحمانی

همی گشتن و ستادان این فتنه سحرانی

که نقادی نصیری بود در رانی سحرانی

که را کیر گنا هست آهست گرد و گامی

که در فصل بهاران ماده محمود گلستانی

قاده تشنه لب حیرت ساز آیت جوانی

ر راه دوری آید ایرانی و تورانی

که در کج قصص اقدسا که مرغ ساسانی

که شرکان سیاه هم سحر تدیج و تاجانی

همیشه در گلستان تا کند لعل سحر جوانی

را سخاں رحمت را نصیب ما دار تاوی | عر لخواں رحمت را مست دارانی

وقت آن شد که هر سحر درین	سر کتداله ام یحیح برین
تام تا صبح ارتق جسم	دو دحیر در دستروالین
گریه ام گراتر کند در سگ	ریر دار سگ گریه جوین
ادروم و سور عمه سایم	همچو گلشن بود ستر آگین
تور آهیم رسیده برگردون	سیل اشکم گرفته روئی میں
عنته مرخاں من کتید و کماں	تعلہ بر میه ام کتاده کین
ستور تم روی آردا جیست است	و حستم گیر دار یسار و بین
ریدیم واد سگ نام ساد	مستیم ریخت آرد درین
حر ملاهی ساست دم کردار	حر معاصی ساست دم آئین
جیه عم از عرق بحر صیام	دستگیرم بود و تهتیدین
آسماں جهان علم و عمل	مقتدای رماں سعاد الدین

رسدۀ مارهاں ہند و سرب
 ہر جہ از جہنم باطلش عید
 ید ہست دیو صر تلخ ولی
 اتر دکر او کسد گویا
 ہم میست اگر ستورہ رسد
 یرفتاں بر فرا رسد رسد
 وقت تسلیخت از فلک تنوید
 یرح و طوق اطاعتش گملو
 گر سیاہی کد ستوراو
 رار باد طبعیتش مسم
 ہر جہ داند ہاں بود متیک
 یوں دعائش سد کج رود
 اسی تراد ہر تاج فرماں

قوہ سالکاں روی رہیں
 اوس ید مجتہم طاہر میں
 ید او یوں شکر بود تیریں
 اری دکر حق رماں حسین
 ستورہ گردہ جو داس گلچیں
 سورت مرع اگر کد اٹیں
 آفریں از رماں روح امیں
 ماہ وداع ملائیتس بہ حسین
 نور بر نور یردش رحیں
 کمتہ ہاد قرچکتس تسہیں
 ہر جہ گوید حیاں تنو دیتیں
 سر رماں ملائکہ آمیں
 دوی ترا آسماں بر یرگیں

رودنی یا متار تو حاح رہد	کہ بود رودنی مگاہ میں
ز رمای سیک توحہ مس	تا دساری سیک نگاہ میں
ایں مسم سخت بکس لے یار	ایں مسم سخت مضطر و تلکس
مسم و یک تہی بحیف و ررار	مسم و یکدلی صعیف و حریں
گرچہ ار خود دلی یار روم	درچہ کردم سحاطری غلکس
یکجہاں ماست دریکار	عالی ماست و سرکیں
ہرچہ کردم ارالیشیام	راکیہ گفتم سجد کم لہریں
نظری سویں رہر جدای	کہ رودار دلم سلم دیریں
تا دم سرہ آورد سہار	تا چمن شگدہ ضرور دیں
ار تو سر سہار و صہ شرع	ار تو مادا تلکستہ گلست دیں

در مدح و نثر و ایان ہشت قصیدہ

آں ملکم کہ گر کند آہے تر و شتاں	مرحان سدرہ رار، آتس در آستیاں
آں طوطیم کہ نمے تیریں او دود	تیریں ترار ترارہ مرحان صبح حواں

آن کو کسبم که رطرا آید و روا
 آن گفتم که ارا تردیدش نبود
 آن قطره ام که شعله اگر کم کتد او
 آن مطرم که رجمه بدگرید ستوق
 آن ستارم که نظم صیج و لیغ من
 سیت فصاحتی سمر قد و فارباب
 افتاد من بحیثیه حرید کشته ر
 کلکم رواں لیسے جو ککب می ساح
 تا همیشه که اردن آید فلک بحیتم
 عبد العریحان که رشح کف سحاش
 آن مدل گستری که زاتیر بدل او
 گرد رجم به گرگ مشاء بود میتش
 ار خط حاد و سد گراں افتدش بیای

مجلس

راری که در صیمر ملائک دهاں
 تار گبه حائل گاهای نوستاں
 گرد و رواں ره بر ترش بحر میگردان
 ناهید را رتس رآرد در آسماں
 تیراریاں بر بدستیرا از احساں
 تنور ملا حتم متایور و مهمساں
 افکار من کتیده سراجیب حادواں
 طعم حواں جو بخت شهنشاه کاماں
 یوں حردلی که در نظر آید رآسماں
 ار سگ مار و حیتمه ریش در رواں
 ر مرق شعله اوه کتد تاریر بیایاں
 ار قوه مسوره گیرد تر حساں
 رهیل کند لوتهم هم ار قصد کارواں

گهباں رسیص کرشتش معدن گهر
 مید مید ه شکل حیالی رچید میل
 افتد اگر د آب نقاحام حصم او
 گرد صف رخت رقی سانس بقم رد
 بر مرش یریاں دو دار ار سکودی
 ار گرسه تگش سر کوه سطح روف
 ربرگ لاله دگل اگر تدرنگد رو
 هگام یو یہ صرصر سحر است بالیقین
 ار سیه اتش صلح اصم را بود اتر
 گرو صباغ او گرد در راں تود
 حامی مذیه هیچ نظر دصه جیس
 اما که اریاں رده یوتش لشکر کش
 گردو دیو کوره ساحت آفاق بر ترار

گیتی را بر حمرشتش سخن نوشتاں
 کوری که سر مه سار داراں طاکاں
 ماد حباب ساں تہی ار آب حاوداں
 ماتد مروی صفیہ قلم و دحدوداں
 افتد شکس بہ یکسر موی بہ یریاں
 گدازد آسماں کہ چود پاتو رواں
 آسیب نیم او رسد درگی آزاں
 درخت و حیر برق حمایت یگیاں
 ار نعل او صحره سماء ستودتاں
 رگیں ترار تقایق نعمان وار عواں
 آمد مگر رودے دین رونہ حواں
 کوہیست آہیں کہ چود دیا بوداں
 توتش دمیگہ تعلقاں گرد داراں

سید اگر کوه سرویش رخای خویش
 ریزد بهر مهر واران در دمی زدم
 ار ماد مهر باش ستودیر ویر و کوه
 گوی که از عنائت گیتی ست پیکرت
 ازیره های حطی خویش ساں او
 ارتع های همدی حارث گاف او
 طماسب را در گه اوری برین
 گوید ریر سایه بخت حوال اوست
 ای سعل حلال تو در حیح جبری
 مرا قمار گاه تو که خسرو قساد
 حشم تو روی حده به بید بحواس هم
 اریض خود تو گهر آماسته دین
 شعروش به مایه بارش بود مرا

یزدی چاکمه کا مدادی آسمان
 راں ساں که ترا که نسل بهاران آسمان
 یعنی ساں سیئه مخلج ارکساں
 چاهی ست آتیش که گردون بود راں
 میدان کار را ریزد رتاج ارجواں
 از رحم های صفت کماں حیحی رواں
 اگر تناسب را مارا گشت سر بر آساں
 ترسم که جرح بیر شود مار و حواں
 ای تهرت تکوه تو بر مهم آساں
 در ماں آستماں تو حشید دارد اں
 گوی که گریه رویدن رکت رحمان
 اریض موج تو سخم رفته در حساں
 الا ترست یا یسلم رست تدار

هم اسم نص طبعی سرودگار
 حوت ماهرم همدسه پیشت حساب
 اراده های فکر ت گردن سیرین
 ربان سستکل نیم اول مقاله ات
 هم های نیم و ششم و هاتر و ششم
 طرری حوتس اریجه لاف هروری
 تاریرین رستی استیا بودا تر
 ادا انحصرت تو فلک دی برین

هم اصلم مسلم آتشی درین ربان
 در سلق و مدیج و معانی و دریاں
 تهدیب یادگارن ست امیرین جهان
 ار حودت و لطافت طعم دهرسان
 آورده ام دو شکل بحر و دوم اراں
 ماری رصدق دل مد عا ر کسار ان
 مار فلک رگروش انهم دستان
 مادا نخدمت تو کمر بسته آسمان

رین تارگی که روی حین اربا ریامت
 ار روی تا هان حین یدیه رگرم
 گلچین اگر تحبید گلی صد هرا گل
 ار سگ حست اگر تروری یچکبه لهرص

اگر تاح تعلقه هست گل در گن مارایت
 مشاطه صا که دران یرده مارایت
 رحایت آبر ماں سر تاحارایت
 گردید سر و کل شد و برگ مارایت

گوی که زرد بوسه زرد فاده اند
 و اماں کوہ و دشت رگهای نگ رنگ
 شد حای تنگ جیس از خوش گل حاکم
 زیبا نمود چوں یزطاؤس بر سپهر
 اگر حاست تنگ از سر تنمے در آغوش
 هر حافظ متاد نظر لاله را در دید
 گل حده ریر گشت گلشن زمین باد
 ماراں رسکه گرد ریح رماه تست
 پر هیر می نمود گر ارمی حواس سے
 واعظ هر آن کتاب که کتاد هر وعظ
 رسواں بحیرت جیس آرای حیس
 از اعتدال فصل بهاری رود نگار
 آئین رود گار دما گوه شد درست

سنگ ریزه با هم از ار بهاریات
 و یسای حیس صفت هر لقتش و نگاریات
 شکل که ۱ سیر تواند گر اریات
 زان گوہ گوہ رنگ که از بهاریات
 سر سری چو سرداب حوٹاریات
 هر حاقدم قادم قدم سر در اریات
 ادا رتیم گل نس مشکس اریات
 نتوان نشان لصفو رخط عاریات
 هم آمد ر آب را دیر هیر گاریات
 هر عامتہ ماده کس و می یاریات
 خود را درین معامله ماکرده کاریات
 گوی که اعتدال همه کار و اریات
 سهدار کسی تنگست همان اتوارات

ماتق رچہ لبت دل تان گرت
 ہر کس گرت فال سعادت مرد گنا
 دل کرو دل شاہ کلمے گرا آرو
 ہر دل کہ بود مصطرہ رسم سکون گرت
 حای کہ بود حس سر شعلہ آرمید
 گیتی رسر گرت روتہای آستی
 دوران رسر ہاد ہوا سی سنگری
 حد العریحان کہ رما راں لطف و
 ارتجاحت است و حای الموت
 چوں سورنی کہ گدرد ارتقہ حریر
 راستان اور هجوم تہمتہاں
 افاد عکس تینس اگر اندرائیمہ
 در رم گاہ و ہرہ را سنگری گریہ

در قطع آرو و مردہ آتشیاریات
 گر سیرا ستر و سالہ داریات
 ما حواءہ بر مراد خودش در کاریات
 ہر حال کہ بود در تانی قرار یات
 ہر جاسید ہست رآتش قرار یات
 توان کتور سے اتر کار اریات
 ما کہ بوی معدلت شہریاریات
 آریاتی دگر حین رور گاریات
 داماں حین پر گہر تا ہوا ریات
 تیرش رہمت خوش گردوں گاریات
 حود را گہر کشمکش اندر فتاریات
 بر عکس و تینس زتن او گاریات
 در صید گاہ تیر فلک ریشکاریات

از شرق تا غرب را یک بحث بزم
 حماره سیاه بر فراز اوست بر
 سبلیست کت و تنم او کادریں جس
 نایس همه ترا دست اسرهای او
 ای همت تو از سر رفت آسمان گشت
 هر روز که سوی دی انداختی نظر
 گردون محامد تو مروں ارقیاس دید
 هر قطره را سحای تو بحر تیریں نمود
 از آتش ننگ تو خود را بدی تو
 موج تو تا مرد و شمارا دریاں کلاک
 تا بهتار سیع منج تو نظم من
 راری که است مدد و قیاس در میر
 از شج و ک حامه من روی صغیر

کورام حویش بس لیل و بهار یارید
 از خط کهکشان مکب اندر بهار یارید
 چون تاج شکست گل و بی رنگ و یارید
 دست تری ز در و رارل چون حیا یارید
 دی سلوت و کون مکان مقبر یارید
 حریستید راه پیش خود آئینه و یارید
 دوران مداح تو فروں از شمار یارید
 هر روز را عطای تو حریق و یارید
 اگر که آهس ست که سیاه از یارید
 ساتا که بیج گاد تو اند شمار یارید
 از روم تا سر حد چین است بهار یارید
 دهر از سریر حامه من آشکارا یارید
 سادانی و طراوت از سار یارید

در شعرس رلاله دگل گر حدیث یافت
 اگر تریج اصطراب دلی بر ریاں دیم
 طرری نقارته مدعا عواہ ار خدا
 ادا سیں عمر تو افر دلی حد حصر
 ماوار ہر خط جہاں ماروی ترا

برم سخن سلفی لالہ را راایت
 در سیدہ دلی تو اید ستر راایت
 را دیتہ لال سخن احقصارایت
 جدا کہ تا اید تو اید ستماراایت
 آہن قوتے کہ ہمیں اسعد راایت

مار آورہ ارعانیسم
 مار ماد سحر گئی نجیں
 مار چکر دتس صاد رابع
 مار چون طوطیاں سویتیدہ
 مار گلزار عالمے دارد
 شک سیراں سماع و رابع صا
 ماہی موج رنگ لالہ نگاہ

رنگ دیوی گشتن ایام
 ریخت در حیات ک حسرام
 ار دل کک در رود آرام
 ہر تہ حیلہ مرد و مام
 کہ گمشد عالم اوہام
 قطرہ امتاں کمودہ و دشت عام
 عرق طوحاں بوی عیوہام

از سبزه رود میر طوطی	بر دستاح تعلیه یو هام
مخو ستاح کس ریس سیم	گل قنار طامهای حیام
ریر هر گنگنه حرم گل	تا را نو فرد و دعا قدام
سرور اموج سرور المکر	سرور آب حوی در اقام
کود ار لاله و لاس حیر	بست از زاله سطح لوح رحام
تنگد حار حین چو دست گل	گدرد موج نور یا ارام
قطره ریر و رتله های سرور	آب در کوره می جیکد رسام
حشش باد سر و وقت سحر	تور آب روان تا بهنگام
عالم آراسای چهره صبح	عمر افتان تنیم طره تمام
ملال دل کتیده از گنگانگ	طوطیاں حال و مید از گنگام
همه سو تور مانگ و تانوش	همه حارم ماده گنگام
محل تانهاں تهر آتوب	مجلس عاشقان دُر و آتام
از لیحان کج ماع هجوم	از صلیحان لطف لاح رحام

همه حوری و تان حور مرت
 حام آید کشتن اراده
 و عروسان باغ رلب حوی
 خاک تنگرف گون رسایه گل
 نوبی گل حیرت دار گل کاغذ
 همچو اطال ستوح طع مهند
 کس چه راند سخن رفت و سما
 دوست مردوش یکدگر گری
 حام ستد در راه فیض بار
 شاه عدا الحمید جان که رند
 حام رزین کای لاله دود
 لوحش اندر دشت او که مهند
 چون شود گرم بویه در رفتار

همه سیمین راں سیم ایدام
 ماده آید بر قص اندر حام
 همچو رداں همه ریح آتام
 کر شفق مام آسمان گه تام
 حیده بامی تراد دار لب حام
 بر سر ستاح عیبه دلتام
 رانده رگ در دوا تها اقلام
 سره صحن و سره لب مام
 همچو لطف حدایگان اام
 سحده مرد در گشت حم و هرام
 رتبه خودش از رسد لعام
 از دین بر فلک کشتین گام
 جاده گرد دیو ورق بی آرام

از صدای تنگ سرودش
 اقدار کس تیغ اولساک
 کردار نورای روش او
 کرد و در نگارهای عین
 ساحر اندر میخ اداکار
 سیدیله اختل امم
 در سخن فاضلی صبیح یان
 برقرار هیچ در سموئل
 آن حرد مدح سرودی که بکاک
 صیت حدیث معرصد گیتی
 هرده مداد درش و صبح و ترب
 او کار تو را لای الحیران
 تو را مدد است آما

شور حشر شود گیتی خام
 مدد صد یارده سیکر هرام
 دقت رویت لال ادهام
 سحده ریر و در حبه هسام
 قاصر اد رتسای او ادا لم
 بی دلیله اتفاق امام
 در حکم کالطی طبع کلام
 برقرار عقل در سلو مقام
 حامه او موده کار حسام
 ذکر و پستس نخرج میا مام
 کامیاب ارگست جواس و حوام
 وی و رای تو کار لم به نظام
 او تو المده شوکت اسلام

در تو مصمم حیرت ایماں
 هر چه در ملک خود کی تدبیر
 متخیر را اولی الالباب
 از هیبت تو ترک گرد دل را
 نظر رحمت تو را حساد
 ملک ملک تو در همه آفاق
 کف خود تو از ررافتانی
 خلق هر طواف درگاهت
 بی سوال از تو می رود عطا
 اس مسم طرزی دل امزده
 روز من تو امان بود ماتم
 میکتیم آه های ز تائیر
 و تمن حاش من صغیر کبیر

از تو طاعت هر حمایت اسلام
 ایجه از رای خود دهنی احکام
 متکدر دین دوی الالباب
 راست گردیده موسی را دلام
 از عظمت تو را احرام
 حکم حکیم تو را حسیع امام
 سر را بدوده چیره ایام
 از همه سوی مستدام احرام
 بی طلب از تو میرسد کام
 از عسیم یوسف ایام
 صبح من سر بر آور دار نام
 میکم بالهای ز مسگام
 نقشه حول من حواص و سوام

و چشم را به ارادای جان
 مکسم بیج ماه خرد و دست
 ما شکسم در آرزوی شکسب
 سم آن صبح ما رسیده صبح
 شود آرزو به طعم ارتدادی
 رو دریم یاس و حسرت آرا تا
 نزد حسرت بچیده و حزین
 دیده اگر گریه ترجیر که آب
 بیج حای دیده روی امید
 یست نو میدی مرا یا یا
 لطف کس لطف بر من مید
 تا که ما تدریج طلوع شمس و قمر
 سال و ماهت بود سپهر مطیع

سرتم آید ارتقای لبام
 چشم یکس به خرد و دست
 سیرارم بحسرت آرام
 که بریدار قس قادم
 که روی گلاب ابل ر کام
 مستم لعل و عسل در احام
 روی راحت عید هم نام
 سینه از سو گرم چل حمام
 هیچگاه به کرده نور کام
 یست ما کامی مرا احام
 رحم کس رحم بر من ما کام
 تا که ما لبالی و ایام
 ست و رورت بود راه کام

کامراں ماتس تار ویر حرا

تادواں ماتس تاسوم قیام

ز باب مهر حیاں گرم گشت ماد تمال

سجوں تیسیدہ جو مرعاں سمل از گریا

جو عکس آب ردواں مصطب شود در جا

بروی آب ز مرعا یاں فرور یرد

رحاک دود بخیرد ہی سکای کمار

جد جو بس حکر تنگاں ہر گریگ رسگ

ہی گریر دادر تالتس آئینہ

لص سببہ گدار در ہول ماد موم

ز باب ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر ہر

ز ماد گرم سحر گاہ دود جریسرد

تود جو سرد چراغان ہال تعلقہ تال

کہ سوحت مال پر تیں گر پر میر حیاں

ہمیکہ ریحہ ارتاح مرگہای ہمال

رخصت ساکن اگر مایہ قد بحال

تسرد سکای تریح رحمتیں یروال

رحیمہ تعلقہ سحوتد ہی سکای لال

تید جو ماہی مے آب لقتہای ہمال

ہی قرار گیرد در آئینہ منتال

نظر مدیدہ سور در تالتس اتکال

اگر دملب عوسرہ لصر ہمال

جو ار متاعل کتہ رتاجہای ال

ر سکہ فرط حرارت اتر کدہ ہمال

چو بر قتل گرد و ظامری وی لال	شود و سوز کار و لال مرع کباب
که هم روی هوا مار ایستد اقبال	جیسا رحمت جیسا حسد و میاں رحمت
که قطره قطره یکدہیم جو آب ابرو مال	جیسا گداز و دردمند و در گداز نی سگ
سحاب لبک تہمتا و بیعدیل مہمال	اگر دہ چہ را اس رآفتاب تہور
کہ یامب وین سرب قوتی از دیکمال	تہمتا تہمتی ستا و امرا الدین شاہ
رہیں برادہ نظیر تہمتا ہزار سال	زماں دیدہ حدیث سہ ہزار سال قول
رتیرا دست مشک سیر چون بر مال	ربیع اوست مسخر تمام روی زمین
یرد کنگرہ عرش مجھے یرو مال	وصف توس اگر تیرا رہیر شود
کام حینت میگام اور سدھی الحال	قدر کہ کام سوار تہمتا بہد لعمردا
قضا ما و توادرسید ارد مال	گرار قضا گمیرد کسے سوارہ برد
روی مادر دہیمو برے یرو مال	بڑی اس درد دیوں ہوا غیر ستا
سحق کتاہم ارار حام اداں اشال	وہیضا طلق رواں کشت اور یوں تہمتا
تاسد احمہ منصور در آدر بحال	حرد وری کہ رہیای یکیر تصویر

بر گرفته جهان را کف در افتاش
 بر در برم که از لطف ما خام دهد
 نگاه درم که مستی بر کند ریام
 عریو کوس حلالش معصکاه حیویش
 نبود مانند اراں از دلمای تنه قش
 همه رود بدل کوه مهر با تش فرو
 بر آورد در درون برق از طریق دل
 ره بی کریم هسادی که به دران عالم
 سوی سده اوج سروان وی بین
 ریم مادک او طائران سدره نشین
 زهی حیات منبع تو سحده گاه ملوک
 ترا به سجده وصف تو مثل تصویر
 اگر صمیر صمیر تویر تو اعدا دارد

چاکه راع سیه گشته مرغ درین مال
 حم و قباد استند خوش نصف سال
 شود عرقه بخون منت فله بی حال
 همت چیر گردد دل دماغه در لال
 کراتین دشت آتش فتنه و حال
 چو سگریزه که از کف رها شود در لال
 سر و مرد شکم نقه ارده و سال
 گرفته در ازل العام اوسق سوال
 ره برکت شرف میکند تدر حال
 هان کسد سر عیش در تهر و مال
 همه سریر ریح تو مر کر اقبال
 شکر قشای سنج تو طوطی تمثال
 صریر سگر دار عالم مثال اشکال

اگر سیال صبح تو سحر بر دارد
 محامد تو سیاه بخیر تحریر
 اگر ستاره دفاق تو ما در و بزمیر
 و ہی رہر هاست ستاره را تعدیر
 کھط شریح کی سعی حال نامد
 دل مدوی تو ارس هجوم عم گونی
 سخن ستا سا کلک گهر فتان مست
 دریں دیار مسم طوطی سکر گسار
 مراد بان نصیحت چوں زبان طہیر
 بہ متبہای لطیف هم بہای آب گہر
 کلام من اگر الہامیت حکمت محض
 ز نظم من ہمہ اطلاب ریر دار ایجار
 مدام تا کہ بود قل یا مست گاہ سحر

صمیم ستود آوار مال مرغ خیال
 مسائل تو گمخند کھطه اقوال
 و گریہ حلاف تو آورد کھمال
 کی حکم سیاست سیرا پاپ مال
 حکم ترغ و دحون دتمس لعل مال
 کہ مرغ نی یرو بایست در کب اطفال
 کہ و بخت ایس ہمہ بروی صغہ شغل
 برورگار مسم تانسج مثال
 مرایاں لمیعت چوں مان مال
 نغمہای مسیم صسای آب رلال
 میان من اگر اسخار مست سحر حال
 رنطق من ہمہ تفصیل حیر دار احوال
 مدام تا کہ بود بعد مای استقال

طرب ندیم تو مادا نگاه اردنیم	طفر رفیق تو مادا وقت حرکت و حال
دل حسود تو از تیج هیئت انگار	سرحدوی تو دریای دوست یا مال

ای شوق تو درد و بهرالی	سیر ارم جیانه که میدانی
اگر چه در دیده ام می آئی	هر زمان در دلم همی مانی
مانده از هر تسک و ویرده	زلف مشکین اگر برافتانی
سحس غیر بر زمان داری	چون سیرم زمان بگذرانی
لغت یای تو در گل انگیری	لب لعلت لشکرافتانی
ارچه در دیده می ستوی از کسی	که نصیب دیده سیر عریانی
شکرافتان سحده تیرین	تلخ کامم ز هر بحر سیرانی
خود کم کن کسان من و رده	سهم ما را گاه سلطانی
تمس دولت صیای ملت دین	حسود هر ظل شجانی
توس همتش بود دلتنگ	درد و عالم رنگ میدانی

حل اردست گوهر قاتل	ارمیاں گوهر قاتل
رای او گوی برده ارحور تید	بد حسدگی و تاملی
ای رتو سطوت جهانگیری	وی رتو توکت جهانمائی
گرفت رقی از ملک بریں	مار سوی ملک گردانی
حر تو ستاهی رودگار کرد	منج تسلیم کا فستری
قوت ملک را میبردوی	خود تدبیرهای بیہانی
موجی آراستہ مال خوبی	کہ بود دوس اردو بحیرانی
داری الحق انکلیس صدای	ار ارل اتحاد روحانی
درمیاں دو ماد تہاہ عظیم	لے تکلم ایسی مالی
ہمہ آلات حرب صغ و بک	ساحتی ہم ملک اعلیٰ
ہمہ برست ہا مکوستی	مہرا من رہ و نگہسالی
احتراعات ماقلاہ کسی	ار یے لطم ملک رانی
فکرت تو حکمت سلی	رتک فکر حکیم یوہانی

ہمہ دستورال ملک ملک
 بہر تحسین تو کتادہ رماں
 حتم ست رتو در رمانہ ما
 گفتم این نظم را بحون جگر
 ار سخن سجیم گوشتس آید
 لعلای حمیں رہوش رود
 طوطی آمد کجاں تلخی لبتک
 تا سیم سحر و در دھیں
 تمام تا صبح تا دماں ماتی

رتو دار مد آفریں حوالی
 ہندی و سدی و حراسالی
 در حمان تیسوہ ہماسالی
 امیدیکہ سر سہامی
 آفریں ار رماں حاقانی
 اگر کہ سلم حر لحوالی
 اگر دہم داد تکر افقانی
 تا کہ در مع صبح خوشحالی
 صبح تا ستام کامراں مانی

صبح ار روی چون صاب کتاد
 حلوہ اتس برق حرمس یزید
 سیر قش دستایہ ستادی

آمد آں صبح روی پاک بہاد
 طرہ اتس دام خاطر آراد
 صورتس اور مانہ عیاد

تئاتای حست از حیرت	سحه افتادی ار که رها د
ارتباط تاب حرم دل	در سرور سے حوالی تاد
ار که یای او و حد ملک	ار که یای او رقص حاد
استمایل رسته صها	همچو تاج گل اردو دیدن باد
رلف او متک سیر آفاق	همچو خلق ته مرسته هباد
شاه ایران مظفر الدین شاه	که در آفاق دادشاهی داد
آ که مایه بیست او	آتش فتنه میسر و مراد
آ که لطف اگر میدارد	عکس رای میسر و احاد
لوح محفوظ را نسر خواهد	در تب تیره کور مادراد
گر سار و سحاب حمت او	لاله رویدر کوره حداد
رسته ارتو کتس هفت قلم	لرزه از هیبتش سماع تاد
همعالت مواکب ابدال	همر کالتس ساکرا و تاد
سکه مستطاع عایت او	ار لوح حرمی لقا کتاد

میت اگر یاتال لعل
 سودا را لم نشان در دهر
 ای کین یا کر تو حسد و ستم
 ارست کوه تو تهرت آما
 اریب تو دتماست را
 ستم آن مکتب گرم لوی
 آن حکیم حرد و دم که چون
 در ریاضی پیتیم او قلیدس
 اگر طامت کم طائق را
 در طبیعتی جو نکته با ستم
 همه دامن دلی کسی تساحت
 ریجین طالع گون صد آه
 رسته برادر مدگانی مس

ارست کم تا برادر حدال راد
 عیت بر روی یکدگر او قناد
 وی کین سده تو تور و تاد
 بهلال تو مارش اعداد
 کرده امتد گور را حصاد
 که گذارد نوای مس فولاد
 مادر، هیچ گاه برادر
 ستودست مردل اعداد
 معجز پیروی رود اریاد
 سعی یونایاں شود و راد
 جوهرم را نقد را استعداد
 ریجین بخت حصه صد و راد
 ارستهای حیح کج میاد

آر و دای خاطر استاد	رسا در سهو هم گیرد
که در آرم دست تقدیر	ارکراں تا کراں سی گستم
گره ارکار بسته ام بکشد	هیچ حاشیج ماحض تدبیر
تا جیه سیم رحالم ایجاد	شاد و دامتاد میریم کجید
هر سحر کرده شامل او داد	طرزی ارضدق ان قاتارا
ارحمان ماتس هرمان بکشد	در جهان ماتس بقای جهان

وی روزگار را سکال تو افتخار	ای سایه حلال تو مرق روزگار
ور عدل تست قاعده اسس ستوار	ارای تست صالطه عدل مستقیم
چرخ مرین رقد رسیج تو ترسار	ماد ظلم رشیع صیرتوسل
مارای تست بیرج وطل لی سوار	مار ورت شیرخان رصعیف
گر در حین رتعله قدرت قدتوار	همچون بهال شعله مرآید بهال سر
سار نگاه حور سر و سرود و تار	ار هر مرتش راه تو در کارگاه دهر

مشکل که سیل حادثه آرد و دهماد
 گرم کند در تنه خودت تهر شود
 گرد و در نور ماه میسر سیر تو
 شمار فکر هیچ میسر تو درین
 ماس تو کرده روح آفات دراز
 قدرت همی بر در مراح برین سکون
 عدلت همدرس لطائف خواص اس
 رجا هفتست تگ و راجای آسمان
 اما که یاس مره ستاهی بود اگر
 هم یایه دا و رامم آن سکیں سرب
 در حست از فردی سبهای دلتن
 از صبح همدان ستم تیره سیده خاک
 کتاده یای مصطربانه رتھر حویش

اگر عکس شمس حلم تو امتد سحر ساز
 آستین چکیده یا قوت آردار
 در حیم کور راز دل ماهی آشکار
 مرغان آستینیه قدسی کد تکار
 حط تو بر کتیده گرد جهان حصار
 لطمت و در طبیعت سیاه را قرار
 با خلق صلح حوست سیر سینه کار
 مام تو گره تنوع گنج عجب دار
 در کلمه گدا الفقه ستاه را اگر ار
 کر عیش و نصیم و اعصه بکار
 در حیرت از هجوم الهامی حال تکار
 از طرد و ستال حمایتیه دل نگار
 آورده روی لہو ساه درین دیار

ما دیده هیچ عیش سی ساله ردگی
 گاهی موت حسرتی و حالت کس
 ارجو بیکانی مره ام خاک لاله رنگ
 رآهین گداراله و حار اگر آره
 ما کایم مروں تر از اماره و دور
 بر سادہ لوحی مسیدل ترمی
 در حیرتم که چوں بکهاں بیکاره ام
 یک بیمه حرمت و پیچ دهم هوس
 خواهم سی طوم و مویں تنگ و لبیک
 کس اندرین دیار داست قدس
 گلرگ را مجلس بهیم کتاں چه قدر
 دست مرا گیر که از کار دست
 طرزی رز از حای تو طبع متداول

ما دیده برگ گل رنگتاں رو
 گاهی مرگ حسرت آورده سوگو
 رآتش قتالی لسم حسین ت
 تدکام مس مشک و مطلق من
 دارم رحمت حویق گماں کتاو
 خواهم ریح داد ستمهای دورگا
 هر چه آسردید مرا آسردیگا
 یک بیمه را حسرت و حراں نودا
 آریں حمله هیچ حیر سیاه مدر انکار
 هر یکس گمت کمال مس آشکار
 آئینه را محصل کوران چه عتبار
 کار مرا ساز که از دست دست کار
 او هر چه حرد داست راں را نگار

تا بوی خوش دهد نفس ما و صبحم
سر سرباد را بر عطاء تو این جبین
نطق مرادام را نام تو آن رنگ

تا تارگی بود بچس را بر لوسار
مارع و بهار ما در لطیف تو این دیار
نظم مرادام را مدح تو است تبار

گا بهی آسان شد مرا مشکل
سیرہ بالالتد آفتاب و ہور
کشم از سیدہ لخت لخت جگر
میش ازین بود طبع شورانگیر
مازل لعلستان ہند و فرنگ
شور در سر شہیر افتاے
ہمہ سماں حرے موجود
طعل ہامی ہوئی گوشتہ اس
وصل دشتیں لانا تیریں کا

رفت عمرم سعی سعی حاصل
در گراں حواب راجم حاصل
ریرم از دیدہ یارہ یار دل
میش ازین بود جان عم مرل
والہ شاہداں جین و گل
شوق در دل چو طائر بلبل
ہمہ اسباب خوشدلی حاصل
خلوت اس و جاں فر مرل
صحمت دوستاں صافی دل

دوق شعرو مساه در مجلس	شعل جیگ و چاه در محل
فایز از روح واعظان عجم	حالی از سیم با صحاں محل
از قصاصت عشرتم بر ما	با گهاں گشت پیش من اہل
کار دارم ساکاں اگون	خار دارم رخسداں دہل
ہمہ سگ طینتاں فی مہی	ہمہ حسیرتاں لا قیل
خاصہ آن رشت حوی ایں	ویرہ آن سحت دمی گیں دل
تا عالم رسل آدم راد	از حد اروح آدم ست محل
رو ریتب در اد تیم متحول	سال و مہ رخدا و تم باہل
ار ماہست نو دماں حور سد	ار ساہست نو داریں باہل
کہ مراد اد ریت چوں سحر	کہ مرا حسرویت چوں طمرل
آکہ ارستق ریں عالی	و آکہ مارعتق فلک ساہل
ر سیر خلا تہ اعلیٰ	ر سیر دکا سیر کل
عقلہا در مسا لمت حیراں	طعہا رتہا لمت باہل

غلطدار رحم ماو کس رجاک
 تیدار بوک سیر و آتش در جوں
 ہیئتش گروے کار آید
 مست محروں مدور او یکجاں
 تکرار و بر مایاں واجب
 ترا من عہدش مدد در دشت
 ای را امر تو خاک بچوں باد
 ماہرم من حکمت یو ماں
 در علوم طبعیم استاد
 در بلا و معایم آمر
 ذکر ایات من ہر مجلس
 ذکر تعزیم گرفتہ صد کشور
 نظم من عقد لولوی تہوار

سر طائر چو طائر سل
 تیر گردوں چور و سد دل
 گرد و ارگ لقتہارا امل
 میست غمگین بعد و یکدل
 لطف او ماہیاں شامل
 رہرواں فایح ارجم سرل
 دی زہی تو ماہ پاد گل
 قادر من کما دوی مال
 درسون ریاضیم کامل
 در حساں فصائل عال
 شور استعار من ہر محل
 صیت فسلم رسیدہ صدرل
 سخم رشک حادوی مال

یست حر کتم اران مهر	نیست حر محتم ایں صل
چند در حل تیم دیں کتور	چند ار حال من توی مائل
گرچه دورم امید دارم	میرسد م سره راجل
تا کند مهر امداد طالع	تا بود ماه صدم اسل
ماد مهر نقاد و قورحان	ماد ماه جلال تو کامل

در طرح معاصرین نه قصیده

من آن آتیش طبع آتش رانم	که ہم از من امتداد آتش بمانم
ز مدعو ط در تعلقه طور گوئی	تزارے کہ ریر در سمع رانم
جہاں وادی ایس اور نور طعم	ر میں سخن عر تسار معای سام
نہ برم سخن شاعر مد کہ سم	بنک فصاحت جہاں پہلوانم
درد روح در یک لفظ طستم	کتد مارہ بر روی معنی سام
حکیم حر دیور کہ سم	نہ تہاس اور مرؤت سارام
مسم محر استرانتیاں در آبی	فلاطون گلے جیدہ اور نوتام

مسم حشرتائیاں در طبع
 بہ رای دریں غیرت کو ہمارم
 مں آن ظاہر نعمہ سہم دریں باع
 روحہ اندر آرد ملک را صہرم
 ہنہ برد جسدہ گل رحارم
 مرا میرسد گر گویم جہیم
 کہ مداح مدوح گردوں سریرم
 سحاب سخن مصطفیٰ جان ہاد
 مدوق تاسخیتش از سرستوق
 رد صفت تجلی در آغوش حکرم
 تو دصوفیہ ال پرے از مدحیت
 چہ در صہیرتس در آرم بجاطر
 تود کا عد تو تیا کا حد در

ار سطوح سے رود اری تمام
 قطع رواں رشک آب روانم
 کہ رشاح طوئے سرد آستیا م
 رقص اندر آرد فلک را فقام
 فرو میچکد دوسارا حرارم
 مرا سے سرد گر سرایم جہام
 تاحوان نواب کیواں مکام
 کرد رنگ نویت و دوستام
 رقص اندر آید رباں در دہانم
 رختس سر ہر در بریام
 نو و طور معی و صفتس نام
 قلم محل امین ستود در سام
 قلم گر توصف سخایتس برام

بود میر و لعل و گهر گوتش حلقه
 زر گیتی نظم او یرده گوتش
 سیدار ملک سخن آن سریسی
 تهنه تاه تسلیم تیوار مانی
 زار تمام اور تک حاور بگاہم
 کم سیمه در حیس تیر سترواں
 شماعے کہ یستش بحیم اندر آید
 یاد آرم از قوت مار ویتش را
 ہیگ اندر آرد سر سر طائر
 کمرت ہم از وحدت آرہت سرجہ
 فرد آرم از آسمان قدیاں را
 ایا گتس آرای تارہ حیالی
 ہما تخیلی رود ہم ہمتد

اگر حرف خودتس رود در رام
 سقش بود مال طاوس سام
 کہ سرے مدو گفتمہ از یاد تمام
 کہ قدسی مدو گفتمہ از سد گام
 ز اشعار او یرد گوہر دہام
 ہد قوت سکرا و گر توام
 یو راں کہں رتیم دستام
 مدور و دل تیر گردوں سام
 رتا تیر سیر دستس رلع کمام
 ماید نہاں او سرستیا م
 اگر قصہ حق یرستیش حوام
 کہ از رتخ کلکت کتد شعلہ نام
 سخن گر را ی سیر تو رام

در سر سری باح لطف تو گردد
 هم از لطف تست ایکنه سده گردد
 و گره دارم سر کشته سخی
 چو تهمی که باشد نواوس سورا
 کد شعله داغ دل سر و فرم
 تنی بار دار چیره دور ما
 روای نامه جو حسن سخن را
 رسک اگر در حور و قش برست
 ریخی جیاں شور و آساده لوی
 سگ آده یای طالب درین آه
 سحای بر ساد گیهایم از لطف
 رزم یکم تا دماے نقایت

گه سر در دیده حول حکام
 مدیگونه در مدحت تر رام
 که از محبت دهر در حول پتام
 نه یوست سور دهمی استخوانم
 چکد آتش در حار معر حاتم
 زمینی سرور ویر دار آسمانم
 ران رگ سوس سته در دهم
 بیاد رون یک گهر هم رکام
 من آمم که تخم مدحیت و شام
 نه عیب من ست از رر قار نام
 نه آحر کهن سده استنام
 ترا دیده آب حصر اسام

دوست چون مجاش کشید
 رگس ہم خواب او محمود
 ار سرور شراب نے نکس
 لکست ار شوق اود آئینہ
 ار شایہ شایہ لدت جس
 سرد آغوش دلیری مار
 بی سکونے کہ یکدم ار تسوی
 زدی ار مار ماہر حیاتیک
 آں یکے راہ استی ار سہو
 مصطرب ار خلاف عدوی
 ار راکت تاں دیدتند
 ہیجو گلہاں شیتہ نگار
 سس طوطی سکر تنکی

ہمیں آمد آں گل رعنا
 سسل سیم تاں اولویا
 ور عروستہاں فی پردا
 می تیدی چورج قلہ ما
 ہم رلہاں حویق سورہ ما
 دست بردوش ماوشی محھا
 گر مے قرار دریک حھا
 کردی ار عتوہ ماہمہ ایما
 ویں دگر را ساحتی عدا
 متلی بو عدہ سردا
 رگل روی اور موج صبا
 سربایتس رکشاں ویدا
 غیرت طوطیاں سکر حھا

ارک لعل گوهر افشانی	یون فی کلک فضل الشعرا
حصرت عالم آلودار ایتش	آفتانی کد یجرح سها
دوتش ردوتش حسرو و سجد	گام رگام حطش و عتی
لطق او طائریت مر مسج	طبع او مللی ست نغمه سرا
خواه دار تعمرای درد آتیر	گریه خوشد در صحره صها
سجد اردا ستان تور ایگیر	ماله حیر در صورت دیما
آردار عرکش مصمیر درود	گر معالی نعرش دار و جا
می در و زار عرکش عظیم	یتش یا او قاده مضمون
ردی توید آب از نقش	گر طرار و صفحه نقش سجا
مسی ار کلک او در و رید	یون گل ارتاح گل بسی صها
حاشه آمد رکش هی بالد	هیجو سره رسیهن تنو و عوا
هر تخیس در محضر سحتش	یکیر سگ هم شد و گویا
نقش مسطر رسیهن حله او	میرد هیجو تار سار و ا

قلمت رتک ساد حورا
 در گمخده گسد هرا
 استرین ریر دارلب دیا
 کمت متک و عسرا را
 مایه فخر آدم و حوا
 مارتن دودمان مرو علا
 وقف سدر تو معمری
 رتک رصحات اردیا
 قلمت تلاح سدره و طوبی
 که سدم تاجیه مایه هرده درا
 میسر و ستم سارع حلدوا
 میسمایم آفتاب بها
 همه میسی و همه جملها

رتک غنیرت رح علما
 تنحس و صفتش اگر نحو مالند
 طعنتس جو گوهر گیرد
 اردم اورسد معر سحن
 ای علم و مهریدر پیدر
 وی یسگی مراد و رادتی
 حتم سدر تو فیض روح قدس
 محل ارامه ات نو گلشن
 رقمت مایه عرال حتن
 برس ساده دل توان سدید
 میسر و ستم به میتن طائر قدس
 میستم برگ گل به میتن حیس
 این تنک مایگان که در تهر

ما جو توريں ستيرہ بجا	يست مقصودتاں بحر تهرت
ہمہ کورد و خطہ ماسیما	چشم دروی تاں ہماست
حقیق را میکشد خود رسوا	تیتہ ریای خود رسد ہمہ
بحیں المہاں عتاب چرا	بحیں جاہلاں خطاب کہہ
ایں سیہاں کجا و تور کجا	قدر خود را نمی تاسی حیف
طرزی حسہ را ہی مرا	گرچہ اویر کار دارد این
چوں عقااں راع لی پڑیا	تا رآرد معرفتاں حیگہ
تا بود متکبر بر باد صفا	ما بود عطر سیر باد سیم
ریر دار حامہ تو متک حطا	حیر دار مامہ تو نوی حق

صغیر یامہ تو ہیچو ہستی گلشن	ای صریح ملت نعرہ مرغان جیس
ریزد از حسش کلاک تو ہمہ عدس	حیر دار کاں صمیر تو ہمہ گوہر تر
مردہ را حان رکلام تو دآید دتس	نطق از روح را نام تو در افتد در

هوا مار دار گرد ز بهت مشک و عیر	مستام آید از خاک درت بوی خشن
همه را حال رلقای تو سالد بر خود	همه را مال رسخای تو مقدر در و س
گر نیمی ورد از گلشن لطف تو بد	از دوحان سسل تر مرد دایر گلشن
نسکه بر روی هم افتاده طرقت عهدت	گر بود مرده صد ساله چند از عهدت
افصل الدوله بهادر که رعیت در دلم	موج حوین مگر در دار قریب از دلم
هم فصل پید را دریم لمر در حوین	مثل ماتد اگر دشمن تو در دین
مهرم آفاق بر رای تو بود بورالی	ای ز خاک ره تو دیده طریمی اوش
مسم آل و مرمره پر وار حشاکا مرور	یافت از منطق من رتبه احوار سخن
نه بهین شعرو سخن مایه مارست مرا	علوم و بصوین حکم محسوس
خوهرم پارس خود و جبریت زالدیجان	که رستا گردی اویم همه من یک من
حال من حوی و علامه سید الدیجان	حصرا و س و استادس و مرشد من
عید ما عید دگر بر تو جایون مادا	رودی حاسد تو ماد همه رخ و من

صبح چوں دم رود ارضا گویا
 در و دیوار عرق موه دور
 مشله طور سر صده گیتی
 خاک در حلقه اے دورانی
 کحل این نمیداردادی
 دل اسوده تنگساده میسم
 نور میر است ماویداری
 مفتی رودر گار صد الدین
 از مقام رفیع او حیرت سید
 لطفت از دل دهد یرکاهی
 کاسد شعر مشکوے شود
 اتر عشق میایش سارو
 کاک خشکی که میکند یکبار

حاست نمسته ریگبوں دریا
 کوه صحرای سیل سیل صیا
 قله دور گسده حصرا
 نظرا و در چون روح حورا
 شعله طور حاست از صحرای
 در تن مرده جان نمیده صیا
 آید از سرم آفتاب بپئی
 آسمان جهان عیلم و حیحی
 آید ادر نظر سان نهی
 حد سار و رودر گاه را
 وصف خلقت اگر کند ادا
 رم چون موم صحره سما
 وصف ستان سرای ادا

جس ارہر ترا تہ اتس ریرد	گر تر است تار و بر حرا
ار رار و کماے قطره گہر	گر ر در تہ کف تس دریا
گر کاک در تن یار رسد	ہمچو گلرگ ترست و دیوا
اگر لطر اگدب می صیر	خواہد ارد و در خطا حوا
حیردار سحر علمت ارموے	ماست آں موج را حباب سما
ریردار تمنع فکر تن اتر رے	سور وارتاں و مہ حتا
نور اشراق ارحین دلش	مے درخت دسان تنمں صحا
دور فکر مسیبا وار سہو	یاک را می صواں و در خطا
مکتہ سجد لعايت الیساہ	حل مشکل کسدہ استقصا
سیک داند ر مور حکمت حق	رور ویرودہ ہامی سوسطا
فکرا و در حصا یض احسا	عورا و در حقایق استیا
در دل او فرو دے آید	میں قدسی ر عالم مالا
سہ راں غیرت لید و حریر	سہ میاں ر تنک احتلا و متی

صیت ترقی بہ عرصہ گیتی
 ای رحمت در تو سر ملک
 پیشگاه تو روضہ فردوس
 جو ہر سرور کی تقسیم
 نظرے را ہی کسی قسیم
 دارم از دست تلر تو
 درہ ام لیک کس خرید
 خاتم امانہ گلستاں ماسد
 بیج گاہے دلم یاسایہ
 مالہ داسے داسے من ارد
 گریہ ہای ہای من گند
 لب فرو سدا راد طرزی
 تا کہ روی حیں بود حرم

تنویر لطیف بہ ظام اسطی
 وی رحمت دل تو گنج خدا
 مارگاہ توحس المادی
 موتگا فائہ گر کسی ایسا
 یوں مدیہی مسئلہ مادر ا
 یایہ رتر ر بو علی سیا
 قطرہ ام لیک غیرت دیا
 حاکم امانہ آسماں ماما
 ارطییدیں جو مرغ قلمہ ما
 لرہ در بہت گند حصرا
 تنور محترماحت سدا
 دست سردار ارای دغا
 تا کہ رلف صاود بویا

لوی خلق تو مادر روح مرا

مادر لطف تو مادر جان پرور

مگر که داشت سیر مدح اصح التعرا
 مگر مردۀ صد ساله را کند احیا
 نور دامۀ او سیس طرۀ حورا
 کتیده حاتیه طاقش مدوش آفتی
 قاده خلل لطمش رسد تا صفا
 رقم رحمت او بچو روی مه رشا
 بر ماگ طوطی بهد دستان تو گویا
 یکدر حاتمۀ او ملک لولوی لالا
 شود تمام یسم بهار عالیہ سا
 رکس روی کد و هر حست الما دی
 بحیرت در ماں آوراں معروا

مگر قادی کلک مس دم افتا
 سمجوری که رتا تیر لطف جان پرور
 صریحانۀ او ماگ لعل قدسی
 فکده حلقۀ تاگردیش گوشت حظل
 گرمۀ شهرت سحرش ربه تا تیرار
 قلم رکرت او بچو شاح گل گیس
 اگر مشکدۀ چیں رست سخن سیر
 دمد راتمۀ او دستۀ گل و میریں
 عروس مکرر او رلف اگر میستاند
 نگار معنی او اگر نقاب رد دارد
 رنم گفت و در درو و دوستش او

سخن بسیار مریح تو حدس بود
 سرشته اندامیدم بیاں ماکامی
 کم به تینوں غالب تر قاتل آن
 مرگ حسرتی اردیده ام ترا و دوح
 غلبه بیاں دللم حارم چو کساں
 دور و دوسه ماکلی نصیب من امر و
 حاکم که ردی بیهر عرده سار
 تران مردم صورت همه حرد و تمس
 دولتی که مدار بدسخت مغرور و
 دلاشی که سوده بیستان هرگز
 زار و ای حس بهر تحمل سوم
 چه بهره گو تن صم زار عیسوی العلس
 چو مرغ تاره بدام آمده تیم رهاک

مدح قور کجا و مس حرین رکی
 سسته اندام بر اتم تهیر عفا
 کتم به اتم آرد و دوح کجا آن
 سحر همساں رلیم لود و دوحا
 تیده بهیلوی من دل چو مرغ قلعه ما
 هر آنچه بر سرم از آسمان رود فردا
 کتید موی کتایم کشور سفها
 سگان گرگان سیرت همه مددی و ما
 معود ما اندازین عود سران لی سرو پا
 رسم خود همه هستند بوحلی سیدا
 که تشریف تهنیست و حس میت
 چه خطر در روح حوریتسم ما میا
 رسکه در و دلی دارم از حد ایها

سای ستوق روم یوی یوی سوی	حوش آن رباں که بکام دل رجاں آمد
سرور بود سیاست تو هم ررو صی	رروی صدق نمودی ستایش لطم
حموتس طرزی ادین تربت تزارو	طریق هر ره درائی به تسرط و انست
دام تا که درد رودس سال و صا	همیشه تا که بود در حین بهار و حراں
بهاں لطم تو سر سر ما دیوں طوئی	بهار طبع تو مادا تسکسته چون دروین

سید محمد علی قزوینی

در حین مرغ تسکتید آوار	دوش که حوائی یده کردم مار
دلما اردوق کرد و حد آغار	حاکم آمد در اهرار استوق
رتک حلد برین نعمت مار	رفتم و دیدم آن تسکته حین
سرو داسا لهای درار	سکس گهایتار در آب قد
بعد سستس رحامه آید مار	نوی سریش ارحامه سد
اگره قرگاں دود ستوحی و بار	تسک عیو تاح کل قرگاں
لصا باں و دوسلیک و حجار	حد لیاں اوسر و سرای

نمہ طویاں جیاں دلکش
 فیض قدسی کا طرتِ مصمر
 ملالیاں جس جھوٹس تو مد
 لصانعِ یسیتس ہر
 عرل او جیاں دل دیک
 آفریں ریردار لہلہاں
 ہر کہ یحودت دارے سحتس
 نہ تصوف اگر مدحرے
 دل او سرستہ ادصفا
 اگر اعرار دیگر ایاں رقصاست
 اگر خیالتس رود فرار سیہر
 توس فکر آسماں سیرتس
 مع طع لمہ یردارتس

کہ سمہاے دلکش متار
 در معنی بروے طمعش مار
 لمل لطفش ارکتہ آوار
 سداغ یایتس اسار
 کہ عرلہاے حافظ تیرار
 چوں نہ رمتس تنو قصبہ طار
 تا قیامت بخود سیایدار
 یہ حقیقت ہی کتہ رخار
 اہل دل ابوست وی یار
 یامت روسب قضا اعرار
 بروتس قاضی سیہر مار
 کھمدار تصور مہمار
 حر لہدہ لمی کدیروار

ای را با نصیحت تو اسام
 قیمت تعزیت در قروین
 حمامات ملو طی تکر حای
 نعلهاے ماتقاه تو
 مسجهاے قست قد و شکر
 کس نیست چون تو یک عمر
 بر یا صم دوسته تقریط
 بحر و قس صفاے روی نام
 با تدارقشهای رنگارنگ
 هر چه گشتی ر صدق دل گشتی
 تکر تو دامت بر طریزی
 نامادیر فلک بود دائم
 مانتی ادر جهان مسلم سخن

وی سیان طبع تو عمار
 شهرت نظم قست در تیرار
 که مرشد شکر سوا هواری
 همصیران باع نعمه طرار
 نعلهاے قست سوز و گداز
 در طریق سخن نیست فرار
 که رهبر مست مایه مار
 سطور تن تلکح رلف ایار
 صحیفه او چو دکه مرار
 دل گواهی دهد بریں امدار
 بر یاید و سله عمر درار
 رفراز ملک صحیفه طرار
 پیچو نام حودار همه مستار

دوش از کوی حرامات آن خوش گمان آمده
 رزمین از دوش ادائی گشته یاد کستان
 از عرو و سرکستی تنها و مردم چیل
 بیمه نوح یوتیده در میمه را فکده نقاب
 طر متکیس مروا فکده روی جو ماه
 از سسم هر یک را در گمان انداخته
 گاه از توحی سوی کرده مهر از نگاه
 رتس رخساری دلی طوطی صحت شکر شکر
 احای پای بدر با خواسته
 از نشاط حسروالی ماده و خوش تاب
 خاتم ماسته رزو و دیده با مالان خوا
 خنده رد و رنده او تقدیر گستم چیل
 مای تافق من از دوش سر شکست لفتان

حده ریر لیلان مست عر کجوان آمده
 مست یروا حرام کرم حولاں آمده
 دور و دورایی زیت لال راں آمده
 شوخیت آمد در حجاب ترم بهماں آمده
 در میاں ارگوئی ماه تاناں آمده
 در تکلم ماهمه سر گرم دستاں آمده
 گاه از عتوه سوی آفت حان آمده
 تلخ گفتاری دلی تیرین ار حان آمده
 ماسته های دما دم مایه تیاں آمده
 حده رن ماسد گلهای بهاران آمده
 حواستم کام دل دل گرم فغان آمده
 کر حلیس معنی حلت به امان آمده
 غرقه حوں حوں عوی غر گهباں آمده

همیشه در سینه زخم نگذاشته
 بهم آمد رحمت او در تیر در شده
 یایه او بر ترار اسکندر دارا ستی
 سر به کس گشته اردا ستوری میورده
 صد ارسلو میتن او احد روان سازد بی
 در مساحت مدّه گوی از انوری وارده
 فکر او در اولین گام از حصص خاکدان
 دیده اعمی نقش لوح خاطر و حایان
 در رحم دالسته زار سینه افلاکیان
 حار و دهرت الای او از حسری
 ای رطع تو مردود اندر عهد اتی
 در میخ خویش نظم آرای طرزی گمر
 حانه قدسی صریتش چون ستی مللا

سولتس در کاکها قهر سلطان آمده
 عقل اندر سولت و سخت حیران آمده
 یای او بر فرق فرقد ساجی خاں آمده
 در همه فن از حرد مسدعی تمام آمده
 صد طاطلون میتن و طلالستان آمده
 در طاعت مشک نظم آرای ستروان آمده
 مردار نام این گردیده ایوان آمده
 هر کجا حرمید رایش بر توانستان آمده
 هر حسین کاه ز من در عهد و حال آمده
 در نه گیتی حسری رایک تیان آمده
 وی ر قهر تو لرل اندر ارکان آمده
 کم کسی چون او در تیرار و صفا بان آمده
 نموده یوا و نواح و حوش لکان آمده

هم نظم تعمر حکمت گشته محسوسان
 هم دیو هم حکیم و هم طریب و هم بیم
 در قضا افتاده و در حای که ماده در
 که ز سوره سینه سوران قاده در حجم
 که برگ مالک آرد و سر کرده نصیر
 در حوالی ارحامی سهری گشته پیر
 بار و احد هر متاع او در قحط مستری
 با همه علم و خرد دل حسته میگرد و دهر
 حیثیت جدیدین رتق عربی با بتعاصیح
 کاش بودی در زمان ماکه نمی مطلق
 یک تو گو طبع لیک تربیت طاعت ترط
 اگر چه سبل کاتنه شد در ریس بوستان
 ما امید من لطیف تست میدلم نقین

هم کار و مار دیوان تسک قران آمده
 هر چه از لوح مشرخواهی همه آن آمده
 که بختیم کس در آسما کل اسان آمده
 که ریل اشک عین سرتی طمان آمده
 که در در حشر تے سرگرم افعال آمده
 کل عمر تن احرا نسل بهاراں آمده
 که ریه گوهر گوهر کالایش مذکاں آمده
 ما همه فصل و هر خاطر پیتاں آمده
 از راس او مرئی حاشا ناں آمده
 ر لالت یک سخن صد ماریجاں آمده
 سگ بین از تربیت لعل خستاں آمده
 لیک تاره روی از ارهاراں آمده
 در در اندوه و شمت بیایاں آمده

یدل رعایت بر لایم آمد و گشت خلق ما گیس او در از سرش رحمت آمد

راتک بر حم لحن ستانی	یا سمن روید احمد ستانی
ار تیب سرتک مارام	حاک یوست در سوارانی
ماه ار تعلقه های داغ دلم	بر سر درو حیرات دورانی
رتن ار جهای حدلم	تد مقش لاس عریانی
قتو و جمع حاکم هر گر	تا ساستید مرا یریتانی
گر حلد حار تم میای دلم	شگند و گل تن آسانی
ار در جوی تن مگردام	یستم آید اگر بهمسانی
قلعه استکم او دیده یکید	سوح طومان گروت طعیانی
قل ای صفت کاه جوی تن	دا و جمعیت یریتانی
گرچه رحمت کتم ولی دارم	جیتم رحمت راصف تانی
میرسد العریه دامل	مور و لطف خاص یروانی

نخل باغ عدالت عرا
 آنکه ارمیض حامه اش گردد
 بر سر تن تافته در دراز دل
 می نماید چو تنوع ارفاوس
 ای رتوریت جهادای
 رده تدار تو عدل فاروقی
 در رماں تو کایتیت امن
 سیمه رسید یلگ همد
 ز لب رهبر گرفته متعل رخ
 ار رای فلک نش مریم
 در حریم کتاں کتاں آرد
 همچو گل ارسیم لب سیم
 متظلم چو داری ترسم

مو گل گاستن جهاسای
 خط گلزار خط دیوانی
 میر لطف و نسل یزدانی
 نور ایمان اوزریتانی
 وی رتور و حق جهاسای
 تار و تدار تو ترم عثمانی
 اتری میت از یریتانی
 هر رماں آهوی سیامانی
 همه تن میکند گهاسای
 ح آتش رسد بر یرانی
 برق راتار مو بعضیانی
 سیمه کاعدین محمدانی
 سری از خشم امر گریانی

چرخ را مار پس بگردانی	کرگرد و حکام خلق دے
کوہ را بچو گاہ حسانی	اگر قند سگ یزد در راهے
دست را بچو حس سؤالی	در حلد نوک خار و ریای
میریند تشریف بحر حالی	میگستاید رماں تحسینت
صدیو نما حلال دوانی	میدود و در رکاب سلم و منت
نه فلانی کدہ بهمانی	کجا اکیه کرد و امور و
که بیاید اروت ساحوالی	بدغای تو میرود طرری
تا حماں ست در حماں مالی	تا رماں ست در رماں مائی

چرخ را بچو گاہ حسانی	چرخ را بچو گاہ حسانی
دست را بچو حس سؤالی	دست را بچو حس سؤالی
میریند تشریف بحر حالی	میریند تشریف بحر حالی
صدیو نما حلال دوانی	صدیو نما حلال دوانی
نه فلانی کدہ بهمانی	نه فلانی کدہ بهمانی
که بیاید اروت ساحوالی	که بیاید اروت ساحوالی
تا حماں ست در حماں مالی	تا حماں ست در حماں مالی

تـخاک روح ہر راں گیرد
 یلگ را دای حرا لاں تر
 کد در تن رحیم خود ہر آرد
 فلک را ہیبت تو حیرت گاہ
 یک حلیم اتش لشکر خلجویاں
 ز فرشتا و بہت دیوان قدرت
 مسور دہ آتشی کی قطرہ بینا
 مں آن نکتہ ستم کہ دیر تسم اترم
 بحسد دستادم کلک شکیں
 را آدای من صحن احمر بحسد
 بیا ہوی مں اگلند طرح محتر
 قد لرزہ بر ہر آہ گرم
 مں آن عرقہ بہتم کہ گر گیرم دست

را فلک جسم و دیکر ملززد
 عقاب از ہوا ی کبوتر ملززد
 برو لکہ حال غنیمت ملززد
 رہیں را رحیم تو محور ملززد
 بود گرچہ سد یکسہ را ملززد
 سخن بر راں تناگر ملززد
 ر حفظ تو مشکل کہ دیگر ملززد
 مسلم در باں محور ملززد
 چو ار ما در لب معسر ملززد
 از عو مای مں قصر احمر ملززد
 ز افعال من شور مختصر ملززد
 چو شمعے کہ از ماد صر ملززد
 ہاں لحظہ دست تاد ملززد

را بر آیم حسم لا عمر لمرد

ایں سسہ ام جان منسلط لمرد

ایں محکم یای تا سر لمرد

رتاب و تیم سطح عمر لمرد

سدوی تو تار وید محترم لمرد

آورد دو ستم جان محترم کلام

بیرید کس آمدین تهرام کرد

مدست کس ایں کسوم قد

گرامید لطفت بختد سکوم

تو بهوارده ماتی دار بهیت تو

مرانی چار قصیده

در دیده آفاق رمق تبت سحاب

داعم همه تاسده ترا کرکشت اب

اربعده من ولوله در راحت سحاب

در دیده من تلخ ترار مرگ فوج اب

تا حشر روان ماتد از چپه نمون مات

سر بر کرد از میفه لطیفه نرفخ اب

تسهای سم اریسه کسوم آه در دل تاب

جام همه مالد ترا درج شگ اب

ارماله من رلرله در مر سمر قد

در سینه من سنگت از عیبه بود دل

اگر امره حوامه فتام بر سینه

گر قطره آبی حور داریل سرکم

رابل شود تویم ارحم و سودت
 لخی مداتم رسد ار نعمه تیرین
 داتم دلم آتفته تزار طره سسل
 رلدت ستادی اتری یافته حاتم
 عمری نهادم قدسے بر در مسجد
 مایهه کردار امید کر مخم هست
 متوراه مقام سرح از صحت عیار
 اس که مرغان هم آوار پرید
 لی دریمه سسل مرعوله لوائی
 ار هم سطرانم حری میست درین راه
 امید سی دارم ارایام هم اما
 از دهرینا هم طلک آن مثل است ای
 تنگ ست مراقایه از سودت اعدا

حاصل سود کام من از بیج و صطلاب
 اندوه فراید دل من رمی مات
 هر دم سرم آسینه تزار کور و دلاب
 ر حیمه تیرین حری داتسه سزاب
 گا ہی نمودم مد عاروی بحراب
 ار نار که ایرد بخت سده دلاب
 حوامه کتابم ردل رفقت اصحاب
 بی آب شدار ماد حراں گشت سیراب
 بی سردمی لاله نورسته ستاداب
 کر ما مد گیم اول تنک و مرا حواب
 ار کان یک دارم امید تنکرماب
 لگر بخت رمازان ستاده تیراب
 تلخ است مرادگی از بخت احاب

تنگی می رس کم شود از حوتی دهر
 آسوده دلیست بسیم گمراه
 را نیستی که آید سطر ماحل مقصود
 پیچیم بخود از حادثه چون می آتش
 حور فلکم برده دل صبر در سربو
 آن محرمی فاطمه در فصل زیادت
 آن از سر مرج گهری قدوه بیان
 امداد علی رده سادات حبیبی
 از سبب ادب ترقی رسد اسلا
 مارده رفعتش بکمال توکت یویر
 والا حسش تاه کس رل حسها
 سر کرده اعیان افاضل همه وی
 از فکر عالی همه کار هر همه

شکوری کسی می رود در تن
 چون قله ما عمر سر شده تن تاب
 امتاد مرا کستی امید معرفت
 لرزم بخود از مانده چون گوی طایب
 مرگ یدم برده در تن جان تاب
 آن اصل اولی المریله در دانت و آب
 آن از رده والا مستی رده ارباب
 آن رفعت صدق و مساهم جهات تاب
 از خاک در تن و تنی دیده ابقاب
 بالنده رفعتش بمان حتمت ارباب
 قدسی گهرش مارده کس جیره اساب
 سر حلقه ارباب فضائل همه باب
 از همت والا همه کام طریاب

زائل تنی قش هم ارغله رختش
 رویده رابع رقت لاله دسیر
 با ماه اواررگ صحره صما
 از محروقت کل مراد همه سرسر
 از ریرت ارکف گنجینه فشانست
 و ریشگیست وقت عطای بی حجاب
 هم بیس نظریا مه از قریه ابدال
 بر هم ردی مژه شان تا سحرگاه
 از روی خوش و سیرت یکوی گیتی
 از عفو خطا پوش کل ساحت اعدا
 معلول هوا خایست از رید و گزهر
 آن روز که رو بیکته رقلب سیاهی
 از جسم لایق لعلک بر تنده اسار

بر موم روی گریختل سکه بصر
 ریرده رفوک قلمش لولوی حیات
 با ماه اودهر حیرت سب هتای
 از ریح کشت باغ امید همه سیراب
 آفاق تنی تا کمر عرق در ماه
 در مار گشت گاه سخا حاتم نواب
 هم نور درون یافته از صحبت قلاب
 در یار و جدای و دجهان ایرد و ناب
 با خلق جیاں رست که گوی سیراب
 از لطف عطایا تنه بین استه احباب
 مرهون وفا داریش از تیج و گشتاب
 ماسد مهر سری که برآه و جود احباب
 از خون جهان تا سکه تنه سیلاب

گر صورت رشتن - س نخل بکار
 ارستن اوگر سخن آورد بکشتی
 فرس ره او بود همه اطلس و اکسون
 تندستر تر از خاک کای گل بپرس
 ای قسایه امید من بکس منظر
 رفتی و رفت از لطم صورت تکس
 ریس واقعه سرتا قدم حسته و رکور
 و در خون تیم ارد و تو چون طائر
 از روی زمین تا طالع است نصیر
 بر مای ساست دل شوریده ام از دم
 مارخ فراوان چه بایم من بکس
 تنخل و گرم میت بحر حشر و افسوس
 اکنون دمای تو روم بر سر ایجار

رماک رود نخل چو مای سر آب
 چون مرغ بر دکتی افتاده گرداب
 زبیرش او بود همه دیده و کجواب
 تنداستن از حست کای حرد سحاب
 وی کعبه مامات من بیدل قیاب
 مگر تندی و در گریه گدشت از سر آب
 ریس حادثه یا تا سرم عرقه خواب
 حال بر لیم از هر تو چون مای بی آب
 ریس سم که را بر بستم سارم و منظر
 هم آفت سوزده و دل قطره بکاب
 ماهر و دران چه کد تنم تا داب
 کار و گرم میت بحر ترک و خواب
 ران روی که در طبع ملال آرد طاب

مستور بوی در کف لطف تیسر	مستور ستوی ارکرم ایرد دلباس
در گلشن حادیل عیش قحطان	در دهنه فردوس گل کام تو تاب

در آمدن دغان منت بزم مراد	مستور می که تنی تادان دل با تاد
نه های هم که دلم حسته گزدار تادی	میسیم صبح بود مهر پسته صرصر حاد
هباں رود در غم رود کار و سرس	که رحیس علی ار حاسے اس یادی
عیان رویده من گسته موده حیون	رداں رمزه من گسته وحله بعداد
ردیف طلوع من تور بختی فرعون	لعیب خاطر من امرادی شداد
رسیده در دلم ارد هر برگ گمانده	گدشته سرم ارجح گو نه گون میداد
رسمه مات یکسم نماده هست اکون	سراں سرم که رآرم رود دل فریاد
تصامرگ یدر کرده رده در گورم	هسور ماتیم مادر مرسته بود اریاد
هر آینه بدلتن ار برگ من قلق منی	هباں قلق رود اکون برین دل با تاد
رهی یدر که بوده نظیر تران راسیاں	زهی یدر که سوه عدلیت را محاد

مردن ماق او دار احاطه احصا
 از صبح تا ساد ملاوت قرآن
 هر روزی که گیتی خط استیلاق
 کسی خط تصیغ اما و سود مدیل
 رهبری رختش و عود تو شهرت آما
 قیامتت سرم رت ابر این حالت
 نگاه مار یسین تو سویم از حسرت
 تو غایب از نظم گشتی در میان
 تدم بام تو آنگه مکتور میوات
 سودم از تو جدا بیگانه در همه عمر
 چه مشکل ست که گاهی نمی آید دل
 میانه بود سه یسین از هر دو دیت
 بحق سبط پیر حدای نخت شده

مردن محامد او در شمار اعداد
 ر تمام تا سحر در و طایف او داد
 بود گوی زنده ال رتید میر حاد
 کسی خط شکسته چو او سود او ستاد
 حی کوی کوی کوی تو مارش احداد
 که میتدی سودی او را رهاں آما
 سر زده میر بین انگد و حوں دیده کتاد
 بر آمدار لب و کامم شهر و کو فریاد
 اگر چه کوه عی بر سر دلم استاد
 مرد در واقعه مادم جدا که ترمم ماد
 قیامتت که هر گری می روی اریاد
 رسال بحر تم این تحت واقعه و کاد
 محض بخشش خود هر دو را یا مراد

وقت آن شد که رسید دهان
رستم از عسیم ایام بهیر
گاه دوا نه مقام از چشم
رزمین صور سرافیل دم
رفلک علعل محتر فگم
گرید از گریه من حن و ستر
میر و دوحان ز تهم پیداری
مصطفی خان که ریاض بن مست
آ که ناراده خوا و مادر
یکجیدار نفس عشق سرتر
قلمش گلشن فردوس رین
جریغ مارفتا و قهر تری
فتح میتد برش بیتا یست

مستتر عم تکلم در رگ حان
سرکم از تهم دهر معان
که عکریار کتیم رمزگان
آه میخیر دم اردو در جان
نال می آیدم از دل زان
لرز دار لرزه من کون مکان
میر و دوحان هبانی رحمان
لو حوسم جو ریاض صوان
وا که نادیده جوا و تهم جهان
میر پیدار سخت لوی و ان
رقش کوکب شهید فتان
کو که از هیبت او آت و ان
رحش میرا بهر جا کمان

دست او ترک فلک میسوزد
 روز سحیدی اگر اردیش
 یای افتروی اگر نگیش
 یای ارق همیکو در سحر
 مرق ریح ہی موار بحر
 ارهماں رفت مگر جاتست
 کردار مرحله تنستگیر
 روی رفاقت رو عهد حیات
 حاصل عمر ہمیں نو دہیں
 چون سرب است سرای گیتی
 یاد ایام کہ ارہویا ہوی
 آہ ایں روز کہ ارہایا ہوی
 یکسیدی متل آزار رگل

ماوکس چون شستنی ہتاں
 جرح رواتنی اردوک ساں
 عرقہ در خاک تدی کو گراں
 درد و سدگی او حاقاں
 درد مار گشت تاد طعاں
 تنگ روحیں فرا حاشی ہاں
 تد مگرتا ملہ سالار دوان
 تاحت روی اعلیٰ مگد مہماں
 برایں کل ہماں وود ہماں
 فی تات است ہماں گدراں
 حرم حم نو دار و روی ہماں
 گستہ ماتمکہ روم و وراں
 حیست حالت سہ ماگراں

مردم اولود همسه نوردانی	هست در گوته تبار یک حیان
ایکه عمرے میاں مردم	بوده انمن آرای جهان
تاجه دیدی که سان عفا	تدی ارویده مردم یہان
تاجه افتاد ترا کا فتادی	در گوگور ز بام کیوان
توچه سنجی که بودیون احوال	خلق رانی تواریں دگر اس
توچه دانی که حیان میریزیم	یل خون ار مرثه دطلس
تورفتی و بر فقیم ارحیت	توگد شتی دگد شتیم ارحان
سرلت ماد قصور حست	مسکت ماد ریاض صواں
بان حش ماتس این طینری	مست این تھیم رایایاں
روی محراتس این یس محروتن	این نه در دست که وار و دران

آه این رودگار غم یرودر	داد این حج حیر یبکر
یر خاک گراں تدا تکه مت	حسته گتے ردیه ستر

آنست توج طع شیریں کار
 ار رحش میدید مهر میر
 عمره اتن دلتاں جو عدو دل
 گرچه مات تدار نظر لیکن
 آرزو دلی دل نامد دل
 گفتگو با گفته ماده لب
 عمر ما رفت در کتاکت سحر
 ای خیال تو هر نفس در تسم
 بی تو گر رستم که ستم ماد
 گیتی از حوتن اشک من گردا
 دیده حوا نه بایتن دل یرون
 اندرین حالتی تهنیت
 ماچین صطرا امیدم است

که ادا ایت دل ردی تتر
 ار لست میحیکد تهنیت و تکر
 حده اتن گلستان جو باد سحر
 صورت او میرود در نظر
 اول تب مراد مید سحر
 عمر در حاشی رسید سر
 فرصتِ دل یاست کمتر
 دی حال تو هر زمان سطر
 ماچین حالتی رمروده تر
 عالم از شورستیوم مختصر
 حال برآر او سیاه برآرد
 که کتد استین بدیده تر
 که تلی ستود دل مضطر

جو بچکان موصوف دل بدو آور

اور مان کسی سر دوستم

متفرقات ہفت قصیدہ

آمد آن رتکس جس سہل ستکین دوتس	دوش چون مرغ سحر در حین افکند حوتس
صد سخن رلن جوں یکرت و جموتس	شوحی آمد نظر تن مصر و در شہ نظر
جستہ تہد و تکرار لب تو سیمش گوتس	غرقہ رنگ گل از روی نگارنش حتم
بوی اور و عرا لال عشق اور ہوتس	روی اکر و عروسان حین امتیاب
در و دیوار تدار عکس روح او گوتس	لالہ روی کہ چار روی را بد انتاب
در دلت تادی آمار حوالی در دوتس	از لبت جدہ گلہای ہماری پیدا
جستم مستی گہی کرد کہ گستم بد ہوتس	تبع روی تیری رد کہ دل عام سو
شعلہ بر حاست یکبار رتبع حادثس	آتش افتاد رتوقش دل امردہ
کہ عصب ہیرہ را فروخت آمد سوختس	اگر سوخ چناں گرم فگدم حوتس
و ایچہ قیامی دستیت مستو بہد کوتس	اکا نیچہ میا کی دزدیت گمراہ داس

تو که ماتی و چه ماتی که میاں گری
 مفعل گستم ایں حرف تهم عرق
 ریر لب حده رهاں گشت که ای پر دیه
 و حوی الت ار مار و عتانی جو می
 حستم ار حای بدین رمره حال پرور
 مایه تادی دل نو و صالت تا صبح
 مضطرب گشت سر اسیمه میراں رحا
 ار دل و دیده کتادم همه حرمیه حوں
 حالتی داتتم آن لحظه که گشت توان
 که در روی حوت تیریں صباں یہ مہد
 تانت ررق دی چند نو دل محرات
 آب اگر آب حیواست گدار و تکر
 لی تناست جہاں گراں بود گدر

تسو حی حتم تو کر ست رحدا تاس ہوتس
 سر فردوم و سر کرم ایں عشق حوتس
 اگر ایں تنگی طرست می عشق موتس
 کا ہم ار سا خلی بود رستی ار ہوتس
 تنگ گر تمشت ار ستوق دل بدر آحوتس
 کہ رسیدار سر کو ماگست دں در گوتس
 ہیجو برق ار من شہ رنم ار ہوتس
 ار لٹ کام کتیدم ہمہ بر در حوتس
 ماگہاں گشت گوتس مں عمدہ سروتس
 تا توانی رحمت متوا فاساہ یوتس
 تعلقہ حسن نفسی میتں ساند محروتس
 او اگر ما دیجست کہ تمنع حموتس
 ہرچہ جہ عالم اتقی ہست ار دیدہ ہوتس

تورس عشق کما و دل امسره کما ۱۱
 امر و این کاره طرزی اریش هموش

در آمد از دم آں و همار رعنائی	سحر که رنگ شفق رحمت حیرت مینائی
چیه صورتی که فرو رده شمع ریائی	چیه بیکری که فردریمه قنابل حس
چیه حواریاں هستی کلاه منبرائی	چیه لعلستان سهری بکهره افروزی
بر همه مگر دست دیده تانائائی	مست نظاره فروزی که زیر سیر آس
کد همار فروسته بدیده مینائی	رحس همار فروشته کار تانائائیت
تکایتی رملست از طریق دوانائی	تسسه لمست از ره ادا همی
چیه گفت گفت که ای ماعت علم افرائی	چیه گفت گفت که ای بایه دل آراوی
چیه محبت که ماستی گنج تسانائی	چیه ماعت است که رقی در هم من ن
رمیدی از همه حواریاں حسی تنکیانائی	رمیدی از همه یاران ره بی و دادائی
در بلع وقت ساط و سر حرقانائی	اد بلع عهد حواری و آفت بریز
کسی مادیو تو حشک معروضائائی	نوهار رتاسه گلے لمی حبیبی

انیم خمره گرداں و ماد عالیہ میر
 کمز خمره بر آئی و در طرب کوشی
 سخن تسووم دلخنی سکوت در بریم
 درون در آمد و دستم کشید و بیرون
 بدلتین جمعی طرح غلسی انگند
 شراب و تکر و جگت چاه آلوده
 و میدہ ارباد لکھائی ماری
 یخاں کشید و ای مسرت انگیری
 رآدم رحاب و کشید من سرف
 سای حاست که ای سادہ ایچہ سادیت
 بهیم حرمہ تدی مستایت ہاری
 کسی ہر ایچہ تو ماتا ہاں دیرہستین
 بحر گفتش آری رس خطائی مت

کون بہ ررم حریاں جراحی آئی
 کج باح در آئی و مادہ بیمانی
 سجدہ گفتش آخر کہ اینجہ فرمائی
 چاکہ منلس بیچارہ را تقاضائی
 یہ مجلس کہ ہست برین ریمائی
 سنگت طبع ہم ار طر مجلس آرائی
 یکیدہ اردم او ہمہ کیسائی
 کہ او قنادہ رقص آہوان صحرائی
 کہ رومہ بود و دل طاقت تشکیائی
 مگر کہ نیست ترا ایچہ سیم رسوائی
 بہ نیم عتوہ تدی رخواست امانی
 کسی چنین کسدا تاں ہرجائی
 امید ہست کہ بر حال من سختائی

در خمر سده آثار لطف اروطاه
 کی بیامدی ارسادگی سریدم
 گئی مگر به قادی رحیله انگیری
 تند اندراں دم جابحتن گشته لب من
 بیاه من واورفت حالتی اوصول
 ساطو وصل زول عمر با کواهدت
 هموتس طرزی این استاں محض دروغ

لظرت تارده در آمد لطف فرمائی
 گئی گریختی اریتمس در رعنائی
 گئی بح کتادی لسان ترک حنائی
 روزه سکریتس دکان جلوائی
 که در میانه دوتی را ماند گجائی
 اگر چه حجر که عمر با عم اسرانی
 بدین فیصلت و دالتش زار میجائی

ای کونی یوسف مصروما
 دگر چون تو را ده بر دین
 در کونی آیتی آیات حق
 حسنت ارضیده نه تذکار
 نامه تو گلشن حسد برین

وی دوا ی در دید ماں ما
 استری چوں تو سوده بر ما
 در حال آئینه صبح خدا
 به جو حسید سورا رسما
 حاتم تو طوطی قدسی دا

هر تو در حال من تمام و سحر
 روی بموده رووی دل رست
 سروهای تو دارم اعتماد
 بیوسانی ریور حواص بود
 سرریان من گره گرد سخن
 تیر و حرام تست اندر گهر
 در در حاست رخاظر گران
 چشمه حوین کتا و از دل غمت
 های ای خسته حریف حال
 می رود بر من رجعت ایجه رفت
 میث اریم طاقت دوری نم
 دعوی سیدل نواری دشتی
 سده تست ارسیری گاه گاه

یاد تو اندر دلم صبح و مسا
 حلوه ماداده مرا ردی رخا
 گریه میداری طراری اردنا
 گریه میدارم دلم در دل
 می بیارم کرد و سنج ماحرا
 حار حرامم گذشت ایت یا
 آفت حاست هجران تما
 عرقه ام در حوین دل سر مایه
 اندرین حالت ر تو نام خدا
 میث اریس رکتگان کرلا
 بعد اریم تاب مهوری کما
 گر سر مایه دلاان ناری سیا
 طرزی بیچاره در دوره را

ای تن بر سر ستار حمار
آفتاب زیده در لب مام
دارماندی را هرمان آسا
میرود در درخت ساهرم
همچو گل برود در دشت ساز
حسن بی یزیده آشکاردهود
هستی تو حجاب دید هست
گشاده ای بی زبان دارد
چون شود ماه حائل تو برود
هر رخای خود مدان به گام
اگر تا سجده دینی نم ویر

مادری چو مردم هستیار
می ساسی رخواب خوشیدار
رهبران ما تو از یمن دیار
ماقه عمر تو گشته همار
که حرا است در کمین همار
لی بوسی ز دولت دیدار
یزده هستی از میان رودار
نگه متوق طالب دیدار
هر چرخسته راه می تار
همچو پان نور باتش و تخته مار
کود و ادویه رب نشین کار

ارتکر میکی نظرے
 میکی سقف جاہ راہیں و
 سفر کھہ آن رہاں خواہی
 کسی آدم تلاوت قرآن
 میسری در دریے دیا
 میدہی آردی خود رما
 گد ری رمعالج تحقیق
 رار دین اور قتیہ تہریر
 معرے محوی اہل دلی
 بی دل رده نفس طمع و حرد
 دل بود گوہری معدن قدس
 در دہ خاک و سیر محیط
 آفتی ہں رسول در حوش

معریاں سکیں وی یار
 رکتیدی ریگ گل دیوار
 کہ ترا میست طاقت قار
 کہ راست مادہ ارگسار
 میدوی حاسکایہ مردار
 میتوی خود کتیم مردم حوار
 نظرے مرد قائق اسرار
 کہ طسات یاید از سطار
 کہ کتد سوی معیت یکبار
 چوں سیاہیت لی سیہ لار
 کہ رسیدن کہہ او و توار
 قطرہ آب و بحر و رکبار
 آحرای حام کم نہ دینار

ساقی رزم کو کہ رمدان را
 در قح و یرد آن می یزد
 حرمه افتاد از مدح و حم
 قطره گرا روی کد رنگو
 اگر چند املے شود مقل
 بھوئی عمر افتاس
 ساقی ایست اگر بے توفیق
 کم آلوده لب نصہائی
 عرس گرا و حکام کسی
 اگر بخواهی کہ محترم باشی
 بتما تائی گل رود سلطان
 رود کسی بی تما تائی
 سخن تلخ اگر زنا ہے

گہ مست او کد سرتار
 کہ قح گردد سیا کردار
 حم و حواب مدم شود سیدار
 طائر مرده را کد بطیار
 در کد ہستی شود ہتیار
 در و مدحان بصورت دیوار
 می گرایست ادوست گوار
 کہ بر آرد ہنر عقل و مار
 خود کنی عیب حقیقتن اظهار
 باقی روحای حقیقتن بوقار
 تا بود گل میاں گلزار
 چون بیاید رماغ در مار
 ستوی ماتیدہ می انگار

تا توانی سبب تحمل کن
 اگر جرمی و حم کاری رذل
 می مدور بد اندیش گلشن
 در کین تو گر عداست
 مثل مرد ساده لوح و عود
 پیش ارامی که کار با کسی
 کاری اردست خو بکن که بود
 از تو یاران کس بد قلع امید
 بر صیفاں عیایتی میکن
 حوی شیر اختیار کن که رسد
 بهجور و سه روی ساق و مخور
 حرص اگر اندکست بسیار است
 ریهار اعتماد با کسی

که تحمل مروت کد مقدار
 مع لب کس راه حاره گرا
 چاک و اماں گل مسور حار
 حد را ر ساده لوحی و هندار
 مثل ماهی است دو تیمار
 را در دل با کسی کس اظهار
 و تهمان شاد و دوستان هزار
 و تهمان را اگر تو ماستی یار
 ما بر رگاں ادب گه میدار
 بو خوش و طیور را تو تنگار
 فصله صید دیگران رهبار
 دل میروار را مدک بسیار
 برومای رماه عدار

دل بہ سدی دین متاقی کن	کر فاریخت رنگ و مومار
انگہ سے کسی درویشیے	کہ یہ سقش بکاست فی دیوار
ہمہ مستعد مالی و ماستد	ماتی آن دات واحد قہار
نکتہ ہست گفتنی طرزی	اد کے ماتو گتم ار سیار

دارین چہ شودش ست شہر و دروشتا	بازایں یہ فتنہ حاسہ ار ارض کسا
رؤید ہی رحاک کال اریں کال	نارد سہے رجرح ملا اری بی ملا
نری باہاب دست یار و ہم کنان	بر آفتاب جنگ رآرد ہی سہا
گرویدہ سر و ہر در و ہمای گرم حوں	ریگا گلی گریہ گہای آست
ار ہم رمیدہ اندامیان عکسار	ار ہم بریدہ اندامیتان اودا
افوتس بیاس خاطر اعدا و دوستان	خوشدل برعم حواہش احاطہ رعدی
رحاست امتیاز و دیکہاں	توان مودہ حب و حسد رار ہم جدا
داد حسود را ہمہ کس صادق الواد	حوا، علید را ہمہ کس حالص الولا

اٹاک اعتماد دار در حدم
 میموده ماسته رعیت طریق ظلم
 حاس رلند طلق رجال حیفه حوار
 در کار است دال دار در پیرا
 افعال تان تمام اقوال تان طاف
 اردست ہرے سرو سامان فی القول
 ست کس و صبح تریاں باہم
 محتاج یم دایہ اسیراں مامور
 اسراف و کمال رسایدہ مطلقاں
 تند جاتق و میا نہ مردم غور و سبق
 در رم لی حجاب کو یاں ترنگیں
 در امر حمل روہ حیا آفتاب ظلم
 در عالماں طواف دار و کاویں تہاد

سال بی ہراس ماستدار کیا
 بیجیدہ سرحد رعیت را دتا
 در دوح و محمد صیغیاں را تو یا
 در داد امتیاز مدار مدظلتا
 کردار تان مدام رگفتار تان جدا
 از حور جرح سحت یریتاں اولی الہی
 دلت دہ تفریب و صیغیاں کجا دا
 مستعنے از رماہ فقیراں لے نوا
 اساک را رحد گر را سیدہ اسلیا
 فی ترم تان مردم ولی خوف رحد
 در کوئی لے نقاب عروساں باحیا
 در ظلمت صلالی ہاں ماہ اہتدا
 در حامیاں طاق و دیہ از و ملا

و با طهر مصلحت وقت اساس	و با د عصر در طمع جام بستلا
در حکم قاصیان جهان لغزش دال	در رای مفتیان را با جامی خطا
اسلامیان کسدر اسلامیان ستم	ایمانیان کسدر ایمانیان حیا
کیس معادان جفا کار دل شکن	و در مسافان ستمکار جاگیرا
ایمان تهر و سر پر جاست آشکار	از کال ملک در میه آزار مرطا
در پنج کتوری سودا زان نشان	حرد در حرم احمد محتار محتنی
یار حق آل محمد تر حجه	ر طرزی شکست درین بی هوا

(۵۵۵)

ای شیرین سخی حمد و محاب جهان	وی صرح گهری زنده اربابان
دوست مانی و کی کار عدو حیف و حیا	همجو جان هستی و آوج که تو می تمس جان
در ختم گشتی از ان بوع سبهای دروغ	که فرد آمده از گوشت لعلین سیکان
است می گویم و دایم که یقین تو بود	که رد گشت کس میت مرا هیچ ریان
به رسم غنیمت و سلف قاصی تهر	که در ادبیته معرود لی خود اتم از ان

به مسم شمع رمان و به مسم را به عصر
 چون حسن نیست چرا بیدار کوشی چنین
 باں مدالی که درین دایره تیج به تیج
 ہیں سیدی که درین مسلح ارباب کمال
 اور حاکماری احاطه تنگست دلم
 هر چه رس رستمهای سیران نه است
 تنگله هم شرعے ریخته در پیراهم
 سخت کجید مرالی سرو سامان دارد
 با سراسنوم از سفله و نیم سوی چرخ
 نیمه رلب گره و نیمه کتیدن دارم
 فدا احمد که اریادری بخت سعید
 مسلح کل دارم و به متدل لوم اردن و دست
 اگر به دگفتن من لب به سخن بار کند

که دودیم در رسوائی حوتم حیدان
 بدل آرد دگی به جو من سوخته حان
 مر خودار عصه جویر کار به تخم به بیان
 رانده حمر بنگوی من الهامی رمان
 ار ستمگاری احاطه لم آمده حان
 میگزارم رمان مژده و طه قات
 کرت به تاب بگم مرین و رمان
 کس سادایو من لی مرزبانی سامان
 لب و دودم و دم در کتم رده تستان
 اگر از درد دول آبی ردم حوس کان
 گتم آرا ده و فایع رده دیک جهان
 نیست آئین من آرد ده دلی اربان
 ما ساسته حجل تیج بیارم رمان

آلود گردو لیمو ارسته دهر	تکوا نمود ما شد دلم از تیریاں
ادریں گویم اگر تو م از کس بفری	بوقش گیرم زده اطلس کسی بیش کماں
ما خود ستیم مهر سر دیتی نام	هر چه حر مهر دوست مراد دکان
غل الغت رگ رسته من گناہ است	بیج حر هر گیاہ مست مراد لستان
دودند اداہ سخن گویت از گوش کی	سریلی من رینی حویس گنہاربان
بامی در دامن تحریر و کس طرزی	گسل از صحت حاصل ایامی

چندے در جهان می یابم	از کراں تا کراں می یابم
از محنت اتر می یم	از مروت نشان می یابم
ایں راں سیرت بدل آزاری	حر که در دوستان می یابم
یکندم رعیب من آگاه	دوست حرد و تهمال می یابم
ادریں ز در گار عم افرای	یک دل شادمان می یابم
دست و پای می رم هر جید	عمر عزم را کراں می یابم

بھو پھل رسید ارکت
 ارستہای جرح سلاوار
 ہرچہ خواہم نوم ارد محروم
 عالم نوحوانی و انگاہ نو
 روی آرام ہرکہ ارد ہر
 در گلستان رتداد حراں
 ار رماں ہرہ در آرام
 محرم این سکہ روی خود را
 لب سیالودہ ام بھج کسے
 گرچہ ہستم فصل تنک طیر
 یتیم کم را رستے سخن
 دارم ار لعل و متاع بھیس
 مرض خود نیک کم کس

اب و عزم ہر اں فی یام
 بیج حامی ایاں فی یام
 ایہ حویم ہماں فی یام
 بخت خود را حواں فی یام
 بر خود تس مہراں فی یام
 حسے از آستیاں فی یام
 مردم سے رماں فی یام
 روی راستہاں فی یام
 کہ سراوار آں سے یام
 تہ قرل ار سلاں فی یام
 یہ کم شہ طعاں فی یام
 مستری روڈ کاں فی یام
 بیکس مت راں فی یام

میکریم رقب تاه و دریر	که اریں عزریاں می یام
کارداں رشتہ اندیشی	گردی ارکارداں می یام
زمدگان درجاں می یام	اریکی دوسے جاں می یام
یار اکں چہماں کمارقند	کہ اریتاں ستاں می یام
ارحای حساں دل باغکارم	عدل دوستیڑاں می یام
تاه و ریادرس میں عالم	حزبتہ اس دجاں می یام
لب و دستم ارحس طرزی	چہدے مکنتہ داں می یام

مقطعات

طوری مسم که یروگیاں خیالِ مں
 دوستیرگانِ خلوت طبعِ لطیفِ مں
 گریه تو صمیمِ مں اند رویِ آب
 چون آهواں مستِ حظایِ بحرِ ا
 لظقمِ شعرِ مدگیِ حاوداں دہ
 حسِ نفیسِ دارم و تادمِ آنِ دل
 بس ریختمِ راحمہ گہرِ بایِ شاہوار

چوں مریند در صفتِ بیک گوہری
 ماحوریاں رسد ہی لافِ ہمیری
 در قعر آبِ ہر چہ بود یک سگری
 کلکمِ برویِ صفحہ کد مادہ گستری
 گوئی کدِ تحتِ سہِ حیواں بر ابری
 دارم ملائحتیِ بدلِ ارقطِ استری
 آید مگر کہ در نظرِ مردِ جوہری

شاطرِ مدگانیِ نو دمارا
 رویِ لالہِ رساں گیتیم
 ہیتا نو در کاتائہ ما

نکامِ دلِ در آغارِ حوایی
 سہوایِ شرابِ احوایی
 ہمہ ساماںِ عیثِ متداولی

بمهر خویشتن از هر چلی خواست
کنون بهنگام آن آمد که سائر کم

لے دادیم داد کار مالی
لصد حسرت و دواعی رنگانی

گرب هوش است دلتسای رام
بهنگام سر درد از دیاست
گم در خلعت از اعیان بگردی
کسی از وضع تو راضی نماند
که مانتی و صیحاتی تاجیه گویم
خیانت کس حیات تا توانی
کسی حب و غلبل یز از زرد و سیم
از در رسم عمل از مس میامور

حدار از دیاست دور باشی
بے عا حتر از فرزند دھاتی
گم در دھت از دستور باشی
آحر کیست تہ مقهور باشی
ہما مار دہ اندر گور باشی
مدولت در ہماں مشہور باشی
گنج ستایگان گجور باشی
وگر نہ لے رو لے رو ر باشی

ایا جاں حلالی کہ آستان ترا

مدام سجدہ بر دیح جہری پکری

کوی یک تراست درین عتبا
 تو محسی و تار جهان و داحسان
 در بیج چون تو طبعی بحق همچو می
 رحامان طلیسم رس بیاید
 هدای گشت که احسان جزای مست
 روا بود که چو من حاصل گرانمایه
 اگر چنانکه تو دانی رس خطای روت
 ر لطف خویش خطای رفته ام بخشا

کلق حوت تراست دران مهربا
 تو سروری و ترا آسمان و جاکر
 فاسهای مرد و مایگان کند ماور
 رود و دمان ایلیم رس بیاید
 رسول گشت مدی رادی لود کبیر
 رود راه حلال حدای و سیر
 دیگر چنانچه تو گوئی رس گه رده سر
 حدای رارگاه سوده ام مگرد

گرت همت که ماستی ختم حلق عری
 - ررم های تو ماست در جلا انگیری
 ر راستی سود حاصل بحر بخش

عاق در رویا مور طرر ساری
 ملک رای تو ماست در قنیه یداری
 در و ع ما همه گوئی و ما همه ساری

مهرجیت سکر کم میتود و ہاں رائل	حدای گشت کہ محنت مرد و شکر
ہاں رماں تنود و آسمان من رائل	ما رسیدہ ملائے اگر سیاس کم
معوذ ماہد ارس نسوی لا طائل	بودرتومی اسلام آہیہد الحق

ہمہ اعیار تیدای تو ما ستد	اگر رداری ویری راعیار
رں و فرود اعدای تو ما ستند	نفرود و رں ارحیری سحتی

حلق الصدق آسمان ما ستد	ای کہ دات تو درجا کاری
مہدی آحرال رماں ما ستد	گشتی در سیم کہہ اگر
گر ترا دسترس ان ما شد	حول حریل و فلک یبری

کہ مدار خبیر علم و عمل	وای رجال دیں را مداری
آفریتش حدای عرو عمل	امدیں حیرتم کہ ہر حد کار

ار عدم گریا می نوح و د	در سای جهان می چیل
نطسه در دید می سلسله	یا رتس می اگر ازل
در جهان می سیری اورا	نود می گره ای او مثل

رایحه کرد کویاں کسین	عجی حایح اریاں ماتد
طعنه ماهم روم در ظاهر	هیچ سودی نه گریاں ماتد
دین عجب تر که در رمانه ما	حالت قوم آیمیاں ماتد
که تهیدتش کند و فخر کند	گر حیس اندرین ماں ماتد

همیسا سودر در اوجمت کسی	سیاه کار تر از من نعره محشر
گرم رلف سختی دال سراداری	درم بحرم گیری هم بدین درجور

ای دریعا که اندرین سالم	ای دریعا که در رمانه ما
-------------------------	-------------------------

ارحامی جرح دود یزد	ارستمهای دهر حادته را
را رگر دیده اند اهل خرد	خوار گردیده اند اهل نی
همه حاحاصه در میان بهسد	همه کس دیتزه رمره شعرا

کار بار انیس کی سزا	ای سدی سیر می گیتی حام
کمی سعی در تلاش معاتس	کا هلی را سی توکل نام
تیته بر یای خواری ار خود	می مائی شکایت ایام

سارار سخن چیدم دکانی	به گامی که ستد قضا حریار
دلی مارم بحس خود که تاسد	حریداراں حاصل از اطلک

آنکه در نظم سخن نیست عدلیتس امرود	رده اهل سخن حواصه عریال دین
ادامعیتس در دل و دورم حکیم	راست گویم که دل از دوی ایگوست

ای خسل از صریح جامه تو	همصغیران و ستان سخن
نقتهای مدیج مامنه تو	تار و گلکهای گلستان سخن
مرج مکر تو آسمان پرور	آستان تو آسمان سخن
در سخن ماری قوی اری	مکتد حر تو کس کجا سخن
قطعه در موج مس فرتادی	که فرایدار و درواں سخن
قدر دانی پرور کار کجاست	توئی امر و در قدر دان سخن
از سخن تا سخن رود کجا	از تو ما دالمداستان سخن

بمیر وید متس دگنتم از مروت میت	کریس ادای تو حوں در دل و نگار کم
سار گشت که طرزی رس می آید	که از رای کسی ترک دوست دار کم

ای تسوقت جو مرغ قلعه ما	می یسم بالعستی والاکار
دی کجا آدم رتهائی	رفت از دست مس ساق مار

رستم القصه بردت لیکس	یرده دارت مداد مار مار
مادل در دمند ترم زده	ماریس آدم همی مایار
گاه لب میگرم احسرت	گاه خون می یکادم ارگفتا
گاه دندان فتردی نگر	گاه سلطیدی به فتر رار
رحمی اکوں کمال این ایرتس	تسرمی آحر حصرت ادار

ارکسے متویم نوی وفا	خودا گریار آتسااست
ستکوہ سیوفائی ارکه کلیم	سگیا مایر بیوفااست

گا ہی ہی سراه شریعت ہی قدم	گا ہی کی سحر طریقت ہی شہاہ
اسدق بیج علم علی سود مسیت	خواہی روی مسحد و خواہی کافا

مادر مستقیم کہ در شفقت	مثل او مادر رماہ براد
------------------------	-----------------------

بود امدول ریک هر اردو دست
 سورم امد رمتش چیا که مگر
 شرج آن سمر با سیام کرد
 هر تب ار سور جان تیم در حوال
 مگر رد گرچه ار سر گردول
 ار ردو مستلایر د عفار

رحمت رست اریں حرآ امد
 تعلیه در حس گرفت بر سراد
 میرو د هر چه بر دل با شاد
 هر دم ار در دل کم فریاد
 میکم گریه هر چه یاد امد
 لطیل سئی میا مر راد

حسرت حدم رسی می برای
 ار سیلے مارچ گوتم حبیب

رحمت سور و صند و صول کشید
 رحمت حق باد بر جوش رسید
 ۱۲۶۹ هـ

قومی ار سادگی سیاه تهر
 همه کج رمان معسی
 حون معسی گرفته امد پدر

حولیتق را تهر وده ار سلا
 همه مهل میاں ما حوش ادا
 بر مصایین نموده امد حا

ارمها بهت کند طح عرل	ار ملاهت کند مچ اتا
موتال آورد در درودت	شهریان خیال های رسا
کشم بیگم در در	حوریاں معالی عسرا
ار مسرت بخود ملی گنجد	بتنود آفرین چو ارمها
سحس ارران نموده اند آری	در د ارران همیکند کالا

سم که شهرت مسلم رسیده در آفاق	نفسل یایه بر ارجح مقیم دارم
فرودمرتبه ام شاعریت پیدا کرد	ولی حکم صردت سری مایم دارم
بدین ماهه مگر عم ر خاطر م رود	که ار حضای ملک خاطر عین دارم

دوسر دم سعید و سید احمد	که نور دیده و آرام حاسد
سعید و سیکنخی و نیک بختند	تو گوئی ما سعادت تو اماند
الهی بر خوردار عمر و دولت	همیشه تا حسان ما دماند

ماید بهتاین آئین
ارخواهی مایه تمهین

ایکه اتنی عقل خود معرور
هیکار نیکی سرا

هر رانش حد اساد آید
رستمیدگان سحتاید
اگر عمدیده دیده کتاید
رمعیقان ستم سیراید
همچین تا خستر آساید
تا که اندر رخسار و آید
طرز یقینکه ماید و ستاید

ما حد اترسی ار فتد سلا
دل سختش چو موم برم تنود
اتکار دیده داتش فروریزد
ازاں طایعون شود همیکه رام
افتد اندر گمان که طایع دل
حال او همسرین بسق نام
خلق نصیرین کسدر جانش

ماری ار مدد سر بر دهن گام
ماتش یکجید در دود آستام

در سرت گره های دلتا دسیت
در حرکات بر دیر معان

مهر چه خواهی کن ادرین هنگام	لمهوس عالم جوانی هست
گدردار بهمت حلال و حرام	ماده میبوش و سرخوشی میکند
حق سر به در اسور تمام	صفا و عطر را در آب امدار
کایں بودار نی فریب عوام	تسوی حرف توبه و تقوی
که عصور است این دمعام	دل قوی دارد و مایید ماس

که سخن تدرام تان شهو	عالم و حسرتی و آورده
حسرواں جهان عقل شعور	مادست امان کسور معی
ستر شان غیرت و پرستور	نظم شان رتک لول و مظلوم
همه رفعت در سرای سرو	از سراسر عروا یی هم
به حسریه کاوی گهور	به سخن مادی سخن سخی
تو امدت این عم اول نور	آه اریں عم که تاج و تاجیه
مسم ادر ماه رده گو	عرض آورد در وقت ایقان

طرزی ارعصه ماصوماتش | که مادم جهان بیک دستور

یکی گفت که من آن مسیح موعودم | که بر مردل دی از آسمان حرد است
کسی من حرا آورد گشتش آری | مسیح هست ولیکن مسیح دجاست

حیف کادر کار دیوان رسد | سیرنی پیش کباں پیوه ناسد
گفته امی میت بهان ملاں | اندرین میدان چوس مردنشد
ناتس گویم ماتوار عمو ارگی | گر مراداری درین گفتش مد
حاله نامه چیداین تور و تعب | بیدانه چیداین لاف و گراف
گر چوین ست ایجه دالی سیکان | در حالست ایجه گوئی سحلاف
حیف سود مزد ابل قتل اگر | نوریامانی مدامد تال باف

اعلمی گفت این مسم یمنه | حول او گر هر کس در دست

چه توان کرد سستش طالیت

یست عیسی ولی حزقیلست

لے رماں صا در مان یحیری

در رخ و راحت دیش نیم و سید سیا

در تار مان تا کیم و ما ز جهان

در اع مال و نشاط دوام خاطر خواه

برت و قوت صا و گرتت عهد شال

رسید موسم تنب و گشت حال تاه

سر تاطامد و هوای دلتادی

کو که عمر گرامی گرتت ار پناه

در رخ این مسم و میتا در رخ و مح

در رخ این مسم و صد بهار مال و آه

از نیتی که ساد الصیب کا فر هم

ز حادثات جهان مسکیتسم معاد فته

خوش آن رماں که گوید طرز میسکین

مرد درست رجور زمانه طاب شراه

مکین

عیت کر غم همه همت پیتان احوال

مار داند رجه حاز و دیوار طال

طعما خود خودار غصه و غم اسوده

سینه ملی سست را رده دم لال مال

همه اردو له چون سو قیامت یثور	عمه ارمکوسه سیاه صفت در لاله
آخرا این موثره واقع فی حیرت	گزاره تمام هم کو کشته هست این حال
مسکف گشتن حور تید جاسات	فی سبب سود و آنکه راین باشد ال
دل عمیلر دارا دیتنه و ترسم که سام	تنبوم واقعۀ داد و حور تید چال
آنکه ماجید و گنجی ارجستان اید	دا که مارده شاطی وصول آمال

نوحالی و حوال میر و کشت میری

ما مرادی در سهای جهان گیری

وقت آست که ارجح و وار دحل	عانی آست که پاک بیت گردن
تهدادی رکیده فایر محبت	علم هستی او ساحتۀ پاک نگون
مار حسرت دل و دیمه مد مرتبش	ان محبت نگار سخته مد کارون
عنه هر چند فردی هم آید در حوس	اتک سر چند فردی هم افتد برین
لب کسام دار لب مد تور ستور	دید و کتایم دار دیده ترا و دجیون
سیده ام را نمی اد حسرت تد اویا	دیدم را می ارو حله تعد و مرو

اگر هین خوش خلق هست چیست که دل	تق کد سینه وار سینه میقدیرون
داع در سینه مهر طح هم ریزد	شررتله واعم ریئی هم ریزد
کی گماں بود که ماگه سفره اهی کرد خلق را عوطه کول دل هم جو اهی داد بایه روداد کریں تهریرون اهی شد و که سهادۀ ار سز گئی یای سرون تهریاری و ضرورت تر ایل جستم ماده تنبع تسافر در جهانی می سال	حالی را ر قلق ریزد در جو اهی کرد دهر را سرقه محو ماس مگر جو اهی کرد تا بیه اقا د کریں قوم صد جو اهی کرد حیف کا در ریزد جو اهی کرد تق تنها چو عریاں چه سفره اهی کرد کس چه داست کتشی نقص تر جو اهی کرد
حیف ماتد که حیین نیکو بیاتادری	در جهانی ر حیاں در عدم آباد روی
ای ریتاں دفایسته کما سید همه مایه راحت حال ار سر حیاں میگردد	سحرار ستم دهر حیرا نی همه حال سحت ست سالیں هم آیند همه

یاره ییاست چه در فکر و انید هم	اگر از دست تدار جان رقی متیاند
نصی دیده سمرت مکتانید هم	میرودادش شهر عریانه رتهر
ار کص روی چوماهش سمانید هم	تد جهان تیره تر از لعل سایهش امرو
همچو حیرت رده خاموش چرانید هم	شهر و مارا ریرا رطل حیرت ملی
در دل اندوه مرادوه فرانید هم	سرکبیدار عم او مالک حاکم دهل

سینه را سورتش سهای بهانی دایره

دیده را در رتس حوا به فتالی دایره

اشعار فنیوی

تازه جوانی روحا مان شهر	بود در حولی و حوشی تاد بهر
شهر روحیت برآواره بود	خویش افرودن تر از آواره بود
عارض اورگ برای چس	کاکل اد لکمه سالی حش
دیده در حصاره اودیسه یوش	گوش روحش سگله ووش
حاده رقتش قدش لاله رار	ستوره رکس روح او دوهار

ملل حوت لجه مرعوله ریر
 عشق نگاری به دیر مینگار
 خاطر ارامدیته مستوتی کمی
 رونق کاستانه مرانگی
 عمر و ده دل نونا داده
 کرده روان از مرز حول حکر
 سحری داشت گران کمی
 ست به که آینه نورتیدیم
 چارده ساله سحری دلبریب
 تنگده جلیں رحالت لصر
 بیکر تدسی و خود آمده
 بیخته روح خمر شده
 عتوه کنان تنگد لظ گرم

طوطی ستار تنگ سهریر
 وعده ریاری به و در انتظار
 در سحر ساحته دلچون کمی
 گرمی هرگاه دیوانگی
 دلته از همه آراد
 عرقه محراب حکم تا کر
 دید، در اما صمی لاله دی
 گل به که سر حوت یاقینیم
 روزه رولهای ملایک شکیب
 داس گلچین ز حالس لظ
 یا قمر اچرح فرد آمده
 شفته هر مصور شده
 حده ران عیبه صفت نیم رم

مهر مرا دیدن یہاں اد	ہوش را بر گس قاتل اد
یا مت گل حسن اورنگ دگر	در حین حسن گل تارہ روی
دسوسہ فرامی ماحاتیاں	دلولہ امراۓ حرامتیاں
سسل اد آمت گلزار ہا	سرگس اد قسہ مارا رہا
روح مرا ہنجو ہستی لیسیم	طرہ مستکیدہ اورا یتیم
سمرہ کماں سوتل الماسیج	ردل ریش ارگہ تیر تیر
دتمس دیں آمت جاں کسی	دوست ترا جاں گماں کسی
حد و حدودار عشوہ قسم کماں	ہم بخودار مار تکلم کماں
حرمی حسا طر سمدیدگان	ستادی لہامی سمدیدگان
ہم جویری گشت یہاں از نظر	در نظرش سد جویری جلوہ گر
یکد و قدم باستدہ ہزارہ اد	سیر میدہ رخ چون ماہ اد
تیر و ماے متاں ماہہ	گفت و شنیدی میان ماہہ
صافقہ در حرمس حاسن قناد	آتش سوزاں سرداں قناد

موج بلایت ز کمر بر گزشت	تا شیره بر هم رمار سر گزشت
از مزگان سکه فروخت نم	تقرقه بخون گشت رستاقدم
کرد جسم کده روی جهان	از نفس گرم همستان
ز لیس اردو در ول داد	در دلت از خوش جوی داد
قلعه ریح را دای او	ز لرزه در عرش ریح دای او
متصل از دیده فرو ریختی	دمدم از سینه برآیختی
گریه بر در دگر خون کی	باله سوراخ گردون کی

مثنوی

بر اتم که حاد و بیانی کم	به بزم سخن گلشنانی کم
ز توریده گیاه آیم خوش	مگردون گردان آرم خوش
عریوی در این کسه طاق کم	تر لرل بهتم رواق کم
رقص آورم کاک دلکش صریر	نوحه آورم مع قدسی صغیر
ز تاراج حمیرا اتم سخن	کم گوتهایر بر در حدن

دل افروزیست آراسته	فرورده ماهیست کاسته
سرب نگاران گل پیریں	محس حروسان قدسی چمن
سطور دل آویزاد زده دل	زمر عوله مویاں حین و گل
درد و هر چه از محسات کلام	ما دو گشته آئین صحت تمام
ہیں گلشن گلر میں سخن	رقاصی امام حق دیں حسن
ہمدردی و دستار از حق	سیاراں صادق رقیب تنیق
ملک ریریائش سر آمد حتم	ملائک سامش بر آمد حتم
سار دما و فکر گردون مسیر	سالدار و کلک و لکتن مسیر
مصفا جو صحن چمن نامہ آتش	گل افتاں چنار سمن عامہ آتش
ستیاورانی حدیث محال	تسیریں سیانی عید الم سال
رمانی کہ قاصر مدحش مایاں	سیانی کہ حاحر روستن ریاں
چہ کلکتن حہ تمشیر عالم کشای	حیہ رایت چہ تقدیر گیہاں حدک
جہاں تا نود در جهان تا واد	دلتش از عزم و ہر آرا واد

تقریظ و پذیر و تالیف بنیظیر از تازه افکار صدر نشین
 ایوان سخن شناسی جناب مولانا عبدعلی صاحب لکهنوی
 مدرسی متخلص آتشی پروفیسر عربی مدرسہ انگریزی ریاست
 رامپور صیانت عن الفتن و الشرور

یا سگر گاریں و عروس خوش یابی را
 طرار طرر طرری غیرت از تنگ مانی را

طراز رگبار گار حکمت خالق کلیات و حریات چه رطرارم دعا
 گوگون سی حجار سرور کائنات علیه و سلم آله فصل الصلوات
 و اکل التیمات را مارم که از طفیل اعمار کلام ملاست طرار انا
 من الشجر بحکمة و یاں معنی آفرینی سحر حلال سراپا سور و گدار
 ان من الکیناں کیخراست خرامی امت و علمای ملت راجه مایه مارست

وحیہ یائہ امتیاز کہ ہر یکے ارطرار رگیں متالی مظر و ممتار جایہ دیں
 دور رس۔ معطر طرار عوام صن علم و فن۔ اریساں وساحت سحر و حار
 بلاغت یرودہ کتای سالم بدرای حقائق گوناگون۔ محل آرای لیلای
 و قافق علوم و فنون شاہار آتیاں معنی طراری۔ ہمای ملید و دارار
 افح سخن یرداری۔ کلیم وادی مقدس کلمتہ دانی حصر حیتہ حیوان ترالی
 گوہر کیدانہ صدقے متالی طوطی ست کرتاں تیریں متالی۔ جوہر امرا
 گوہر سلم دہر سرآمد تعرای نام آور۔ حباب مولا ماوید مایہ مجید قط الدین
 دلاور علی صاحب طرزی فوہدار ریاست الور ادا مہ اللہ الاکسر
 بالخط الادب والی یوم المحترار گلر میں معالی اسرار بیانی رجاستہ۔ وریسا
 اعمی ار رگیں مرقع یری چہرگان مارک خیال و نگاریں از رنگ صیف
 حمالاں سحر حلال آراستہ کہ ایں سہ کلمات و مجموعہ سرلیات عمارت
 اردست و اتارت، و کہ ہم مطاویق مطوی ست رلطائب مراع
 افکار او۔ و حلقہ محادیتں محتوی ست لفظاں صانع انظار او جمعی ست

پر از کهای رنگین - دیری حاض است روش نگار حاض صحن گلشنی است
 از سره معنی رنگینه عاری و گوشت داسی است عرائس مسایل امسرو
 برده داری معنی رنگینش ساره طراز سارص رنگین سیاهی و لفظ و لیتیتس
 ائنه دار چهره شاهد معانی - اردو قلمی قلم هارین رقت رحره ساده
 رخس عیرت ادراق گل - دارستانه رماری کلک خادو نگار تن
 رصاح مادر و تن سواد حمار کس مدح سخنان ساعر دمل یرکارهای
 حامد اس مرد و رباروی فکر تن گواهی است صادق دیگر چه حاجت بیان
 داسو - نگاری جامه اش بر سحر آفرینی کلمات تا دمی است اطلاق ریاده
 از سحر صورت رمل تحریر رنگینی لفظ و معیتش را قلم ارتاح گل باید و شرح
 هرک خیالی فکر تن را سیاهی از مردک حشیم ملل شاید و قائق رموریکه
 لی اسار حشیم دار و حل مفر سیم حوریتید پاتخ تار شعاعی تواند کتود -
 علم ماد و کلامی در میدان سحر طراری امراضه دوست و سرایه مسر
 ازک خیالان از نظر امراضه او - کلمات نظم و تر رنگینش را نحو مضمون

اللّٰهُمَّ وَ الْمَرْحُومَاتِ تان ردول ست و استار آمار و متیست را
 و لکة الحق اری المتشأت فی الحور کا اعلام تان حسن قول
 هرید آن ست و یا مارم که قطره ارطرم توصیفست کس آرم اما از ای که
 سادری حاب ر روی آب هم ارمین سکر و حی هواید است و دعوی
 قطره لے دست و یا هم اید و سنگیری دیا هویدا - لاحرم کستی اس خیال
 محال را لکرا مد ا حتم - و حور را و ورطه ایس بهمار و سوار گرار بر مائل سجا
 دار و ساجتم و حویری مکر قادر ارای حریای گوهر لایح ایس کلیاتوری حتم

وَهُوَ هَذَا

دو تن لودم سر را نوهر معنی گسری یک دانق را رداں کرم هشره دیا در سجدانی لودهم صاحب طرودی هم یریر و ارمانی در جهن قول هم لودم افح میس کوکرت رترب	کا مدین دوران که لانت قطیح تاعری تا حرا رد که ماتد در حور و التوی در عر لحوای لودهم صاحب نام آوری هم گیر و در معالی بر همه الا تری هم لودم حرج دانق نجم والا گوهری
--	--

هم سرادار تن بود سرزاری سلیم کمال
 هم صدارت را سرور مد علم عروس
 صاحب دیوان بود هم صاحب طبع نوی
 از سفر را آمد و گفتا که گردیدم جاه
 یک یک کس را این اوصاف بالایت
 گفتش دارد چه در عالم علم اریقت و کم
 گفت طری قسط این قسط سیر علم من
 طرح او طبع لطیری و دبیر و عسجدی
 نمراد نرد دراری نظم او نظم دُر
 دگر او مکر مصاحبت را حل می مصفا
 حرف حرفش حد هر آینه حس سخن
 طرز طری را طرازا امکان دارد که
 خاتمه اش حاد و نگار و آینه اش دُر و سواد

هم بود در دفترش لائق دفترتری
 هم وزارت را بود تالیان ملک تباری
 طردان طرز حرف پهلوی هم دری
 کس ندیدم گوهر علم و بهر احوهری
 ملکه الا تر از این مصف بالایتی
 کیست آن باوی انسیمی و تحسینی
 گوهر یا کیره طرز نوی را حوهری
 طرداد طرز ظهوری و ظمیر و عصری
 لفظ او عقد لالی حرف او دُروری
 فکر او شمع مستان طاعت گسری
 نکته مکمل گوهر کان رتاقیت زری
 گرد صد حیرت و حیرت کس از یادی
 پامه اش رنگین طرازا و آینه اش رتق

دهس او وقت تدرشل دیا موحرل
 تنوچی طرریا سنجو ماه اندر سجا
 طرری رودس طرار اندر ران بایری
 تهر یار ملک مسمی شاه اقلیم سخن
 در سراسرستان دیوان اردار گیس سخن
 در عزل مثل کلیم و حافظ و سعدی سلیم
 رقی اندر طرر طرری و طرار دیگران
 همسری ماطر طرری و دیگر طرر کسان
 کی توان آورد در روی زمین مثلتن
 کلیات طرری خوش طرار میسر مکرد
 لفظ لغزش را و در حسن طلاق و فعل
 لوحش اسوده چه ریاض کلیاتش جای شد
 می توان گفتش آفت ماسطع پر صفا

طبع او گاه و قسری همچو ام آوری
 یامی گلگون ساعرا چو در تیشه بری
 طرر و دار و کس را نیست یاری همسری
 در اوج بهلوی و صد رایوان دی
 تار و تار کوه کوه لاله های احمری
 در قسیده همچو حاقانی و سرفی لوری
 همچو فرست درید میخا و سحر سامری
 هست بجا دریاں حق و مائل همسری
 اگر در صد حرج و این کس چه حرج جبری
 گل کد طرری و طرری با کس تنوچی بری
 حرف حرفش را و در لطف سلامت پوری
 بعیرت ماه میسر و ترک مهر حادری
 حام حسیدی است یا آیه اسکدی

اسود و طرار و مایا ص و تبریر	طری طر و ی در گشته شل مری
ما بلال از مهر گرد و ماه کامل ملک	ما حل و در شرف بحث مهر جاوری
ما دما ان حیح طر و ی راه طر و ی	هم در حشاں کلیاتش تا بریا از ترنی
کلیاتس راه و تن مصالح سال آتی بود	کلیات طر و ی آمد رده دانستوری
هم برای سال دیوانش در گریصه تنگ	داه دیوان حر را دوی صبا پوری

ریخته کلاک گهر سلک حله طراز چین سخن طوطی شیرین مقال
شکر شکن فخر خاندان شرافت نازش دودمان سیادت
سید محمد عبد البصیر صاحب حضور تخلص بگرامی لکهنوی سید ابوالقوی

جو طایع ستاین را ملطم طری	به طر یکه مایه حسیکه شاید
مساین خوش خوشاں حلج	معج و دلال از کعم دل رایید
چو سره حریدارتش از خاک وید	جو نم از ملک مستری هر شب آید
سمور بدین شان دتید و ایالی	به رادست گه نام گیتی به رایید
اگر از حمد یرداں و لغت بهیر	سرودی به رم ملاعت سراید

آرد لهای ارباب کسر و ملالت
 گرا خود مدح یک شمه گوید
 ناز و سیه خون چو سحر فگردد
 دور از خلق و خویش زده حرف نکند
 اگر از حس و خویش سجد بوی
 گهی یک جیس اردن گل مشام
 دود حامه بر صحنه چون ناز سحر
 به دریا و خورستید آن هر دو نام
 به الور بود و سده دار کرم
 آتشی به عیش و نشاط دست
 من و نظم طرری و این شهر و دیار
 نسج و طبع است دیوان عالی
 زردی ارادت گو مال بخری

می گفت لم رنگ ظلمت زداید
 رخت التری گنج قارون بر آید
 اگر تیغ مدح خود در استاید
 جهان را به حوت و معطر نماید
 بود رخت از روح کو بیس رایید
 گهی یک قفس مشک سرساید
 را با گر به تحسین رشتن کتابید
 سو قطره و دوره گرا و گرایید
 به شهر و دوست و رئیس العلماءید
 جیس کامل آمد در جهان دیر یاید
 جو طوطی مست کرد قفس بیر حاید
 حضور را تر اسال طعش سایید

از بی تشبیه است این جیس به تسلاید
 ۲۱ به ۱۳

و پنداست که هر که نظم عظم ندارد و حرم نظم چه دارد و طرزی را محمود و مصون
 در کار و ممتاز را محمود موزون رکنا را اگر در هیچ دیوان او عسر ممتاز
 سرآید رای او را چه یار که رای او تقریظی سرآید ای دبیر ملک
 طرزی نظیر توتاره سخن طراز و سواهی نو آواره دمدم و مسارای
 عطار و فلک زده ماطرری از طرر او سبیر و دستور که ترا درین
 وارد و مقابلهت او مرد که ترا از رآسمان بریرا مدازد ای شیرین
 آسمان دورست و درین سحت اگر با او در افتی نزدیک است که رفته
 ای عطار و سرور تو لغت و سرار فرار آسمان فرو بیاری و ارض و صوت
 سحرهای سرزمین مگراری ای عطار و دیشکسته سردماغ مگرار و بوی
 طلق از حوی طرری سردار تا عطار ستوی ای عطار و لی شرح طرری اصل
 و نوع اصل عمل تواضع بر زمین مادم و مع علم بفتح آسمان رسامه

در تکرست کسب رخ برین
 تاج یزیدیه سر نه برین

ار تواضع کسب رخ برین
 تاج یزیدیه سر نه برین

و پنداست که هر که نظم عظم ندارد و حرم نظم چه دارد و طرزی را محمود و مصون
 در کار و ممتاز را محمود موزون رکنا را اگر در هیچ دیوان او عسر ممتاز
 سرآید رای او را چه یار که رای او تقریظی سرآید ای دبیر ملک
 طرزی نظیر توتاره سخن طراز و سواهی نو آواره دمدم و مسارای
 عطار و فلک زده ماطرری از طرر او سبیر و دستور که ترا درین
 وارد و مقابلهت او مرد که ترا از رآسمان بریرا مدازد ای شیرین
 آسمان دورست و درین سحت اگر با او در افتی نزدیک است که رفته
 ای عطار و سرور تو لغت و سرار فرار آسمان فرو بیاری و ارض و صوت
 سحرهای سرزمین مگراری ای عطار و دیشکسته سردماغ مگرار و بوی
 طلق از حوی طرری سردار تا عطار ستوی ای عطار و لی شرح طرری اصل
 و نوع اصل عمل تواضع بر زمین مادم و مع علم بفتح آسمان رسامه

۱۰ اور تم ردعت دیو اسے
 ۱۱ لفظ لفظش و حرف گیری دور
 ۱۲ لفظ لفظ سکستیر نور
 ۱۳ نظر سطرش چو رلف سرار
 ۱۴ قطعہ اوست قطعہ رست
 ۱۵ بیت بیتش و معرفت معور
 ۱۶ ہر بیامش بیاض دیدہ حور
 ۱۷ حور حور کش و چو حور و دل
 ۱۸ چو ل سویدا سواد او یک دست
 ۱۹ سخن ار رفتش چہ می پر سی
 ۲۰ امی سظار و تو ما ہستی و نس
 ۲۱ میت در نام تو کیے لفظ
 ۲۲ کسردار و کمال در رایت

۱ بیت بیتش حجت ایولے
 ۲ حرف حرفش و لفظ ریختہ نور
 ۳ مکہ مکہ و لفظ تک دور
 ۴ بیت بیتش جویت اردیار
 ۵ حلقہ رار میں غیر سرشت
 ۶ معترف فقر حور و مقصور
 ۷ ہر سوادش سواد سر طور
 ۸ حلقہ حلقہش نو و جو حلقہش
 ۹ دلشیں و لیدیر و لکدست
 ۱۰ حرف حرفش شستہ بر کرسی
 ۱۱ علم بر حور و چہل ستی و نس
 ۱۲ نام تو چہل ست و س لفظ
 ۱۳ بیت نام تو دال بر رایت

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

علم را تا تو هست نسری
 علم را تا بحمل تساسی
 اش گریستم که مستی ملک
 ستم و تر ترا دید ستم
 درش تو هست بر دستیده
 خوشتر است آنچه در سر خوش است
 اشی عطار ده مروی وری
 زور و دش میداد ای تیر
 تو استهادیده ماری کی
 بیش مردم تراست یک دیده
 نه زرد یک دیده نه زرد
 امی عطار در پاره میش
 خوشتر است کتد لظاره تو

علم را تا تو هست نسری
 علم را تا بحمل تساسی
 اش گریستم که مستی ملک
 ستم و تر ترا دید ستم
 درش تو هست بر دستیده
 خوشتر است آنچه در سر خوش است
 اشی عطار ده مروی وری
 زور و دش میداد ای تیر
 تو استهادیده ماری کی
 بیش مردم تراست یک دیده
 نه زرد یک دیده نه زرد
 امی عطار در پاره میش
 خوشتر است کتد لظاره تو

تساسی سماوی دارمی
 پس چه گویم حراین که تساسی
 نامور از پاک تا سکی
 مدیری تراستید ستم
 که ناسته شیده چون دیده
 دره ماگت یکی ز دور خوش است
 لاف از مردی وری سرنی
 همه سرت گدشت دستگیر
 تیرا مگدشت ایر کی
 لیک عاری ز مرد یک دیده
 دیده لی مرد یک لودی نور
 ناست است این ستاره میش
 گردشی هست در ستاره تو

که کلام کراست حس جمال	نامه میسند حله اهل کمال
عظم و تر مرا کسد ممتا	کیست کو یک دستا سدا
دره روحی سرده منی ما	مستین اعطارد ای ممتا
در سرخو یست اوس داری	تو سرمد حو یست داری
مهلست کرد صحت مهمل	شد دامت رحمتش محل

از تو است عالمی در گوش

گوتس می ماتس دستیارین محروس

کتابخانه
مجلس شورای اسلامی
تهران

از نتایج افکار گهربار جناب جلیل عالم نبیل صدر لقصا
 راس الادب مولانا مولوی محمد ذوالفقار علی صاحب شیدا
 دیوبندی شارح دیوان حماسه و صاحب تصانیف
 مشهوره عم فیضه که بر دیوان دوم بعد طبع نوشته اند

که بدیدیم چو او طر را دستاد	او حد عصر حاج طرری
سید یک نسب یک هوا	فاضل کامل علامه دهر
مادر دهر حدیش کم راد	یقین دان که درین حوزان
سجدهاں شعر همه سحر اچاود	کرد از طبع رساد بن بلند
چه دست در مرسته حالی داد	تا عری را که کم از رتبه اوست
از ره لطف لمن دستاد	یافت دیوان دوم چون ترتیب
وین هدیه رحمت گریاد	هست این تحفه فروان قدیم

مس که ماتم که مدبخت گویم	مس چه ماتم که دهم در داد
شعر بایت چستایم بعی	سے سرور سر بر صبح صاد
لطف بایت بعد دست تیریں	معیش حسد ماق فراد
خط ادعوت خط گلدریاں	سطر راست چو سر و آراد
ای طرار رس باطوری	شادری طمع حریں کردی تاد
دل سید ایوم آوری	کمد صید مراحت صیاد
حوش را میکہ سائی دیدار	حرم آدم کہ کسی اور یار

نتیجہ فکر نقاد و طبع و قاعد عرفی زمان سخن فہم سجدان جناب محمد
 نصیر عالم صاحب آبادی حفظہ اللہ من سرور الاساد بریوان دوم بعد طبع

السلام ای طری والاگر	السلام ای شاعر و تسطر
تحفہ آمد مراد یوان تو	لطف تو احسان تو مہسان تو

صحرای اوردو در میان گلشنی	لوحش را با قوت حرمان معدنی است
سفراد سرور لستان سخن	حرف او در ریاض سخن
میتهای او همه عقد لال	تعلیمی او همه سحر حلال
اگر چه صائب هم معنی خوش است	لیک طریقه ریاضی لریاست
کلامی می هم ملی التور است	لیک شانست در تعلیم تر است
تا که دیوانت گیتی تهره مات	طالع ریاض طبع تهره مات
خونی طبعت بر آواره ماد	گلشن طبعت همیشه تار و ماد

۱۵

۱۶

۱۷